מ ו ג ב ל

יחידת בתי הדין הצבאיים
טל' 02-5361
מנ' 306
טז' סיון תשנ"ח
10 יוני 1998

מר נפתלי גליקסברג
יו"ר מועצת כפר קאסם
אמ"נ 146 - יח' 8156 - מפקד
אמ"נ 146 - רמחב"ש
מפצ"ר - תובעת צבאית ראשית

הנדון:-החלטה - ב"ש/7/97
משפט כפר קאסם

1. מצ"ב החלטת נשיא בית הדין הצבאי לערעורים מיום 8/6/98 .

2. נשיא בית הדין ערך בדיקה עם הגורמים הבטחוניים שבעיקבותיו אישר לעיין בחומר שהותר לחשיפה.

3. מכותב א' ו- ב':- לוט תצלום חומר שהותר לחשיפה .

4. מכותב ג':- כתובתו של מר נפתלי גליקסברג - ת.ד. [redacted]
ת"א [redacted] מס' טלפון [redacted] .

רס"ן גלית הוד
קצינת בית הדין הצבאי לערעורים

אר.

המשך חקירת העד נמרוד למפרט על-ידי אב"ד הלוי:

ש. אתה השתתפת לפני זה בסיור?

ת. כן.

ש. מתי?

ת. בשבת, ימים אחדים לפני זה. אינני זוכר את התאריך.

ש. מי השתתף בסיור?

ת. המ"פ לוי, מר דהאן, קול ומנשה.

ש. מה היתה מטרת הסיור?

ת. לנו היא לא היתה ברורה. היה לנו רק ברור שצריך לקבוע נקודות תצפית ונקודות משמר לגבי כל כפר; בעתיד – אפשרות של הטלת עוצר של הכפר.

ש. מה התרחש בסיור זה?

ת. עברנו את הכפרים טירה, ברה וקאסם. בתוך הכפר בדקנו הנקודות הנוחות ביותר מבחינה צבאית לשליטה וקבענו אותן כנקודות עבור חוליות.

ש. אני חוזר עכשיו להסבר שאתה נתת לפיקודיך בנוגע לעוצר. כמה פעמים נתת הסבר?

ת. פעם אחת.

ש. באיזה מקום?

ת. בראש העין

ש. נתת הסבר נפרד למ"כים?

ת. עם המ"כים שוחחתי כל הזמן, גם בדרך לכפר וגם בזמן שהיינו בכפר.

ש. אחד המ"כים היה שי עמירם?

ת. לא.

ש. אחד הפיקודים שלך היה שי עמירם?

ת. הוא היה אחד הפיקודים שלי, אבל באותו לילה היה בכפר אחר.

ש. איזה כפר?

ת. טירה.

המשך חקירת העד על-ידי אב"ד הלוי.

ש. הוא השתתף בראש העין, בזמן שאתה נתת תדריך למחלקה שלך?

ת. אני חושב שכן.

ש. אתה קורא לזה תדריך?

ת. קבוצת פקודות.

ש. אתה ניהלת קבוצת פקודות לאנשים שלך בראש העין?

ת. כן.

ש. מה אמרת בקבוצת הפקודות בראש העין על מטרת העוצר?

ת. למנוע התקוממות כללית והרמת ראש מצד המיעוט הערבי.

ש. עוד משהו?

ת. הסברתי להם שאנחנו נכנסים למצב מלחמה ויתכן שלא xxxxx יהיה כוח אדם מספיק על מנת לשלוט על כפרי המיעוטים במשולש הקטן. לכן צריך בלילה הראשון להחמיר, כפי שקיבלתי הוראה מהמג"ד.

ש. המג"ד אמר משהו על כוח אדם בלתי מספיק?

ת. לא. אבל נתן להבין. אינני זוכר אם אמר זאת בפירוש. ניתן להבין שבעתיד יתכן שנצטרך להתקדם פנימה.

ש. פנימה?

ת. לתוך ירדן. כך אני הבנתי, מפני שלא היה ידוע שום דבר. ואני הב שיתכן ששטח מירדן ייכבש ומשמר הגבול יצטרך לתפוס את השטח ה הכבוש על מנת לשחרר יחידות צבא להתקדם הלאה ואז נצטרך לעזוב את כפרי המיעוטים הנמצאים כבר בשטח ישראל ולכן צריך להחמיר בע

ש. מה זה שייך אחד לשני?

ת. זה שייך, מפני שאם בלילה הראשון או השני לא מחמירים ואחרי שלושה ימים עוברים פנימה, אחרי כך הכפרים האלה יוכלו להתקומם.

ש. מניין לקחת זאת?

ס ו ד י

אד

- 6 -

המסך חקירת העד על-ידי אב"ד הלוי.

ס. אמר לך מישהו כך?

ת. לא

ישיבה ח'

(8)

ס ו ד י

קצין החקירה: בהתאם לסעיף 322 הנאשם מס. 10 מוותר על תרגום חלק זה. זה חל לגבי כל הישיבות הסגורות שתהיינה.

סא"ל בן-לחק: כדי לנמק את בקשתי אני צריך רק להפנות את תשומת לב ל-ת/8, לנתח החלקים של ת/8 שנמחקו בשעת הקראת המסמך בפומבי. אני רוצה עכשיו לשאול את העד לגבי ענינים שהם נכללים בחלקים אלה. אני מסתמך על ההחלטה הראשונה כדי להצדיק את מה שאני מבקש כעת.

הענינים האלה נוגעים לתכנון תכניות, פקודות, הערכויות ומבצעים של הצבא שלא רצוי שתהיה פרסומת לגביהם, ולכן לראשונה בקשנו שהם יישמעו בדלתיים סגורות.

<u>הסנגוריה לא מתנגדת לנמוקים האלה.</u>

<u>ה ח ל ט ה מס. 2</u>

מהנמוקים שפורטו ע"י בא כח התביעה ושהסנגורים לא התנגדו להם, אנו מחליטים לפי סעיף 325, לשם מניעת פגיעה בבטחון המדינה, לשמוע את שארית עדותו של אלוף/מ שדמי בחקירה הראשית בדלתיים סגורות.

(-)	(-)	(-)
אב"ד	שופט	שופט

<u>לשאלות סא"ל גילון</u>

ש. אנחנו דברנו על הטלת משימות על הגדוד שבראשו עמד ס.מ.מ. מלינקי. הזכרנו רק ענין הטלת העוצר. מה היו המשימות האחרות?

ת. שלוש משימות הוטלו על הגדוד של משמר הגבול באותו יום.

ש. זה גדוד מס. 2 של משמר הגבול?

ת. ... משימה אחת –

(המשך חקירתו של אלוף/מ ידמי ע"י סא"ל גילון)

הטלת הפוצר בכפרים הערביים; 2) הבטחת תנועת הרכבת הסדירה לאורך מסילת הברזל. ברור שהרכבת נוסעת רק על מסילת הברזל, אבל ההבטחה היא רק לאורך מסילת הברזל, וזה כולל לווי, בדיקת הפסים וכו; 3) לחימה והוספת עזרה במקרה של פגיעות פדאיון בעורף. אני רוצה להדגיש מה ההבדל בעורף במקרה זה. ראינו את קו הגבול עד 1½2 ק"מ כזה התחום שעליו דברתי קודם כאשר דברתי על הכפרים הערביים. המשימה שהיתה מוטלת עליהם לא היתה משימה לגבי פדאין, אלא למנוע פריצת כוחות הלגיון או העירקים מיד עם התחלת מבצע "קדש". וזה היה הקמת מערך הגנה על המדינה, שבתוך יתר המשימות היתה גם מניעת הסתננות פדאין שהיתה מוטלת על הצבא. אבל מתוך ההנחה פדאין עלולים להסתנן דרך המערכים הקדמיים של הצבא, והישובים כמו כמו הס ואבן יהודה וכל הנקודות שאנו מכירים הנפגעו בעבר ופדאין עלולים, בזמן שהצבא נמצא קדימה, להיות נפגעים, המשימה השלישית של משמר הגבול היא להבטיח הגנה במקרה של פגיעות בישובים מרוחקים הנמצאים בעומק, אבל לא בקשר עם פדאין הנמצאים על הגבול.

הודגש, שאין לבדוק במקרה שקרה מקרה מסוים על כביש אבן יהודה, ויש עקבות וסימנים, אין לרדוף במשך הלילה אחרי עקבות אלה לעבר הגבול, היות ועלולים להתקל בכוחות הצבא המפוזרים, קרוב לגבול.

משימת המלחמה בפדאין, היתה מוטלת על משמר הגבול היתה שונה בתכלית באופיה מאשר משימת הפדאין שהיתה מוטלת על יתר יחידות הצבא שהיו תחת פקודי.

(אחרי כן רשמה מא2)

חקירת סא'ל גרלון את העד שדמי.

אתה שחררת אותי משאלות נוספות, כי ענית לי על כמה שאלות שחשבתי לשאול. אני מודה לך. אולי תאמר לנו בקוים כללים ובקיצור; מה היה התפקיד של החטיבה שלך במבצע קדש, מה היתה המטרה?

אני אסתדל לצטט מה שכתוב בפקודה בכתב.

אינך צריך לדייק בשבילי אני רוצה לדעת באופן כללי.

ת. להערך להגנה על גבולות המדינה בתחומי גוש נתניה וגוש פתח תקוה במגמה למנוע פריצת כוחות הלגיון העירקים בתחומי המדינה, ובמגמה בהזדמנות הראשונה לשבור את קוי הגבול.

ש. המדיניות בקשר למטרה זו, אתה יכול להגיד מה היא היתה בקוים כללים?

ת. מעצם המילה שאמרתי בהזדמנות הראשונה משתמע קו המדיניות. בפי שזכור לבית הדין, באותם הימים כל הציבור בארץ שידע משהו על המתרחש, שעינינו היו נשואות דוקא לגבול ירדן. לדרג המפקדים של החטיבה היה ידע לפחות באותו יום, וזה נאמר ונדגש שהמבצע הולך נגד מצרים. ומתוך מגמה לשמור בכל מחיר על השקט בכל יתר החזיתות למרות המתח שנוצרה ע"י ההכרזות הפוליטיות יש לעשות כל מאמץ כדי למנוע גרוי החזית הזאת, ולשמור בה על השקט המכסימלי. זו היתה המדיניות. דרשתי הבהרות מסוימות, וקבלתי מה לעשות כי מדיניות זו חמורה ביותר לאור המשימה שהוטלה על החטיבה.

ש. אלה היו הדברים שהיו ידועים לך. האם הם היו ידועים גם למפקדי הגדודים שלך?

ת. למפקדי הגדודים הדברים היו ידועים החל מיום א' אחר הצהרים. הם ידעו כבר על מבצע סיני שהולך להתבצע.

אבד הלוי: באיזה תאריך זה היה?

ת. 28 באוקטובר. 24 שעות לפני זה הותר לי לגלות לדרג מפקדי הגדודים לא במפורש אלא באופן כללי. גם אצל מפקדי הגדודים שנו ... הולכים לעשות את המבצע העיקרי.

ס ו ד י

ת הדין הצבאי
3.4.5 - ישיבה ח

מא/לט

המשך חקירת סאל גילון את העד שדמי.

ס. בין מפקדי הגדודים האלה היה מלינקי, הוא גם כן ידע?

ת. אינני יכול לזכור זאת במיוחד. אני מניח כמעט בודאות שכן מאחר שהוא היה החבר הפורם שנקרא קבוצת הפקודות ופורם זה זומן יום יום.

ס. על מדיניות זו נגד גירוי החזית שהזכרת, הוא ידע לפי ידיעתך?

ת. על זה הוא שמע ממני.

[redacted]

[redacted] הפתוחה

שופט כהן: מה ביחס לנקודה שהיו הוראות בכתב ומוהר בעל פה.

ס"א גילון: הוא עוד לא ענה אם היו הוראות בכתב. נניח שיענה שלא היו הוראות בכתב אני אומר שזה לא משנה.

שופט כהן: אם זה בעל פה היה הוא לא מוסר עדותו בעל פה על הוראות בכתב.

ס"א גילון: אני מוכן לשאול אותו את השאלה אם הוראות אלה היו בכתב יתכן שהוא מוכרח להגיד את המסמך אבל עד כאן העד לא נשאל.

(עו"ד רוט לוי התחיל לומר כמה מלים והופסק)

ס"א גילון: האם דברת על מה שנאמר לך ע"י אלוף הפקוד או מטעמו האם קבלת את זה בכתב או כל ההוראות האלה נתנו בעל פה.

ת. לא ראיתי שום הוראה בכתב. ואני חושב שגם לא הוצאו מפני שזה היה סמוך לשעת הבצוע.

אב"ד – ב. הלוי: אתה אמרת שהאלוף אישית אמר לך?

ת. כן מפי האלוף אישית זה היה ב-29 לאוקטובר.

ס"א גילון: הוראות אלה בכתב או בעל פה.

ת. בעל פה בקבוצת פקודות.

ה ח ל ט ה מס' 3

השאלה מותרת ואין כאן מזוב עדות שמיעה אלא משום פקודה, הוראה או הדרכה לעד למילוי תפקידו הצבאי, ששמשו או שיכלו לשמש לפקודות להוראות ולהדרכות שהוא נתן לנאשם הראשון. לכן השאלה גם גם רלבנטית.

אלוף גילון: בקבוצת הפקודות של אלוף הפיקוד הוא אמר לך אישית מה המדיניות,?

אמר אישית לא רק לי. הוא לא דבר אלי.

וף משנה סדמי: אמר אישית עם כל המפקדים?

ש. הוא דיבר עם כל המפקדים?

ש. הוא דיבר עם החזית הזו?

ת. אני הייתי קטע מהחזית הזאת?

ת. אני הייתי בקיר למדיניות האגף בשמו יום קודם לכן.

ש. מה הוא אמר לך שאמר לקצין שיש להקפיד בכל

ת. הוא אמר לי מה שאמר לקצין. והמדיניות היתה שיש להקפיד בכל

המדיניות בהתאה להוראות. והמדיניות היתה ולא לנשל אותם ואין לעשות

הוא חזר על המדיניות של האזרח הערבי ולא לנשל אותם ואין לעשות

מחיר במהלך החיים הרגילים של האזרח הרגיל שלהם. והסבר לכך אותו הסבר

כוח פעולות הנוגדות את סדר החיים הרגיל שלהם. והסבר לכך אותו הסבר

שאמרתי קודם היות והמבצע הולך בכוון אחר יש להימנע מכל מיני תקריות

ונגשויות עם אלמנטים שיהיו מעונינים ועל זאת מצדי שאלתי קודם איך

איערך עם הכוחות שלי. קמתי ואמרתי מה אני אעשה עם הכוחות שלי בלילה.

הדגשתי את כפר קאסם במיוחד, מפני שהוא מקום משלט מהדרך המובילה

ירדן אלינו. טענתי שיש לפחות להטיל עוצר לילה כדי לשמור על המדיניות

כדי שלא תהיינה התנגשויות בין האזרחים הערביים ונוסף לזה ישנה בעיה

של סודיות המערך. לכן אלוף הפיקוד איפשר לי הטלת עוצר לילה ללא פיזור

זאת אומרת אי אפשר לקחת ערבים מבית מסוים ולהעביר אותו לבית אחר, כל

אחד במקומו. אושר לי להטיל עוצר בית.

ש. אני רוצה לשאול אותך; המדיניות והפתרון של עוצר בית

מתוך המדיניות שעכשיו הזכרת, אתה אמרת על זה למלינקי?

ת. פעמיים.

ס. בפעם הראשונה מתי?

ת. בשיחה שלי אתו

- אלחמה?

סג"א גילון: מדובר על צורת השאלות האלה, כי אם הדרכתי - אז כבר הדרכתי קודם לכן.

אב"ד ב. הלוי: מקודם לא היתה התנגדות.

סג"א גילון: אני חוזר על שאלתי: מה נקרא לגרות את החזית?

סג"מ סוויג: מתנגד.

סג"א גילון: זאת הצעה של חברי המלומד.

סג"מ סוויג: לאחר שנתנה התשובה קודם אין טעם לשאלה. התשובה נתנה ע"י ב"כ התביעה. זאת היתה סיבת ההתנגדות.

סג"א גילון: אני מוכרח לקבל תשובה לשאלה זאת.

מי הו

ה ח ל ט ה

אב"ד ב. הלוי: השאלה היא כשרה ואנחנו דוחים את ההתנגדות.

(-)
שופט

(-)
שופט

(-)
אב"ד

סג"א גילון: למשל אם מישהו ירה בתותח, דבר שעושה רעש גדול קוראים לזה לגרות את החזית?

אל"מ שדמי: אינני יכול להשיב על שאלה כזאת, כי היא כללית מדי.

ש. אבל יתכן שבזה יש גירוי החזית?

ת. יתכן הכל.

ש. מה יש להוסיף לזה אם אמרתי שמישהו בא וירה בתותח, על מנת שיהיה בזה משום גירוי החזית?

ת. אם כל הזמן יורים בתותחים, לא יהיה זה גירוי. אם זה יהיה חדשה - יהיה זה גירוי החזית. אני מוכן לתת

המשך חקירתו של אל"מ שדמי ע"י סג"א גילון.

לגבות חזרית, הכוונה היא אם בחזית מסויימת קיימת לא פעולה אקטיבית
לא יורים, צריך להמנע מכל דבר העלול לגרום לכך שתתפתח שם פעילות
ואקטיביות. זה באופן כללי. דוגמא: בשני צדי החזית יושבים כוחות
ואין אש, כל יריה וגם אם היא דרושה בשביל לנסות רובה מסויים או
בשביל להרוג כלב שוטה – וזאת פעולה דרושה – אבל אם מבצעים אותה,
היא בעקיפין יכולה לגרום לזה שתחשב לאש על האויב וזה נקרא גירוי
החזית. דוגמא אחרת מגבולות הארץ: ברצועת עזה יש לנו זכות שלמה
לעשות פטרולים על הגבול. ברור שפטרול שלנו לא נסע – לא ירו. כשפטרול
כן נסע – עלה על מוקש, ירו עליו, זה גירוי בתחום התפקיד, אבל יש
בו, בעקיפין, גירוי. אי גירוי החזית הכוונה היא להמנע, בתחום האפשר,
מכל פעולה העלולה להביא להתלקחות. וכשאני אומר בתחום האפשר אני
מתכוון לכל מה שקובעת הפקודה לשם משימה, שוקלים/מה על אפשר ועל מה
אי אפשר לוותר.

ש. עד אותו לילה בסביבת כפר קאסם היה שקט מבחינה זו שהזכרת?

ת. באופן כללי כן, למה שנקרא, מאז קום המדינה, שקט. לא היתה
פעולת גיסות, פה ושם היו מסתננים אבל באופן כללי היה שקט.

סג"א גילון: אני מבקש שהעד יצא לחצי רגע ברשותי. למסור מה
השאלה שאני רוצה לשאול.

(העד יוצא).

סג"א גילון: אני עומד לשאול האם מקרה היפטשט זה שבכפר
קאסם היו מספר יריות גדול. האם קוראים לזה שקט
או לא. האם זה הוכנס בגדר מה שהגדרת גירוי חזית.

סג"מ שוריב: אני מרשה לעצמי לקפוץ לפני חברי ולהמשיך בהתנגדותי.
תהיה התנגדות לשאלה הזאת משני נמוקים: א. היא שאלה
מדריכה; ב. שאלה זאת טוב להעמידה לעד ממוחה. העד הזה הוא עניני
עובדות מסוימות ולא עד מומחה. לא היה מובא בתור עד מומחה בדרג
הבאית כל קצין אחר בדרגה זו לא היתה התנגדות. אבל הוא, אילו ה
בתור עד מומחה אני הייתי מתנגד, כי הוא נוגע לדבר כל כך
על כן השאלה הזאת, כפי

שהוצעה היא פסולה משני הנמוקים גם יחד.

אב"ד ב. הלוי: אילו היה מובא כעד מומחה היה אפשר לשאול אותו גם את השאלה המדריכה.

סג"מ שווייג: עד מומחה מרשים לשאול אותו הרבה דברים שבדרך כלל חורגים מהמסגרת המותרת. הוא הופיע בתרו עד לעצם הענין.

אב"ד ב. הלוי: האם עד כזה איננו יכול להשאל בשטח מומחיותו?

סג"מ שווייג: המומחיות שלו נוגעת לעצם המשפט הזה.

אב"ד ב. הלוי: נגיעה לדבר זה הוא ענין של משקל ולא של כשרות. משקל זה לא ענין של התנגדות.

סג"מ שווייג: כאשר מרשים שאלות לעד מומחה משתלבת השאלה המדריכה. בשעה ששואלים את העד המומחה שאלה מדריכה אומרים שהעד הוא אוביקטיבי ויש לו ידיעות מסוימות וכדי לקבל אותן בקצור, מוטב להעמיד לו שאלה מדריכה. אך עד הנוגע לעובדות, לגביו תתקים החומרה של שאלות לא מדריכות בחקירה הראשית גם כאשר השאלה היא שאלת מומחה.

סג"א גילון: כבוד אב-בית הדין, המדינה הטילה על העד הזה להיות מפקד חטיבה בחזית, אם הוא לא מומחה אז אוי ואבוי למדינה ואין זה חשוב אם המומחיות שלו נפגעה ע"י ענינו במשפט או לא נפגעה.

סג"מ שווייג: לא פגעתי במומחיותו. העד היה פעם מפקדי ואני מעריך אותו כמומחה.

סג"א גילון: כבוד נשיא בית הדין העליון במדינה ד"ר זמורה, אמר שמשפט הוא לא משחק אשקוקי, אך אני מטיל ספק אם זה לא כך. כאן עומד עו"ד ואומר: אני מכיר את האיש הזה ומעריך אותו כמומחה והוא מתנגד שהוא יעיד כמומחה, מותר לי לשאול את העד הזה שאלה מדריכה כמומחה ואסור לי לשאול אותו את השאלה מפני שהוא עד לעובדות. נתקדם קצת עם המשפט הזה, מה זה חשוב; אני מבקש ממישהו כאן שיגיד לי באיזה צורה לשאול אותו את השאלה אם יריות מספר בכפר קאסם היה בהם משום גירוי החזית או לא.

ס ו ד י

אחרי כך רשמה שי

<u>עוד לוינצקי:</u> עד עכשו לא התנגדתי, אבל כשחברי מבקש לגלות את הסוג בנוכחות בית המשפט...

<u>אל גילון:</u> רק את הדרך. את הסיבה להתנגדות אף פעם לא אהיה מעונין לדעת.

<u>עוד לוינצקי:</u> אני רוצה להצטרף להתנגדות. חשבתי שההתנגדות הנכונה לשאלה זאת ועם כל הכבוד והחיבה שיש לי לחברי המלומד, היא שהשאלה אינה במקומה. אבל אם הוא מעמיד בצורה כזאת את הדבר, אני רוצה להתנגד מטעם נוסף לאלה של חברי המלומד. אני חושב ששאלה זאת תגזול מאיתנו הרבה יותר זמן משחברי המלומד חושב, כי זה פותח לי את השער בחקירה החוזרת. נניח שהעד יגיד "כן, היריות בכפר קאסם אם בניגוד למדיניות" ואני מוכרח אהיה לחקור אותו לפחות 10, או יותר, שאלות. אצטרך לשאול אותו שאם יתברר שהתושבים יתמרדו, או מישהו רץ, או מישהו ברח, ואמרו לו "עמוד" ועוד שאלות כאלה. בית המשפט יסיק את המסקנות אם במסיבות אלה שהעד אמר היתה מדיניות לא לגרות את הגיזרה, בית המשפט יגיד אם זה מתנגד למדיניות איזו חשיבות יש לזה אם העד יגיד שזה מתנגד למדיניות? זה לא יכול להתנגד למדיניות אם האנשים בחזית לא מסתובבים בחזית עם מקלות ומטאטים, אלא נושאים רובים. אני אשאל אותו שאם יתברר שהאנשים פותחים באש, האם זה מתנגד למדיניות או לא מתנגד למדיניות. אני חושב שיש להתנגד לשאלה מפני שהשאלה היא היפוטטית, אינה רלבנתית ואינה חשובה לגמרי. בית המשפט יסיק מסקנות. אבל בלי ספק שהשאלה לא תקמץ זמן, היא תסבך את הענין ותכביד, מפני שאצטרך להראות שיש מסיבות שיריות בכפר קאסם אינן מתנגדות למדיניות.

<u>שאל גילון:</u> על ההתנגדות מטעם זה שהדבר פותח שער בחקירה נגדית, אינני יודע איך לענות ולא אענה. אבל היתה פה טענה שהשאלה הזאת היא היפוטטית. אני אומר שאני רשאי לשאול שאלה היפוטטית זו, בפרט מהאדם שהיה אחראי לאותה חזית.

לאור עצות שקיבלתי, אני מותר על השאלה.

<u>עוד לוינצקי:</u> לאור עצות שאני קבלתי, אני מותר על ההתנגדות.

(המשך חקירת שאל גילון את העד שדמי.)

ש. אתה הזכרת קודם שהיתה פגישה אצל אלוף הפיקוד. היה מאוחר באותו לילה, נכון?

ת. שעה 2 בבקר אני חושב.

ש. מלינקי היה נוכח?

ת. כן. אנחנו באנו יחד.

ש. אתה זוכר מי עוד היה נוכח, היה מספר של אנשים?

ת. אני יכול לנסות להעלות בזכרוני. היה אלוף הפיקוד, ראש המטה, קצין אג'ם פקודי, מושל צבאי היכון, ראש הממשל הצבאי אל'מ שהר.

ש. היה שם אזרח?

ת. היו שם שני אזרחים ממשרד הביטחון או ממשרד ראש הממשלה, אינני יודע, אינני מכיר אותם, אבל אני זוכר שהיו שם שני אזרחים. נדמה לי שגם קוסלר היה שם. זה מה שאני זוכר.

ש. מה היתה מטרת הפגישה?

ת. האלוף רצה לדעת מה קרה.

ש. את מי שאל קודם?

ת. הוא התחיל ממלינקי.

ש. מה ~~ש~~הוא אמר לו?

ת. אני לא זוכר מה אמר, הוא לא אמר, הוא ביקש שיומרו לו. אני לא זוכר את המילים שאמר.

ש. מלינקי סיפר?

ת. מלינקי סיפר. האלוף שאל "מה קרה", או "מה היה", או משהו אחר. הוא רצה לדעת מה היה שם.

ש. מה סיפר מלינקי?

ת. אני חושב שאני טועה פה. מה שהתרחש בכפר קאסם, על התוצאות, הוא שמע מעוד מישהו שם, או מקוסלר או ממשהו אחר. אבל הוא רצה הסבר, ~~אז~~ ופנה למלינקי לדעת איך קרה כדבר הזה.

ש. מלינקי נתן הסבר?

ת. מלינקי הסביר. מעניין היתה אז שהוא פעל ברוח הפקודות שלי, חזר על זה שאמרתי לו שצריך לפעול ביד חזקה, ולכן הוא נתן

(המשך חקירת שאל גילון את העד שדמי.)

אבל היו הוראות לפעול ביד חזקה. האלוף התפרץ ושאל "למה זה" או "איך זה יורים על אנשים שחוזרים". על זה ענה מלינקי שגם הוא שאל אותי מה לעשות עם אנשים חוזרים, ועל כך היתה תשובה שכפי שהוקראה בעדות, לגבי אלה שחוזרים "אלה ירחמו". הוא טען זאת או משהו כזה. אני זוכר שהוא טען שהוא שאל אותי.

ש. ואתה כאילו נתת לו הוראה לירות?

ת. כן. כך בערך הסביר למה קרו הדברים בכפר שקרו, איך הגיעה ההתפתחות להרג המוני כזה אמר שאינו יודע, וצריך לבדוק את המסיבות. הוא אמר שהוא פעל על סמך הוראה שקבל ממני לנהוג ביד חזקה.

ש. אחרי זה אתה אמרת משהו?

ת. נשאלתי ע"י האלוף מה יש לי לאמר על זה. אמרתי שזאת ההוראה על יד חזקה נתתי במקרה של התפרעות והפרת עוצר המונית, נתתי לאחר ותוך הדגשת המדיניות, שאסור לנו ליצור מצבים שעלולים להביא אי שקט, אלא להשתדל שהכל יהיה עד כמה שאפשר שקט. אבל למקרה של התפרעות, נתתי את ההוראה. נתתי גם את הדוגמה כי הרוג אחד עדיף, במקום שהצבא יתערב שם. אם התחילה מהומה והפרת עוצר המונית בכפר, והשוטרים לא יוכלו להשתלט שם, כפי שכבר קרה במקרים רבים בעבר, ואז הצבא התחיל להתערב, והחיילים הם חיילי מילואים שהיו אחד עשרה חדשים בחופש ואינם מוסמכים לטפל בבעיות כאלה, ואל לנו לשכוח שהיה זה ערב מלחמה, הרי החילאם מסוגלים לגרום לתוצאות פטליות בכדי לעשות סדר בהמון כזה.

זאת הסברתי והשתיגתי מהחלק הזה, לא מ"אלה ירחמו" אלא התיחסתי לשאלה שכאילו נשאלתי לאנשים חוזרים. כי בכדי להשאל על אנשים חוזרים, צריך הייתי להשאל על עוד מאה ואחת שאלות. עסקתי במתן המדיניות כפי שהסברתי קודם.

ש. זאת הסברת לאלוף?

ת. כן. באמצע השיח. כאשר אמרתי בעניין ההרוג האחד, שמוטב הרוג [illegible]

ן הצבאי

3 ישיבה ח 55 - 54 שי/2/לם

(המשך חקירת שאל גילון את העד שדמי)

שנתתי למה לא להסתבך במאסרים אם תהיה הפרת עוצר המונית. באן התפרץ האלוף ואמר: "אמרתי לך לא לגרות את החזית ולא לתת הוראות שיכולות לגרות את החזית". על זה היתה תשובתי: שאלה היו הוראות לא לביצוע, אלא לביצוע במקרה של התפתחות כזו וכזו, במקרה של התפרעות, במקרה שהשקט הופר כבר לא על ידינו אלא על ידי הצד השני.

(אחרי כן רשמה מא2–)

המשך חקירת ב"א גילון את העד הדמי

ת: השאלה היא, כבוד בית המשפט, איך לנהל את המשך החקירה?

אב"ד - ב.הלוי: מה היה בנוגע לפתק?

ת. אני אראה לך פיסת נייר ואשאל, אם היא אותה פסית נייר שהזכרתי בעדותך קודם?

ת. אל תוכנה אני יכול להעיד, אבל פיסת הנייר עצמה...
רציתי שהמוצג יוגש בחשיבה הגורה, כי הוא צריך להשמר בסודיות, לא לגבי עצם הענין הזה, אלא בקשר לדברים אחרים.

ת. כן זו היא פיסת הנייר.

ש. מה היא פיסת נייר זו?

ת. זו פיסת נייר שהוגשה לי ע"י קצין אג"ם בנוכחות הסגי שלי. כאשר שמעתי את הידיעה על 15 ערבים הרוגים, התחיל כל הענין להיות תמוה בעיני. כאשר שמעתי על הידיעות הראשונות, חשבתי מי יודע איזו התפתחות. אבל זה יכול לקרות אם חטיבה שלמה נערכת על הגבול, יכולות להיות תקלות וזה לא אומר כלום. אבל כאשר שמעתי שיש 15 הרוגים בכפר מסויים נראה לי הדבר מוזר ותמוה בקשתי להתקשר עם מלינקי, אך לא היה קשר ולא דווח. שאלתי מה הוא מודיע, והודיעו שאין תשובה. אז התחלתי לראות את הדברים רטרואקטיבית ונזכרתי שיש ענין עם נייר שבקשתי להגיש לי. שאלתי איפה הנייר שמלינקי צריך היה להגיש. ואז הוגש. אמרו לי: כן הוגש, נמצא על שולחן קצין אג"ם, והביאו לי את הנייר זה היה בשעה 10.30.

ת. אני מגיש את פיסת הנייר.

עו"ד לויצקי: אין התנגדות.

המוצג הוגש וסומן ת/19

ש. אתה אמרת קודם, בעדותך בדלתיים פתוחות שעד שראית את זה לא שמעת על הענין, שאתה שעזוב את ביתו יירה. אתה יכול לקרוא

מא/רח

סודי

המשפט הצבאי המחוזי – ישיבה ח'

ירושלים: 3.4.57.

ת. זה מה שכתוב: "לא יורשה אף תושב לעזוב את ביתו בשעת העוצר. אשר יעזוב – יירה. לא יהיו מעצרים."

ש. אתה אמרת שזה עשה עליך רושם. איזה רושם?

ת. – של פרוש מסויים להוראה שנתתי לו.
שאלת אותי בישיבה הפתוחה למה זה הגיע אלי...

ש. נכון. אני חושב שאז הפסקתי את העד. תן הסבר למה נייר זה הגיע לידך רק בשעה 19.30 או 020.00.

ת. השעה המדויקת שנייר זה הוגש למפקדת החטיבה אינה ידועה לאף אחד פרט אולי לאיש שהגיש אותה, נדמה לי שזה היה כגנו של מלינקי. הוא נמסר למי שהיא מהפקידות של קצין האג"ם. קבוצת הפקודות נגמרה כמה דקות לפני 16.00 שלפוחי למושל, שמעתי כמה דברים עם הסגן והיו תקלותא בקשר להסעת רכב, והיות תקלות בגדוד 172 ואני יצאתי לשם לברר את הענין כדי לבדא שהגדודים יוכלו להגיע בזמן, ונמצאתי בגדוד ההוא. זה היה בסביבות תל-מונד ובית-ליד, ולכן לא הייתי במפקדה.
אני חקרתי את קצין האג"ם מתי קבל את הנייר הזה, והוא טען שהוא מצא אותו על שולחנו במשרד, מונח מתחת לחפץ של יעוף.
(עו"ד לויצקי אינו מתנגד)
והוא קרא את הכתוב, ותשומת לבו קצין אג"ה לא הוסבה דוקא לקטע שקראתי, אבל הוא שם לב לפירוש של הכוחות והחוליות והבחין שיש דבר מסוכן לגבי התיאום במקומות אחרים.

ש. כאשר דברת על דברים שקצין אג"ם שם תשומת לבו אליהם, האם דברים אלה מסומנים כאן באדום?

ת. אני לא סמנתי, אבל אני יודע שהוא או הסגן שלו סמנו את זה, והתיחסו לבעיות של התיאום כי הם פחדו שכח אחד יתקל בשני. קצין אג"ם יצא מיד לכפר סבא (לפי דבריו) כדי לתאם שלא יקרו תקלות בין הכח שלנו והכח השני. לכן זה הובא אלי רק כאשר אני

מא/רח

בית המשפט הצבאי המחוזי - ישיבה ה'
ירושלים: 3.4.57.

ש. האם ברצונך להוסיף משהו לעדותך? אני שואל האלה זו מפני שאנו נהלנו את החקירה בשני חלקים: חלק בדלתיים פתוחות וחלק בדלתיים סגורות, ויתכן שדלקתי על פסט שכדאי לחזור עליו.

ת. מאותו רגע ששמעתי את עדותו של מלינקי שהוקראה לי, אותה עדות שהתפרסמה בעתון, והיא הוקראה לראשונה ע"י ועדת זהר כאשר ראיתי שהוא מאשים אותי במתן פקודה זו, שהוא טוען שקבל את הפקודה הזאת ממני - לראשונה התיחסתי ברצינות לענין זה. לטענתו הראשונה אצל אלוף הפקוד, אני הסתכלתי עליו כעל אדם מבוהל ממה שקרה, וזה בגלל דבר פשוט, שהוא נקרא לי למשרד וחפשנו אותו ולא מצאנו אותו ולא קבלנו דוח, א בזמן שזה היה בשעה 17.00 ואז היתה השעה שמונה ורבע. כאשר הוא נכנס שאלתי: מה קורה פה, ולא היתה תשובה בפיו. ואם נכונה הטענה, שאת הפקודה קבל ממני, התשובה היחידה היתה צריכה להיות: אשר פקדת מבוצע. הוא אמר: אני לא יודע אני הולך לראות מה קרה. לכן ראיתי את המשך עדותו אלוף פקוד המרכז באור כזה, ואני הבינותי שכאשר קורה מקרה טרגי כזה, יש קצת איבוד עשתונות. אבל לאחר שראיתי שזו העדות, התחלתי לחשוב על הענין אחורה. אני מצאתי לנחוץ להביא בפני בית המשפט את הנקודה של הפגישה הראשונה בינו לבין מלינקי לאחר המקרה. הפגישה הראשונה היתה בשעה שמונה או שמונה וחצי, אחרי שמצאו אותו לאחר שהתקשרו כמה פעמים והוא אמר : הנה אני בא, ועד שבא-והמרחק די קטן שלא היתה הצדקה לכל ההשהיה - לא קבלתי תשובה. אני הסתכלתי על מלינקי באותו ערב כאדם שנמצא במצבי ולא מבין מה התרחש. רק לאחר שהוקראה לפני עדותו בפני מצ"ח, רק אז תפסתי שהענין עומד אחרת.

(המשך דבריו רשמה דבב3)

המשך חקירת העד א/מ שדמי ע"י עו"ד עזרן.

ס. אתה אמרת לקצין האג"ם ולמלינקי בחדר המלחמה שהתעודה הזאת (ת/19) שמלינקי יערוך אותה לפי מה שיאמר בקבוצת הפקודות האחרונה?

ת. מלינקי יערוך את התעודה לפי מה שידברו אתו, קצין האג"ם יערוך אותה לפי הפקודה הבכבית, לאחר קבוצת הפקודות בהתאם במה שיאמר שמה. אם יהיו שנויים, קבוצת הפקודות היא המכריעה והיא הסופית וצריכה להכריע את כל הדברים. בקבוצת הפקודות הסופית. קצין האג"ם מקפיד על כך שהדברים יתאימו.

ס. אתה אמרת שהפקודה אין צורך בה אלא היא באה כאישור למה שנאמר בע"פ?

ת. לא אמרתי לו אלא שהיא לא תנאי לבצוע אלא אם נאמר אחרת.

אחרי כן רשמה נ.ע.

קיובש

נע2/רח 32-44

בית המשפט הצבאי המחוזי - ישיבה יא'

ירושלים, 9.4.57.

ה ח ל ט ה

לפי סעיף 325 לחש"צ תהמענה השאלות הבאות הנוגעות לענינים בטחוניים בדלתיים סגורות.

אב"ד	שופט	שופט
(-)	(-)	(-)

עדותו של אלוף/מ רדמי בחקירת שתי וערב ע"י חגן סוויג.

לשאלה שלי יש לי שאלה מקדימה קצרה. אתה אתמול בעדותך העדת על הפונקציה של משמר הגבול. יהיה נכון לומר שמבחינת אימון הפרט, כל אחמד מאנשי משמר הגבול הוא מאומן יותר טוב מאשר אותם אנשי הי חידה האורגנית שלך, מפני שאזן הנוסף לזה שב אנשי משמר הגבול והיו פעם אנשי צבא.

ת. אסביר זאת כך.

ש. זה נכון גם לומר שגדוד משמר הגבול מאומן במיוחד לפעולות בחוליות קטנות?

ת. הוא עוסק בכך וצריך שהיות מאומן בכך.

ש. וזה נכון שחיילים המאומנים במיוחד לפעולות בחוליות קטנות, דרגת המשמעת שלהם מבחינת הענין, מחייבת יותר, או יותר חמורה מאותם חיילים המאומנים לפעולה ביחידות גדולות יותר, מפני, ואני אסביר את השאלה שלי, מפני שבחוליה קטנה, אותו שוטר משמר הגבול חייב להישמע גם לשוטר אחר שהוא בדרגתו, אלא שהוא ממונה באותו רגע על החוליה.

ת. כללית, אני לא יכול לומר. אם תרצה את ההסבר, אני מוכן לתת ענינית לצורה הזאת לדוגמה שנתתי, כן. אבל כללית - זה היפוכו של דבר.

ש. לדגו מה שנתת. שלושה ארבעה איש שאומרים לאחד אתה אחראי לכיתה.

ת. א זה שהם מורגלים לקבל הוראות בדרגות נמוכות, כזו יחידה

עו"ל גילון: אולי אביא לתשומת לב בית הדין נקודה נוספת, שהיא חומרה בעו"ד לויצקי או בהתנגדותו. למה אנו לא חשבנו לנכון לנסות להגיש את החומר הזה. יש ענין שכאן מופיע נאשם המעיד בהזדמנות קודמת בפני חקירה, הוא מוזמן אליה ומוסר מה שהוא מוסר. יתכן שאילו היה אומר: אני אינני רוצה למסור עדות, יתכן שלא היו שומעים אותו. קשה לתאר שהאיש יגיד זאת בפני ועדת חקירה באופן מעשי. לכן אנו חושבים שאסור לראות זאת כאימרה חפשית מבחינה רגילה. לכן לא נסינו להביא זאת או להגיש זאת בתור "קונפסן", - ובזה אינני רוצה לרמוז שבעדות זו יש "קונפסן". אבל יש אולי נקודה, כמו שלמשל הוא אמר שנתן פקודה בקבוצת הפקודות שלו - שאולי היינו מעונינים להוכיח עובדה זו. אבל לא חשבנו לנכון לעשות זאת. יתכן שזה נימוק בשביל בית הדין כאשר הוא ישקול, הוא אולי יחליט בהשתמשו בשיקול הדעת אם זה רצוי.

מר שרלו עכשיו אומר לי שהוא מצא את י.פ. המבוקש, וזה י.פ. מספר 511 מתאריך 29.11.56 עמוד 273. שם נאמר: "בהתאם לסעיף 2(ה) לפקודת סדרי השלטון והמשפט מודיעים בזה כי הממשלה החליטה להעניק לראש הממשלה, נוסף על שר הפנים ושר המשטרים, את הסמכויות שהיו קודם בידי הנציב העליון על פי פקודת ועדת החקירה, מתאריך 19.11.56."

עו"ד לויצקי: אינני חושב שיש צורך שאענה לכולם. הטענות הן בידי בית הדין.

אחרי כן רשמה מא.

חקירת העד שדמי ע"י סג"א גילון:

סג"א גילון: רציתי רק לשאול אולי כדאי, לשם הנוחיות בלבד, שמר עזרן ישאל עכשיו שאלות.

עו"ד אורן. לא מסכים.

סג"א גילון: טוב.

ש. אתה אמרת, אל"מ שדמי, במהלך עדותך הארוכה, כי זה לא הגיוני שמלינקי נסה להתקשר אתך כפי שטענו שהוא נסה, ז.א. שקצין האגם שלו טלפן לקצין האגם שלך, אתה זוכר את הפרשה?

ת. כן.

ש. אמרת שזה לא הגיוני אבל טרם נתנה לך הזדמנות להסביר למה זה לא הגיוני. אתה יכול להסביר זאת?

ת. כן. אני רואה לפחות שתי סבות בולטות: 1. רשת הקשר הנידת שיש בגדוד משמר הגבול מבטיחה את אפשרות ההתקשרות למפקדה. למלינקי היו כמה אפשרויות הן מהמפקדה והן מהג'יפ. יכול לקרות שמכשיר קשר מתקלקל. הוא לא היה מוכרח לראות אותי פנים אל פניר, אפשר להתקשר עם הסגן אבל נהוג שהמפקד למטה מתקשר עם המפקדה הגבוהה יותר. לכן אינני רואה סבה טכנית מדוע הוא לא עשה את זה. הוא היה מצויד בכל האמצעים הטכניים ומשעה 5 אחה"צ ועד 8 או 9 בערב, עברו לכל הדעות 3-1/2 2 שעות והזמן הזה היה מספיק גם אם מכשיר הקשר האחד מתקלקל כי אז אפשר היה להתקשר דרך מרכז קשר אחר, אם לא אתי - עם הסגן של'ץ 2. אם נסתכל במפה של השטח, ואני מסתמך על מה ששמעתי באותו ערב, שהוא יצא לג'לג'וליה, קו החזית, אותה רצועת הכפרים שהוא פקח עליה, ובמפקדה שלו הודיעו לי שהוא יצא לשם, נראה שיותר קרוב היה לו להגיע אלי קודם מאשר להגיע

המשך חקירת העד שדמי ע״י הג׳א גילון.

... היה לו יותר קרוב להגיע אלי מאשר למפקדה שלו, בכל אופן בכביש העפר. אני שמעתי פה בבית הדין שהוא בא ומסר לאחד הקצינים שלו טלפון למפקדה שלי, ולויצקי השיג אותי. זה איננו בהתאם מהבסוי ראיון; על מנת לקבוע פגישה אתי. מזה שהוא פנה לקצין לנוהל, כי יכול היה להכנס ישר אלי, וקצין המבצעים לא אמר ... המבצעים שלו, ובקש ממנו לקבוע פגישה, זה נראה לי מוזר במסבות האלה. לו: שע מיד למפקדה.

ש. (מראה לעד מפה) מה המפה הזאת?

ת. זאת מפת יפו תל-אביב בקנה מדה 1:100.000.

המפה הוגשה וסומנה ת/20.

אלמ׳ שדמי: סמנתי באדום את כפר קאסם, בכחול את ג׳לג׳וליה, וזאת הדרך ב-X כחול את המפקדה שלי וב-X אדום מפקדת המשטרה של מלינקי. טענתי, שאם הוא היה בסביבות ג׳לג׳וליה, הדרך שבה נסע מלינקי) היה לו יותר למפקדה שלי (מראה לשופטים את הדרך בה נסע מלינקי) היה לו יותר קרוב להגיע אלי. יתכן ונעו שם יחידות. זאת דרך יפה אבל סובה שבה עברו הקשרים שלי. אני אמרתי למה זה לא נראה לי; יתכן שהמורים אתו הסבירו מדוע עשה כן. השמניר 17-משמר הגבול, הם נכונים. יש המפה הזאת תוכנס לתיק הסודי של המוצגים.

סג׳א גילון: המפה הזאת תוכנס לתיק הסודי של המוצגים.

שם סימון סודי של מיקום המפקדות.

ש. האם נעשו סדורי קשר מיוחדים לגדוד מספר 2 של משמר הגבול?

ת. נעשה סדור אחד, מלבד קוי הטלפון האזרחיים שכפפו אותם לצרכ... שלנו, אני לא יודע בדיוק מה היה הקשר שלהם; היה לנו קשר טלפוני ויחידת ג׳יפ אחת עם קצין שלהם שהחזקנו אתו אצלנו ... במפקדה שלנו כל הזמן שהוא יהיה חולית הקשר המלחמתי הדיר... לגבי היחידה שלו.

... התכנון והיה גם קצין כ...

... הזה?

ש. במקרה שהיתה פעילות על ידי האויב באותו לילה, באיזה צורה חשבתם שפעילות זו תתבטא?

ת. לגבי התכנון באופן כללי, אנחנו מניחים כל הזמן וגם מכריזים על זאת הערבים, שבשלב ראשון תמיד התחדלו הם לשגר כוחות בלתי סדירים על מנת לשבש את הדרכים ומרכזי הכח ולמנוע התארגנות המלואים. לא הנחנו שבמדה שתבוא תגובה צבאית באותו ערב היא תבוא קודם כל בצורת הפדאין שתהיה מוגברת בלילה זה.

ש. את האפשרות הזאת, לפי הידיעות האלה, אתה מסרת לפקודיך בקבוצת הפקודות הסופית?

ת. נקודה זו לא הועלתה מחדש בקבוצת הפקודות הסופית היא היתה בתכנון ולא שונתה.

ש. היא הוזכרה?

ת. הנקודה הזאת של הפדאין הוזכרה, היתה גם פקודת מבצע מיוחדת לטפול בשמירה על אוביקטים חיוניים מהפדאין.

ש. מה היתה המשימה של מג"ב 2 לגבי הפדאינים באותו לילה?

ת. רק לגבי הפדאינים. הטפול בתקריות של פדאינים בעורק כביש נתניה, בית ליד, כפר סבא, בישובים האלו, אחר כך גם נתניה כל עורקי התחבורה, הקשרים ופגיעה שים לה להיות בעורף, כדי שהצבא לא יצטרך להתעסק בזאת.

ש. מה-עם השטח הסמוך לגבול?

ת. השטח שעל יד הגבול נמסר ליחידות הצבא והוצא מידי משמר הגבול. היתה עוד משימה שהיתה מכוונת גם כן נגד הפדאינים והיא: מסילת הברזל אבל זאת הבטחה צמודה לאוביקט של הקשרים. נדמה לי, שהיתה גם חוליה שלהם נוסעת ברכבת אבל אני לא בקי בדברים האלה כדין העוצר שגם כן לא נכנסתי לפרטים.

ש. אמרת בתשובה לשאלות סג'מ הווריג (סא)דינויות יש עוד נקודה אחת אתה זוכר את זה, הוא אמר שאם יהיה צורך אני אוכל לשאול אותך.

השופט כהן: נקודה אחת היה השקט בגזרה.

קיבל את תשובתו של מר עזרן).

עו"ד אורן: השאלה שלי מופנה אל ביה הדין והיא זאת: האם מליבקי באותו ערב בסביבות השעה 20.00 נע בהבדל מהרגיל ברנדר בלתי מצויד במכשיר קשר, ברוכר מצויד כן במכשיר קשר?

המשך חקירת עו"ד אורן את העד דמי.

אב"ד הלוי: יש התנגדות לשאלה? השאלה מותרת ברשות בית המשפט.

אל"מ דמי: אפשר לחזור על השאלה?

עו"ד אורן: האם ידוע לך מאיזה מקור שהוא באותו ערב יצא מלינקי מהמפקדה שלו בדרך אליך במכונית שאיננה מצוידה מכשיר קשר אף על פי שהיה כן מצויד במכשיר קשר?

ת. בטרם החל המשפט לא ידעתי אבל מאז שהחל המשפט אני שמעתי כל כך הרבה דעות, ובין היתר את הדבר הזה.

ש. לאחר מכן הגיע אליך ידיעה כזאת?

ת. בתקופת המשפט.

המשך בדלתיים פתוחות.

ס ו ד י

חקירת העד ארמי ע"י השופט דיבון:

ש. האם בחדר המלחמה נוהל יומן מטה או יומן אירועים?

ת. עד כמה שאני זוכר, במטה שלי נוהלו שני דברים: יומן מלחמה, נדמה לי דבר כזה, ויומן של קצין הבצעים התורן.

ש. ואפשר יהיה להשיג את החומר הזה?

ת. כפי שידוע לך, אינני חולש באופן קבוע על אותה חטיבה, ואינני יודע מה יש ומה אין. אני מתאר לי שאם זה כתוב וישנו, אפשר יהיה להשיגו. הצבא משתף פעולה בענין.

ש. בפקודת המבצע שיצאה לאותו לילה ה 29 באוקטובר, האם יש בסעיף כלשהו או הדרכה כל בנוגע לבעיה זו של ערביי הגבול?

ת. פקודה זו שיצאה ב 29 לאוקטובר, המפרשת את הכוחות, אינני משוכנע אם זו הפקודה שיצאה לאחר קבוצת הפקודות או לפניה. בכל אופן אני זוכר פקודה עם תאריך ה 29 לאוקטובר מעין הוראה מבצעית המסתמכת על פקודת האב, ושם משמר הגבול אינו מוזכר לחלוטין.

ש. אינני מתיחס למשמר הגבול. אבל באותה פקודת אב שאתה מזכיר, האם יש הדרכה או הנחיה או סעיף העוסק באותה בעיה של ערביי הגבול?

ת. עד כמה שאני זוכר - שום דבר לא. זו היא רק טבלה של פרוש הכוחות וקביעת השעות לתנועה.

ש. אם העוצר צריך היהלהיות מורד בשעה 6 בבקר לראשונה ב 30 לאוקטובר, מה צריך היה העוצר הזה לתת חוץ מהענין שהזכרת, הבטחת אנשי הכפרים?

ת. את האפשרות להניח את המארבים ולסגור את המבואות בפני הכפרים.

ש. אני מבין שפרט לזה היתה הצבה של כוחות בקו.

ת. כן, בהחלט.

ש. האם היה קשר כלשהו בין הרצון למנוע תצפית על מוצבים...

ת. הרצון למנוע היה. אני צינתי שהטלת העוצר היה המינימום שאומר לי

מפני שאני יודע שהג״ו והבאתי לידיעתו.
בקיא במרחב שכם. קבלתי הוראה להביא לידיעתו

ש. אמרת שבזמן מלחמה יש לך זכות של מושל צבאי?

ת. לא מושל, אלא מפקד. אני מחליט באזור הזה אם זו מלחמה אם זה
מצב קרבי, אני מחליט בזה. לא נתנו שום סמכויות שיפוטיות.
אני מפקד האזור ותחת האזרחים בשעת מלחמה באזור, הם כפופים
למפקד האזור באותה גזרה. אני לא בקיא בסוגיה המשפטית.
יתכן ויש פה הבדלים.

ש. האם אתה מכיר פקודות רשמיות של צה"ל במטה הכללי או בפקוד
העליון, הנוגעות להוראות האלה של הטלת עוצר?

ת. לא בקיא בזה.

ש. השאלה האחרונה. האם מי שהוא אמר לך שיש לך סמכות להטיל
עוצר, לא היכולת, אלא הסמכות המשפטית החוקית. זה לא שפתאום
אני אבוא וארצה להטיל עוצר, אבל האם יש סמכות חוקית
או שאתה חשבת שיש לך סמכות?

ת. אני לא התעמקתי בסוגיה המשפטית. אני קבלתי אשור מהאלוף
והוא נתן לי אשור. ראיתי באלוף את המפקד העליון של כל
הפקוד. קבלתי אשור, אם זה חוקי או לא חוקי אינני יודע.

ש. והוא הגביל אותך?

ת. הגביל אותי בשטח ההדרכות הכלליות שלהשקט, אבל לא בעניני
חוקה. אני מקווה שברור לך מה היתה אוירת הדיונים. לא עסקנו
בסוגיה המשפטית של הענין.

נע2/רח

בית המשפט הצבאי המחוזי - ישיבה יא'

ירושלים, 9.4.57.

- 58 - 60-

המשך חקירת העד אלוף/מ שדמי ע"י אב"ד ב. הלוי.

ש. ענין שעת העוצר בשעה 5.00 . אתה אמרת שאלוף הפקוד אמר, לפי בקשתך או הצעתך, הטלת עוצר לילה. ואחר כך בשיחתך עם מלינקי אתה התיעצת אתו מתי למעשה מתחילה החשיכה ואחרי ההתיעצות הזאת סיכמת אתו שהעוצר יתחיל בשעה 5.00. האם לא היה ברור לך באותו זמן, בזמן השיחה הזאת עם מלינקי שעה 5.00 אינה מזדהה עם תחלת החשיכה?

ת. [illegible]

ת. אני דרשתי עוצר בחשיכה. מלינסקי אמר שעה 5.00, אמרתי, יהיה 5.00.

ש. האם אתה בעצמך לא ידעת מתי מתחיל החושך ?

ת. אני יודע שאני קבעתי תזוזת כוחות לא לפני 5.30.

ש. אז אתה חשבת ודאי.

מתי באמת היה למעשה חושך באותו ערב?

<u>עו"ד אורן:</u> זה בורר את השרות המטאורולוגי. יש על זה מסמך רשמי.

<u>עו"ד חסיד:</u> יש לי את המסמך.

<u>השופט היבון:</u> אולי נקח מסמך צבאי שהוא קובע.

<u>עו"ד חסיד:</u> השרות המטאורולוגי קובע.

(אחרי כן רשמה טוב)

המשך חקירת עו"ד רוט לוי את העד פקר:

ש. יריות מהיחידות שלך לא היו?

ת. לא.

ש. בכלל לא?

ת. בכלל לא.

לעורכי דין שוויד וחשיד אין שאלות.

סא"ל דוד חוקר את העד סא"ל פקר.

ש. אתה נשאלת אם הגדוד שלכם טפל בפדאיינים, והתשובה היתה: כן, אותם פדיאיינים שעברו על יד המוצב. אתה נשאלת את המח"ט, מה בקשר לאותו ערבי שיעזוב את ביתו.

ת. לא שאלתי.

עו"ד אורן: לא היתה שאלה כזאת, ואני מתנגד לשאלה.

עזרן

סא"ל דוד: חברי/שאל: האם היותם צריכים לטפל בפדאיינים, והעד השיב: רק במקרה שיעברו על המוצב. שאלתי היא: מה ביחס לערבי אחר, כי שאלתו של העד למח"ט בקבוצת הפקודות היתה: איך יבחינו בין ערבים אזרחים ומסתננים. שאלתי היא מה הוא הקשר בין פדאין וערבי שיעזוב את ביתו בכפר אפתן?

עו"ד אורן: אני חושב שאין מקום לשאלה כזאת, ומתוך כך אני מתנגד לה.

עו"ד חשיד: אני חושב שאלה זו צריכה להשאל בדלתיים פתחות, כי היא נובעת משאלה שנשאלה בדלתיים פתוחות.

סא"ל דוד: אני אבקש לקרוא מהפרוטוקול את הקטע הנידון בחקירתו של עזרן.

(הקצרנית קוראת את הקטע הנידון).

אב"ד - ב. הלוי: מה היתה השאלה ?

סא"ל דוד: העד אמר שהוא רוצה להוסיף מה שהוא בקשר לפדאיינים. האם יש לך מה להוסיף על מה שאמרת בקשר לפדאיינים?

... מתנגד לשאלה.

המשך חקירת הא"ל דוד את העד פקר:

ת. במקרה זה, היה זה מתחם פלוגתי, וגם בנו אותו באותו לילה, והבטיחו אותו על ידי ה צאת מארבים במרחק של 100–150 מטר מהמתחם. זה ענין אותי רק בתחום זה ולא יותר.

(אחרי כן רשמה מג)

המשך חקירת סא"ל פקר ע"י סא"ל דוד:

ש. אמרת שאתה לא הייתם צריכים לעבור קו מסויים לפני החשיכה. השאלה מה המרחק בין אותו קו (מרחק בזמן) עד אותו קו שהייתם צריכים להיערך?

ת. זה לקח 3 שעות.

העד נחקר ע"י בית המשפט:

__אב"ד ב. הלוי:__ אולי תסביר את המשימה שלך ואת המתח עוד פעם?

ת. נכנסה לחזור לפי הפקודה של מפקדת החטיבה המשימה שאני צריך לבצע: קו הגבה ~~ע/~~ על מנת למנוע פריצה פוחה אויב על ציר תול כרם, זאת המשימה.

ש. איזה קשר היה למשימה שלך עם המשימה של משמר הגבול?

ת. לא היה כל קשר.

ש. באיזה מרחק הייתה מיחידת משמר הגבול?

ת. בחטיבה 500 מטר מהכפר.

ש. מה היתה בעית הבתים הבודדים ?

ת. בשכתן יש שניים עד שלושה או ארבעה בתים בודדים ובכל בית גרה משפחה בודדת. ברור שלא יעמידו זקיף על יד כל בית. עלול לקרות שערבי בלי שעון ירצה לצאת ולחזור יותר מוקדם ועלול לעבור דרך המטע, הוא לא ידע שאנחנו היינו שם, אנחנו באנו בלילה. אם ערבי בודד הולך, אני לא יודע איך אפשר להבדיל ביניהם לבין הפידאיין.

ש. אתה אמרת שאיזה מקום לא נכלל בגדר ימת המפרים.

ת. כאשר הקריאו את המפרים של משמר הגבול שמשמר עליהם לא כללו את הבתים הבודדים, עד כמה שזכור לי גם אז יפתן לא פללו, לכן שאלתי אם יבוצע העוצר לגבי כל בית בודד ועל זה ענה לי שאי אפשר אין לו כח אדם ואינו יכול להעמיד זקיף ליד כל בית. שאלתי איך אני אבדיל בין פידאיין וערבי מקומי, אחר כך קבלתי את התשובה: אללה ירחמו.

ש. למעשה, בגזרה שלך, הודיע מישהו לתושבי הבתים האלה של העוצר?

ת. זה לא היה תפקידי ואני לא הודעתי.

ש. זה היה תפקידו של מי?

המשך חקירת סא"ל כקר ע"י בית המשפט:

אב"ד הלוי: הנחת שהודיעו לדרגי הבטיחה הבודדים את שמסר על
הודעה כזאת?

ת. הואיל ולא סמכתי לכן שאלתי את השאלה. אחרי ששאלתי את השאלה
תשובה לא קבלתי.

המשך בחקר ע"י השופט כהן:

ש. הנה אמרו שיודיעו להם?

ת. נדמה לי שמליבקי אמר שכן יודיעו.

ש. ועל זה סמכת?

ת. כן.

ש. בקשת בצעדים ?

ת. לא בקשתי שום צעדים.

ש. לא חשבת שתהיה תקלה אחרי זה כי כבר נבגע לקו?

ת. אני אינני לא בבטחי.

ש. אני מתכוון ליחידה שלך, האם לא חשבת שתהיה תקלה אולי לא
יודיעו לחיילים שלך שירדו מהעבודה?

ת. לא חשבתי לזה.

אב"ד הלוי: האם החיילים שלך קבלו הוראה לפתוח באש במקרים מסוימים?

ת. החיילים שלי קבלו הוראה לפתוח באש. קבלנו פקודה לפתוח באש על
מגבלות: על ידיעת רובה של ה... , על ה... מקלעים ... לעבוד במקלעים
וזאת שמבוח מפקד הפלוגה.

ש. לא מדובר על הנבה באש אלא על פתיחה באש.

ת. האיש היה במארב היה צריך לדעת את הסיסמה, היתה לו רשות לפתוח
באש אם לא נענה לסיסמה.

[redacted]

ת. לא יזכו, אחרת זה היה עובד גם הלאה.

המשך הישיבה בנוכחות:

סא"ל דוד: אין שאלות.

עו"ד עזרן: (ברשות בית המשפט)

ש. בקשר לפקודות בשעה שלוש כאשר שאלת את השאלה

ישיבה ט'
39 - 17

חקירת העד סא"ל הררי ע"י עו"ד עזרן.

ש. סא"ל הררי, אזכיר לך שאתמול התחלת לדבר על שתי נקודות שבקשת להשיב עליהן בדלתיים סגורות, אחת נוגעת להזדמנות קודמת בה נוכח דרגים שונים, אמרת שתסביר מה היה באותה הזדמנות.

ת. מבצע הערכות בגבול המזרחי זה מבצע יזום לכל מקרה שיחולט עליו מבחינת המצב הבטחוני ומבוצעת כוחות הערכות בגבול. חלק מכוחות אלה הם כוחות מילואים. תוכנית הערכות קבועה וידועה ומדי פעם בפעם מכניסים בה שינויים לאור שינויי גורמים. הפקודה אומרת שעד לדרג מ"פ שותפים לסוד. כלומר, חייבים לדעת תפקידם, כדי להרויח זמן בזמן התארגנות. מאחר שהיו שינויים בתוכנית הקבועה ומדי פעם בפעם מעדכנים אותם, זומנו השותפים לסוד - כלומר מפקדי הפלוגות ומפקדי הכוחות - לכנס בו יעודכנו בפרטי התוכנית. נוסף לזאת ניצל המח"ט את ההזדמנות ונתן תיאור איך הוא רואה את תפקיד המפ' והממ' בקרב. אני נתתי מספר הוראות מינהלתיות ועדכונים טכניים.

ש. מתי זה התקיים?

ת. את היום אני לא זוכר. זה היה כמה ימים אחרי מבצע קלקיליה, כי הדרכתי אותם לפי אופן הביצוע של מבצע קלקיליה.

ש. נכון אם אומר שהזמנתו של קצינים בדרג מסוים נתונה לשקול דעתו של המפקד ?

ת. כן.

ש. זאת אומרת, אם מפקד גדוד מוצא לנכון לפי שיקול דעתו להזמין בתדריך מסוים את הדרגים הנמוכים יותר ממ"פ, הוא רשאי לעשות זאת?

ת. רשאי בהחלט.

ש. אם נוכחים באותו תדריך דרגים נמוכים ממ"פ, נכון אם אומר שהאחריות המ"פ בתור מ"פ איננה סרה ממנו אלא נשאת עליו האחריות הרגילה המוטלת עליו בתור מ"ף בפונקציה זאת?

ת. נכון, האחרים בקבוצת הפקודות לא משתתפים אלא רק שומעים.

ש. בקשר לענין שני, אמרת ששלחת את רב-סרן מאיר למפקדה של מלינקי ב-5.30 כי "הכוחות שלנו כבר נעיבו".

ת הדין הצבאי המחוזי – ישיבה ט"ו
ירושלים, 25.4.57.

גמר חקירת העד סא"ל הררי ע"י עו"ד עזרן.

ת. יתחילו לנוע.

ש. שאלתי היא אם נכון שבמסגרת הערכות החטיבה בגזרה ההיא, צריכה היתה ההערכות להתחיל בערך מ-5.30 – 6.00.

ת. לא, ההערכות היתה צריכה להתחיל עם חשיכה.

ש. אתה זוכר שחשיכה התחילה שם כבר ב-5.30?

ת. כן.

חקירת סא"ל הררי ע"י עו"ד אורן.

ש. אמרת כי שעה שמג"ד מחליט על דעת עצמו להזמין לקבוצת פקודות דר נמוכים ממ"פ ; המ"מ שומעים. זאת הוא חייב לומר להם?

ת. לא. זה הנוהל בצבא. אם הם לא מפקדי כוחות, אסור להם להשתתף.

ש. זה הנוהל בצה"ל?

ת. זה הנוהל בצה"ל ובכל צבא. בקבוצת הפקודות מדברים המפקדים אשר זומנו , וקציני המטה שלהם או הקצינים המקצועיים שלהם, וכן מ כוחות בלי קשר לדרגתם או תפקידם, אם במבצע יש לכוחות משימה צבאי אם ממ" רוצה לשאול שאלה לא יתנו לו, כי בקבוצת פקודות גדודי יהיו נוכחים תשעה עד עשרה בעלי זכות דיבור, ואם יוסיפו את כ המ"מים , זה לא יגמר עד גמר המבצע.

ש. זה הנוהג בצבא שהם רק שומעים?

ת. זה הנוהג בצה"ל שהם רק שומעים, במידה שהוזמנו.

ש. האם אתה יודע כיצד הנוהל במשמר הגבול?

ת. לא.

ש. האם יש דעה קיימת האומרת כי בזמן שבקבוצת פקודות מוזמנים ב דרגות מ"פ ומ"מ, הרי למעשה השפעת המ"פ על המ"מ מצומצמת, מש שמעו את הדברים ישר מן הדרג הגבוה יותר ועל ידי כך נמנע מה דרג ההסבר של מ"פ למ"מ?

זוב/דח

סודי

בית הדין הצבאי המפוזר - ישיבה ס'

ירושלים 25.4.57.

המשך חקירת העד סא"ל הררי ע"י עו"ד אורן.

ת. זה צבא דמוקרטי וכל אחד יכול לחשוב מה שהוא רוצה. אני חושב שזה לא מנטרל את המ"פ. זה תלוי בדמותו באישיותו של המ"פ - מה שיש לו להוסיף על מה שאמר המג"ד. בקבוצת פקודות גדודית, למשל, יקצר המג"ד בדברים. הוא יתן משימות, יציין הכוחות, יפרט אולי את כוונתו, את הגזואסים והמדיניות, אך לא יפרט כל מחלקה שצריכה לעשות פעולת חסימה או איגוף. אחר כך צריכה להיות קבוצת פקודות או תדריך פלוגתי ושם יש למ"פ מה להגיד.

ש. אבל אם אין קבוצת פקודות או תדריך פלוגתי, קבוצת הפקודות לא מלאה תפקידה ?

ת. לא יכול להיות שלא יהיה. לא תהיה פלוגה אשר לא יגידו לה לאן ללכת.

ש. אף על פי שאותו מ"מ היה בקבוצת הפקודות הקודמת?

ת. כן.

ש. על הנוהל במשמר הגבול אינך יודע גם במקרה זה?

ת. לא.

(אחרי כן רשמה/מא)

המשך חקירת העד סא'ל הררי ע'י עו'ד אורן

ש. האם אתה יודע מהי מידת האימון הבטחוני שניתנה בתושבי כפר קאסם סמוך ל 29 באוקטובר, מה צפו ומה חששו מפניהם?

ת. אני יכול לומר למה אני חששתי. לדעתי ההערכות בגבול בשעות היום לעיני התושבים הערבים, מבחינת התושבים הערביים זה היה אנדיקפס. ביום יכלו לראות את מספר האנשים הנערכים. כדי להגיע למוצבים צריך היה לעבור את הכפר, ואם זה היה נעשה לאור היום, יכלו לראות איזו עוצמת כוח נערך בכפר קאסם. ובעבור מספר שעות הדבר יכול היה להיות מועבר לעבר השני של הגבול.

ש. אף על פי שהם תושבי ישראל?

ת. אף על פי שהם תושבי ישראל.

ש. כלומר, לא בטחו בהם ולא סמכו עליהם?

ת. אני אישית לא סמכתי עליהם.

ש. באיזו מידה העברת ידיעה זו לפיקודיך? לא עשית מזה סוד?

ת. לא.

ש. ידוע לך שהיתה תנועת מסתננים מהכפר אל הכפר, לפני ה 29 באוקטובר ומיד לאחריו, ב 30 באוקטובר.

ת. אם נדייק, לא היתה תנועת מסתננים מהכפר אל הכפר, אלה מהכפר לעבר השני של הגבול, ומהעבר השני של הגבול דרך הכפר.

ש. וזה היה מסוכן מאוד לכוחות הבטחון שלנו?

ת. בהחלט.

ש. חלק מהפעולות, על כל פנים סיורים מוקדמים הקשורים במיקום יחידות הסיוע ויחידות העזר, היו צריכים להתבצע ביום לפני שיבואו לשם היחידות. נכון?

ת. לא.

ש. אינך יודע שהיה סיור לפנות ערב עם אור?

ת. כן. אבל לא למטרה זו.

ש. לאיזו מטרה?

ת. למטרת פתיחת אש.

המשך חקירה העד סא׳ הררי ע״י עו״ד אורן.

ש. גם זה היה מסוכן מבחינה בטחונית?

ת. לא; כי יושבת קבוצת קצינים, חמשה קצינים; ומסתכלת על השטח; וזה לא דבר בלתי רגיל שתבוא קבוצת קצינים למקום.

ש. בזמן שידעת, שביצוע העוצר שם הוטל על מלינקי ויחידת משמר הגבול, למה אתה בסגן המח״ט וכמפקד במקום — בהעדרו של המח״ט — צפית שהכפר יהיה ללא נפש חיה ברחובות בזמן התחלת החשכה, כאשר הכוחות יערכו?

ת. כאשר הכוחות יערכו ציפיתי שתושבי הכפר יהיו בבתיהם, והם לא יראו.

ש. אף אחד מהם, ללא יוצא מן הכלל?

ת. ללא יוצא מן הכלל. עוצר הוא עוצר.

ש. ככה הבינות, וכך זה היה נחוץ לך?

ת. לא היה נחוץ יותר, שיעזבו את הכפר.

ש. זאת אומרת, בכדי למנוע כל סכנה או צל של סכנה?

ת. לא, אני תכננתי את ההערכות התקפית; ולדעתי בכדי להערך טוב צריך היה להחזיק בחלק מבתי הכפר, וזאת אי אפשר לעשות כאשר המשפחות יושבות שם. לדעתי צריך היה לפנות חלק מהכפר כדי שהכוח יוכל להערך על א. תוואי טופוגרפי . מתאים. אבל לא קיבלו את דעתי.

ש. וגם מדעה זו לא עשית סוד?

ת. לא.

ש. ולא היית שבע רצון?

ת. לא, לא הייתי שבע רצון.

<u>סא״ל דוד חוקר את העד הררי</u>

ש. מתי צריכים היו הכוחות להגיע לכפר קאסם?

ת. כל הכוחות צריכים היו להתחיל להערך עם חשכה. המרחק ממקום הכנוס עד מקום ההערכות היה סוגה, היו לנו תקלות באותו לילה, [illegible] לא הגיע בזמן, והיינו

המשך חקירת העד הררי ע"י סא"ל דוד.

צריכים להעביר כוחות אחרי כוחות, ולא כפי שהובנן, במקביל.
כך שהכוח שצריך היה לגוע לכפר קאסם, במקום להתחיל לנוע עם
חשכה, יצא רק בחצות.

ש. אבל בהנחה, שהכוח היה צריך לגוע לכפר החכנית, מתי היה צריך להגיע
למקום?

ת. אני חושב ששעה וחצי אחרי החשכה הכוחות היו צריכים להיות שם.

ש. האם משמר הגבול ידע על כך?

ת. כן.

<u>אב"ד הלוי חוקר את העד הררי</u>

ש. על מה ידע משמר הגבול?

ת. שאנו נערכים אחרי החשכה.

ש. האם משמר הגבול ידע שזה יקח שעה וחצי?

ת. ממקום הכינוס עד המקום?

ש. האם משמר הגבול צריך היה להיות מוכן מהחשכה?

ת. כן, מהחשיכה, כי כפי שאמרתי, המרחב הוא גדול מאד והתכנית היתה
שכולם יגיעו במקביל.

ש. השאלה היא, האם משמר הגבול ידע פרטים מתי הכוחות הראשונים יגיעו
או לא?

ת. הוא לא ידע. מהחשיכה היה צריך להיות מוכן לקבלת הכוחות שלנו.

<u>השופט היבון חוקר את העד הררי</u>

ש. תסביר בבקשה את חלוקת התפקידים בין המח"ט, בינך ובין קצין האגם,
בעקב לגבי הסמכויות השונות, ובמיוחד תציין דברים שהיו אצלכם
ואינם מקובלים במסגרת אחרים.

ת. כל הסמכויות נמצאות בידי המפקד. הוא רשאי להעביר חלק מהסמכויות
באופן קבוע או מידי פעם, לאחד מקציני המטה שלו. על חלוקת תפקידים

המשך חקירת העד פא'ל הררי ע'י השופט דיבון.

בינו וביני בשלב זה קשה היה לדבר, מאחר שהוא הגיע לחטיבה יומיים וחצי לפני כן. ואחרי שהוא הגיע תפקידו היה גיוס והערכות והוא עסק בעיקר בתכנון הדברים לאחר ההערכות.

המבצע התחלק לשני חלקים: החלק היזום שתוכנן לפני שבא המח'ט, ובו אני הייתי בקי וסוכם שבו אני אטפל; והחלק השני – החלק הבלתי יזום, וסוכם שהוא יטפל בו. אין זאת אומרת שהוא לא התערב בחלק שלי ואני לא התערבתי בחלק שלו.

קצין האגם היה עוזר של אאא שניגו. תפקידו העיקרי היה לתאם את עבודת קציני המטה, אגם, אפסנאות ושלישות; להגיש למפקד דברים מסוכמים ומתואמים ולהעביר הוראות, על מנת שכל אחד ידע לעשות את חלקו באופן מקביל. אתה שאלת על משהו יוצא דופן?

ש. מהדברים שהסברת יש משהו יוצא דופן.

ת. זה לא יוצא דופן. זה נגרם מתוצאה מכך שהמפקד בא יומיים לפני המבצע, והמבצע תוכנן לפני כן והוא תוכנן על ידי. את פרטיו לא ידע המפקד. הוא הספיק ללמוד אותם. אבל בגיוס; למשל, הוא לא רצה לעסוק, אלא במה שיקרה לאחר ההערכות, דבר שגם אני לא ידעתי, כי הוא קשור בגורמים מהצד השני.

ש. האם בחלוקה זו של היזום בידך, והצפוי בידיו של שדמי – האם היתה חלוקה גם האחריות? כלומר, אתה תהיה אחראי לביצוע החלק היזום, ולעתיד יהיה אחראי שדמי, או שהאחריות היתה כוללת עליו?

ת. האחריות היתה כוללת עליו, פרט לשלב הגיוס. כאשר הוא רק הגיע והתחיל הגיוס, הוא לא יכול היה לעסוק בו, כי כבר היו לו משימות צפויות שהוטל עליו לתכנן. הוא אמר: אני לא אתערב בגיוס כי זה ענינך. אבל מכאן ואילך האחריות היתה כוללת של המפקד. הוא לא ניסה לשחרר את עצמו מאחריות, אם כי חלוקת העבודה היתה כפי שאמרתי.

ש. אני רוצה שתסביר את מהותו של המסמך ת/19. מהו מסמך זה בעצם?

המשך חקירת העד סא"ל הררי ע"י השופט דיבון.

ש.
ת. לדעתי זו טיוטה של תכנית.

ש. טיוטת תכנית של מי?

ת. של מטמר הגבול.

ש. פה כתוב "פקודת פעילות מג"ב 2 בליל ה 29 באוקטובר". זו כבר איננה תכנית.

ת. היא תכנית כל עוד קצין אגם לא אישר אותה. אינני יודע איך הוא קורא לזה תוכנית או פקודה. אני יודע שהוא צריך להגיש תכנית. אם הוא הביא את התכנית בסגנון של פקודה, כדי להרויח זמן, הרי זה ענינו.

ש. האם אינך חושב שזו בכלל היתה טיוטה של המטה שלך?

ת. לא, אין לי צל של ספק בכך. אני יודע במקרה את ההיסטוריה של הניר הזה לפני כן. כאשר נאמר לי שהם צריכים להגיש תכנית לקצין האגם, וקצין האגם נכנס עם הענין, אחת הסיבות שלא קראתי אותה כולה היא, שמיד אמר...

עו"ד אורן: מי אמר לך?

ת. קצין אגם.

עו"ד אורן: זו עדות שניה ואני מתנגד להשמעתה. הוא מספר על מה שאמר לו קצין האגם.

אב"ד הלוי: מה שאמר לו תוך כדי מעשה.

ת. בזמן שקצין האגם נכנס אלי, אמר לי שאת הטופס הזה מצא על שלחנו. בא אליו קצין מטמר הגבול להגיש את התכנית, והוא ביקש להמתין. כאשר הוא יצא, קצין מטמר הגבול לא היה, ובמקרה מצא על שולחנו את התכנית. עיין בה, ראה את אי התיאום, ובא לשאול איך לתאם בינינו ובין מחמר הגבול. מכאן לא רשום ביומן מתי הוגשה התכנית, והיא לא הוגשה לחדר המלחמה, אלא הושארה על שולחנו של קצין האגם, וקצין מטמר הגבול לא חיכה לקבל אישור של קצין האגם, אלא השאיר את הניר והלך.

עו"ד אורן: אין התנגדות.

המשך חקירת סא"ל הררי ע"י בית המשפט.

השופט דיבון: סיפרת קודם על שעה שבא מפקד החטיבה אחרי הסיור שלו, בערך ב-20.30 אתה עדכנת אותו ממה שהיה?

ת. כן.

ש. האם מפקד החטיבה עדכן אותך גם כן לגבי דבר שהוא סיכם שלא בנוכחותך?

ת. הוא אמר לי כמה מלים מה שהיה בסיור ויצאתי את המפקדה לסיור.

ש. האם מפקד החטיבה אמר לך מה הוא סיכם עם מלינקי?

ת. הוא לא אמר לי מה סיכם עם מלינקי רק את המשימות שהוא הטיל על מלינקי.

ש. האם הוא הזכיר לך את הענין של ת/19, איך הוא הזכיר את התעודה הזאת מה זה צריך להיות?

ת. לא דבר על תעודה. בהזדמנות הראשונה אמר שאת שלוש המשימות הטלנו על מלינקי ואת זאת אמר לפני התחלת קבוצת הפקודות. בגמר קבוצת הפקודות כאשר ישבתי עם מספר אנשים ששאלו אותי שאלות, אז נגש ובקש סליחה ואמר לי: אני עוזב את המפקדה אני רוצה שתדע שהטלתי על משמר הגבול שיגיש את תכניתו לאשור קצין האגם. הוא רצה שהקצין הבכיר ידע איזה פקודה נתן למשמר הגבול.

ש. למה לא יצאה מכתב פקודה על בצוע העוצר?

ת. אנחנו הוצאנו פקודת מבצע יזומה. באותו בקר (29.10) פקודת מבצע שניה שכללה את התקונים מצדנו לפקודה הבסיסית וענין המשימות של משמר הגבול הטלנו רק בקבוצת פקודות פקודית באותו בקר. לי נודע על כך בצהרים. אז כבר לא היה זמן להוציא פקודת מבצע ולא היה צורך, כי זה היה חלק קטן מאד מהמשימה. ההוראות למשמר הגבול נמסרו ממפקד החטיבה אישית ולא בכל הפורום. זה נאמר בעל פה בקבוצת פקודות שניה. הוא הגיע אחרי שעה 1 ואמר: אנחנו קבלנו משימות נוספות אני מחליט להטילם על משמר הגבול הם היו הכוחות שהתאימו למשימה אבל כל זה היה אחרי ההוראות שנתנו בכתב.

ש. אינך עונה על השאלה, בשעה 1 ישבתם, מפקד החטיבה קבל את הפקודה מתי?

ת. לפני הצהרים.

ש. הוא אמר לך -- בצהרים למה לא יצאה פקודת עוצר לגדוד משמר הגבול בכתב?

ת. אני חושב שבגלל זה שהוא קבל את הפקודה אישית ממפקד החטיבה.

המשך חקירת העד הררי ע"י בית המשפט.

ת. לקצין תורן חדר המלחמה או לקצין המבצעים: נתתי פקודות כאלה למשמר הגבול, תוציא אותם בכתב.

ש. האם לא היה נוהג נכון לקרוא לקצין האג"ם או לך ולומר: נתתי הוראות כאלה, תוציאו פקודה למשמר הגבול.

ת. לא לי, ראש המטה לא מוציא את הפקודות בכתב אלא קצין המבצעים או להטיל עליו לקרוא למישהוא מקציני המטה.

ולהגיד: נתתי פקודות, תתנו כיסוי בכתב, אני מתכוון לא לכסוי מבחינה משפטית אלא מבחינת הרפרנס, שכל אחד ואחד יקבל את הידיעה.

ש. האם עסקת בתאומים עם גורמים נוספים, מחוץ למסגרת החטיבה?

ת. השאלה לא מובנת.

ש. האם היו כוחות נוספים בשטח שלגביהם היו פקודות תאום ואם אתה עסקת בהם?

ת. כל המרחב היה תחת פקודת החטיבה, הכוחות הצבאיים של המרחב, ואותם תיאמתי.

ש. לגבי בצוע העוצר האם היה לך קשר עם הממשל הצבאי?

ת. לי לא. חלק מן הממשל היה תחת תפקוד של החטיבה. אם זכרוני אינו מטעה אותי, היה למפקד הממשל קשר ישיר עם מפקד החטיבה.

ש. למה חפשתם באופן מיוחד את מלינקי, האם זאת השיטה בצה"ל, שמוכרחים לקבל דווח רק מהמפקד?

ת. לא. כאשר דרשתי פרוט על הדו"ח מהמטה, הם לא יכלו לומר לי אבל אמרו לי שמלינקי במקום, אז היה ברור לי: א' שמה שנעשה זה בפקודו של המג"ד; ב' אם אני רוצה אינפורמציה - רק ממנו, כי הוא במקום. לו היו אומרים לי שמלינקי נמצא בחופשה ופרובר במקום - אז הייתי מתקשר עם פרובר. הקשר עם המטה היה בכפר סבא.

ש. צריך היית להודיע להם: אני רוצה תוך שעה לדעת דו"ח, מה קרה?

ת. אני דרשתי את זה בפחות משעה. דרשתי כל הזמן שאני רוצה פרוט. רציתי לדעת לא רק מהם אלא גם מהיחידות האחרות שלא דווחו. זה לא רשום ביומן מפני שלא היו תשובות. אני אישית ישבתי [illegible] להתקשר אתו, אבל

המשך חקירת העד הררי, ע"י בית המשפט.

:

הוא לא הצליח.

ש. לא היה צורך במיוחד במלינקי בשביל לקבל דווח?

ת. לא.

ש. אמרת קודם שההסתננות בין הכפרים לעבר הגבול והחזרה זה היה דבר מסוכן מאד לכוחות שלנו, אמרת את זה בתשובה לאחד מעורכי הדין, מה פרוש "מסוכן מאד"?

ת. אם אמרתי "מסוכן מאד" אני רוצה לתקן את עצמי, זה היה מפריע מאד להערכות כי להערך עם כוחות רבים בשטח רחב מאד ובאותו זמן להתנגש עם חוליות פדאין ולהכנס אתם בקרב, זה היה מפריע מאד. לא היה מסוכן מאד מכיון שעבור צבא שנערך נגד הצבא הירדני זה לא מסוכן.

העד הררי נחקר ע"י השופט כהן.

ש. אמרת שלא היית שבע רצון, שלא קבלו הצעתך לפנות חלק מהכפרים ולא עשית מזה סוד, האם כל חייל בחטיבה ידע את זה שאתה אינך שבע רצון?

ת. לדעתי חייבים היו לעשות כך, לא קבלו את דעתי אז לא קבלו ואני חייב לעשות איך שפקדו עלי. לא העברתי את זה כלפי מטה.

ש. האם פרסמת כלפי מטה שאינך סומך על התושבים הערביים של הכפרים האלה?

ת. אני לא יודע אם פרסמתי, אני הבעתי את דעתי בקבוצת פקודות או בתדרוך או בישיבת תכנון. הבעתי דעתי כמו שכל אחד ואחד מהמגדים עשה. המגדים ידעו שלדעתי צריך לפנות את כפר קאסם ושהפקוד לא הסכים. הם לא ידעו את דעתי על הוראות הפקוד. אותו דבר ביחס לדעתי או דעת אחרים על הענין הבטחוני ביחס לישובי המיעוטים במרחב. כל אחד יכול להביע את דעתו, אני מניח שהבעתי את דעתי מה שנוגע לעוצר וכל השיטה האחרת של הבטחת הצד הבטחוני.

ש. ביחס לת/19 אני מבין שמפקד החטיבה הטיל על מלינקי לערוך את התכנית וזהו מסד לך שמלינקי יערוך את התכנית ויגיש

המשך חקירת העד הררי ע"י השופט כהן.

בתכנית אלא אמר לו: תערוך אותה לפי מה שדובר בינינו.
אילו במקום לקצין האגם היתה מגיעה הטיוטה לידיך לאשור,
והיה כתוב בה: המשימות: עוצר בכפרי המיעוטים באזור הספר.
השיטה: הכרזת ב-16.30 תוקף העוצר 17.00 עד 06.00, זה הכל,
האם היית מאשר תכנית כזאת?

ת. כן.

ס. אתה יודע מה יש עוד פה שלא יורשה אף תושב לעזוב את ביתו
בשעת העוצר אשר יעזוב יירה לא יהיו מעצרים, כאשר הקטע
הזה מושמט היית מאשר את התכנית?

ת. אני חושב שכן.

ש. איך חסרים הפרטים האלה?

ת. כאשר דובר על תכנית משמר הגבול, לא חשבתי על שיטת בצוע
העוצר. זה ענין משטרתי, פנימי, והוא יכול לעשות כך או
אחרת. אינני מומחה בעניני משטרה איך לעשות עוצר. מה
שבתכנית, שהמח"ט אמר לקצין האגם ישירות זה לא שיטת העוצר,
אלא באיזה מקומות ובאיזה כוחות משמר הגבול תופס, כי זה
קשור לנו מבחינת תאום עם כוחותינו . אשור התכנית לגבי היה
כדי לאשר אם משמר הגבול עושה או לא עושה עוצר. כמה כוחות
משמר הגבול מכניס בכדי להבטיח רכבת. כשאני קורא את הפקודה
הזאת, אני חושב שבטוי כזה כמו כל העוזב את ביתו יירה אינו
מתכוון לאנשים החוזרים לביתם אלא לאנשים שעזבו את ביתם
לאחר הכרזת העוצר. היות וזה מבצע מלחמה, אינני חושב שהפקודה
חמורה ביותר.

ס. אני מעונין לקבל הדרכה מה אתה היית צריך לכלול בסעיף השיטה ?

ת. מבחינת העוצר הייתי מסתפק במלים ספורות בהתחלה, הייתי רואה
את העוצר כענין משטרתי גרידא אלא אם זה היה מוטל על אחד
מכוחותינו, שאינם יודעים איך מטילים עוצר. הייתי רוצה
לבדוק אז בדיוק מה הם עושים כדי לשמור על העוצר. מאחר שזה
הוטל על כח שמומחה בענינים אלה, לא הייתי צריך לפרט כי
המשטרה עוסקת בזה יומיום, על כל פנים לא בפעם הראשונה
שהם מטילים עוצר.

המשך חקירת העד סא"ל הררי

__השופט כהן:__ יש לי עוד שאלה ביחס לזה. נתת הוראה לקצין האג"ם שיצא לתאם.

ת. כן.

ש. אני מבין שהוא היה קצין דרום במפקדה, ובכל זאת נתת לו הוראה לצאת מיד למקום ולתאם, כנראה שזה היה מטהר דחוף. אני לא מבין את הדחיפות לאור העדות שהבצוע לא היה יכול להכנס לתוקפו אלא לאחר אשור התכנית. אם כך, היית יכול להיות בטוח שלא יהיה בצוע עד שלא תאושר התכנית. בכלל לא ברור מתי יתחילו לבצע. פעם אמרת כך, ופעם כך. אמרת שהם היו יכולים לבצע מיד אחרי קבלת הוראה בע"פ ובכלל הוראה בכתב לא היתה דרושה.

פרט

ת. אמרתי שהם יכולים להתחיל לבצע את להטלת העוצר עד לרגע שנודיע להם מה המשימה שלהם לחלק את הכוחות לכפרים, לשלוח אותם לכפרים, להודיע על העוצר אבל לא לסגור את המקום.

ש. איך הוא צריך לדעת איזה חלק לבצע ? זה שאלה של הגיון או שאלה של נוהל צבאי?

ת. זה גם שאלה של נוהל צבאי. למשל אם גדוד מסוים נערך לקרב, ברגע שהכוחות מתחילים לנוע, הכוח צריך לחכות כשמישהו קיים באיזה שטח כנוס עד שכל הפקודות יואשרו. הוא מתכונן להתחלת הפעולה והדבר מותנה באוקיי האחרון. זה לא אפעם אחת קרה עד היום. נשלחים ומחכים עד שבא האשור. לא צריך לסכות עם הערכות הכוחות עד שבא האשור לבצוע. זה נוהג די מקובל: שולחים אותם למקום ומחכים להוראה.

ש. אני מבין מתוך כך שהחלק העקרי הוא כוחות ומשימות, מכיון שזה בנוגע להערכות ושהם יכולים לבצע בלי אשור התכנית לכך הדבר הצדדי הנקרא הטלת עוצר, את זה לא יוכלו להתחיל.

ת. לזה לא היתה סכנה. היתה סכנה שילכו למקומות שלא ידועים וזה שהכוחות יראו. היה צורך לודא, איפה משמר הגבול נמצא, במדה ולא יודעים את זה

המשך חקירתו של סא"ל הררי ע"י השופט כהן

ת. (המשך) לקצין אג"ם, אבל היו לי מספר קצינים, כי זו היתה שעה קריטית של כל המבצע. בענין זה של תאום עם משמר הגבול היה עסק מכריע כי עלולים היו להיות החלפות אש בינינו לבין משמר הגבול. נוסף על כך ידעו שהענין הוטל על משמר הגבול ומצד שני ידעתי שקצין אג"ם ידע את הענינים לכן שלחתי אותו להסביר אותם, ביחוד שהמרחק היה 5 דקות נסיעה.

ש. אני רוצה להסיק מזה ולהעמיד אותי על כך אם אני טועה. אתה צפית שהם כבר ישלחו, לכן שלחת את קצין האג"ם.

ת. אני צפיתי שהם כבר במקומות שלהם.

ש. זה קשור לשאלה, שהיא האם הם יכולים לבצע את החלק הזה של התכנית?

ת. הם יכולים להערך. בשעה 3.00 שלחתי קצין למטה משמר הגבול. למטרה משמר הגבול היתה שליטה על הכוחות שלהם. עם קצין האג"ם גמרנו ועם המטה שאנחנו מסכימים לא לעבור ע"י קלקיליה כך שיהיה תאום ושלא תהיינה התנגשויות בינם לבינינו.

ש. האם רשום ביומן המלחמה מתי חזר אל"מ שדמי למפקדה?

ת. לא רושמים תנועת קצינים ביומן.

עו"ד ב. הלוי: מה אמר לך מפקד החטיבה, האם הוא אמר לך בפירוש שעצם הטלת העוצר צריכה לחכות לאישור קצין האג"ם?

ת. לא. תכנית משמר הגבול צריכה להיות מוגשת לאישור קצין האג"ם והבנתי שכוונתו לא היתה בצוע עוצר אלא מקומות ועוצמת הכוחות שישלחו למקומות ולא איך יבצעו את העוצר.

ש. אם הבנת כך שלא שיטת העוצר צריכה להיות מוגשת לקצין האג"ם, אז לא יכולת לחשוב שהטלת עוצר תלויה באיזה אישור כזה,

ת. זמן הטלת העוצר תלוי בפקודה שהוא קבל.

ש. ולא ידעת שקבל פקודה להטיל את העוצר ב-5.00?

ת. זה ידעתי שזה ב-5.00.

ש. לא יכולת לחשוב שאם בשעה 5 לא ינתן עוד איזה אישור נוסף על קצין האג"ם לא יטילו למעשה עוצר?

ת. לא חששתי מזה.

יבה

המשך חקירת העד סא"ל הררי ע"י אב"ד הלוי

ש. חשבת שבשעה 5 יטילו עוצר בלי לחכות לאשור נוסף?

ת. לא התעמקתי בזה.

ש. פה יצא כאילו לא ברור בעדותך שלך.

ת. הם קבלו די הוראות ופקודות. אני לא חושב שמלינקי צריך כהגים את שיטת בצוע העוצר. אני לא חושב את עצמי למומחה בשיטות בצוע של עוצר עד כדי כך, שלחת הוראות לקצין משטרה. אני יכול לתת פקודה איך להבטיח רכבת.

ש. במלים אחרות, עצם הטלת העוצר ובצועו בשעה 5 בשביל זה היה מספיק התדרוך שקבל מלינקי מהמפקד שלך?

ת. לדעתי כן.

ש. ואתה אמרת עוד, וזה עוד לא ברור, שבקבוצת הפקודות בשעה 3.15 היתה קבוצת פקודות שניה, וזאת היתה רק קבוצת פקודות מסכמת. אולי תסביר מהי הראשונה, אם היתה שניה?

ת. עבודת מטה של צבא בדרך כלל מחייבת שתי קבוצות פקודות, זה לא מוכרח להיות, אבל בדרך כלל הן שתים. ההבדל בין השנים הוא שבראשונה המפקד מוסר על המשימה, ובשניה מפקדים אחרים מוסרים את תפקידם לאשור. אבל בשתי קבוצות הפקודות המפקד מדבר ומחליף אינפורמציה. הראשונה נקראת מפני שהמפקדים בפעם הראשונה שומעים על המשימה שהוטלה ואת תכנית המפקד, ולאור זה הם מתכננים את חלקם במבצע. עכשיו יוצאים מפקדי הגדודים עם האינפורמציה הזאת ומתכננים את xxxxx הפעולות, כל אחד של הגדוד שלו. בקבוצת הפקודות השניה הם מופיעים בפני הפורום ומציגים את התכנית שלהם לאור התכנית הכללית של החטיבה. כאן המפקד מתקן, מאשר, מתאם דברים קטנים, זגבות נקשרים ותכנית החטיבה גמורה וכל הפורום יוצא לבצוע. אין זה אומר שבבצוע מסובך, שלא יהיו בין הראשונה והאחרונה שניה, שלישית ורביעית.

ש. זה באופן כללי, עכשיו פה לאיזה מובן של קבוצת הפקודות הזאת של שעה 3.15, באיזה מובן אתה קורא לה נשניה או מסכמת? מה קרה פה?

המשך חקירת העד סא"ל הררי ע"י אב"ד הגוי

ת. הבטוי הזה לא מדויק, כי לפני זה קדמו לה קבוצות פקודות אחרות.
ש. הבטוי המדויק זה"סופית". אמרת שבקבוצת הפקודות הזאת אין נכנסים לתחרך על כל פרט ופרט.
ת. אין נכנסים?
ש. כך אמרת
ת. לא לגמרי כך. אם יש למפקד מה להוסיף, הוא מוסיף.
ש. בקבוצת הפקודות הזאת?
ת. שם תדרכו מפקדים. המפקד תדרך אותם ביחס להתנהגות לתושבים הערביים , בענין העוצר בפרוש תדרך אותם "אתם אל תתעסקו זה ענין משטרתי, והיחס צריך להיות כמו אל תושבי המדינה".
ש. האם הוא נכנס לפרטים, מה על משמר הגבול לעשות?
ת. (התשובה לא ברורה)
ש. זה היה מפקד של כח אחד. האם הוא לא נכנס לפרטים עם מפקד כל כח וכח ?
ת. אם היה לו איזה שהוא ספק אז נכנס. הוא לא תדרך אישית יל שיטת בצוע. את מלינקי הוא כן תדרך. ואצל השאר כל גדוד הציג את תכניתו ופרט לש נוירים קטנים הוא אמר "אני במקום פלוגה זו אשים פלוגה זו ואז עלול היה מפקד להגיד לא או כן.
ש. הוא תדרך את מלינקי אישית שעה לפני כן ?
ת. נכון.
ש. מדוע ?
ת. כי זה היה משימה חדשה. המשימה הוטלה רק בצהרים ורק הוא תדרך את מלינקי. אחר-הצהרים מפקדי הכוחות היו צריכים להציג את התכנית כי זה לא תכנית מבצעית.

אחרי כן רשמה ש

לשאלות אב"ד

ש. האם נהוג שמפקד החטיבה מתדרך אישית אחד המגדים בלי נוכחות האחרים, באופן מיוחד אישית?

ת. כן. בהחלט. בין שטה או ארבע הגדודים, יכול להיות לאחד הגדודים משימה כה חשובה שבהצלחתה מותנית הצלחת יתר הגדודים. הגדוד הפורץ הגדוד החוסם. במקרה זה מפקד החטיבה יקח אותו מפקד גדוד ויתן לו "צירונות" ותדרוך ויסביר לו שבידו תלוי הכל. זה נוסח שיחה כזו שלא עושים בפני יתר המגדים כאשר מטיפים קצת צירונות על אדם כזה. כך שאין בזה שום דבר יוצא מן הכלל שמפקד החטיבה מתדרך אותו אישית או שמתדרך אותו בארבע עינים.

ש. במקרה זה, תדרך אותו בארבע עינים, או לא?

ת. אני לא חושב שתדרך אותו בארבע עינים מפני שהוא רצה בארבע עינים, אלא מפני שהמקום היה כזה. אני ישבתי בחדרי עם המטה המתאם והתאמתי אתם. למפקד היה חדר שאליו לא נכנסים בלי דפיקה בדלת ובלי קבלת אשורו. בחדר המלחמה היתה תנועה די רבה. עד כמה שזכור לי יצא מחדרי ויצאו לחדר שלו. ומאחר שאיש לא יושב שם, אני חושב שזה היה בארבע עינים ולא מפני שאמר למישהו שאסור להכנס אליו לחדר.

ש. על התדרוך הזה הוא לא חזר בקבוצת הפקודות?

ת. לא. הוא חזר רק לשם אינפורמציה של שאר המפקדים על המשימות שהטיל על משמר הגבול.

לשאלות עו"ד אורן - ברשות בית הדין

ש. אתה אמרת שביחס לחשש הבטחוני מפני המיעוטים, דובר על זה גם בתידרוכים ובפגישות בינך ובין מפקדים בדרג נמוך ממך.

ת. כן. עם מגדים בישיבות תכנון.

ש. האם איתה למישהו דעה שונה מזו שאתה הבעת?

ת. אני לא חושב.

ש. כאשר נשאלת ע"י שלשת השופטים הנכבדים גם יחד, כל פעם בצורה אחרת בקשר להודעה הקצרה שמסר מפקד החטיבה לפני שעזב, ואמר לך שקצין האגם צריך לאשר תכנית הביצוע של מלינקי, ואתה לא דייקת

המשך חקירת העד סא'ל הררי ע'י עו'ד אורן.

כמו למשל, ששעת האפס היא חמש. מפני שאחרת, לדברים יכולה להיות משמעות שונה. כך אני שבינותי שאלות אלה. מה היה הדבר? האם קורים למשהו, או שכל המכונה צריכה היתה ממילא לנוע בשעה 4.15 אלא שהכל היה מתוכנן קודם. אחרת אין לזה מובן.

ת. בדיוק כך.

ש. תן לנו בבקשה את ההבהרה המלאה ביותר. האם נכון שכל הענין שהזכיר המח'ט היה, לדעתי, מין הערת אגב, בשביל חיק בלבד, בשביל הפיל?

ת. כך אני חושב. הכל היה מתוכנן וזו היתה רק הערת אגב, אינפורמציה עבורי שאדע מה שהוא הטיל.

ש. בלי שום צורך בטיפול.

ת. אין גם צורך, אם קצין האגם צריך לאשר זאת.

לשאלות עו'ד רוט לוי ברשות בית הדין

ש. כפי שתארת לנו את קבוצת הפקודות המסכמת, הסברת שבקבוצת פקודות זו מסביר כל מג'ד, או כל מי שצריך להפעיל כוח, את מה שהוא עשה לאור התדרוך בקבוצת הפקודות הראשונה.

ת. לא מה שעשה, אלא מה שיעשה.

ש. מלינקי לא הסביר את מה שהוא יעשה?

ת. לא. כי זו היתה משימה משטרתית.

ש. הוא לא עשה זאת?

ת. לא.

ש. זה רק מפני שזו פעולה משטרתית?

ת. לא. המשימה העיקרית היתה הערבות להגנה. לגדודים היו משימות של הערבות להגנה במקומות שלהם. זו היתה המשימה העקרית. אגב, כדי לבצע משימה זו נוספה משימה משטרתית. לא היה צריך למפקדי הכוחות לדעת את שיטת הביצוע של מלינקי, פרט לאיזה משימות הוטלו ואיפה יבצע אותם. את התדריך נתן לו המח'ט, והדבר סוכם ביניהם ולא ענין את המפקדים האחרים.

ש. כל שאר המפקדים לא ראו חשיבות רבה בזה?

המשך חקירת העד סא'ל הררי ע'י העו'ד רדט לוי.

ת. למה מציגים מפקדי הגדודים את התכניות שלהם? - כי המח'ס לא ראה אותם. במקרה של מלינקי, הוא ידע את התכנית של מלינקי, כי בודאי סיכם אתו מה לעשות, ולא היה צריך שיציג עוד פעם את תכניתו.

לשאלות עו'ד חסיד - ברשות בית הדין

ש. ידוע לך על ידי מי נקרא מלינקי למפקדת החטיבה ב 29 באוקטובר לראשונה, בצהרים?

ת. על ידי. אבל באמצעות מי קראתי לו, אינני זוכר. המח'ס אמר לי לקרא למלינקי, ואמרתי בודאי לאחד הקצינים או לטלפוניסטית לקרא לו והוא הופיע. אינני יודע גם קיבל את ההודעה לבוא או שהופיע ביוזמתו.

ש. ידעת לאיזה מטרה?

ת. כן.

ש. ראית את מלינקי כאשר הגיע?

ת. כן.

ש. אילו המח'ס לא היה שם, היית אתה מתדרך אותו?

ת. לא. אמרתי כבר קודם שסוכם עם המח'ס שאני אתיישב ואכין את המטה שלי לקראת קבוצת פקודות. זה היה בסביבות שעה אחת אחת וחצי. המטה שלי צריך היה להכין עבודה ותכנית לקראת קבוצת הפקודות. סוכם שאני אתעסק עם המטה שלי ואכין קבוצת פקודות, ובעניני המטב יטפל המח'ס.

ש. מתי זה סוכם?

ת. ברגע שהמפקד הגיע חזרה מהפיקוד.

ש. ידעת מה המשימות של מלינקי?

ת. כן. ידעתי את שלם המשימות של[illegible]

ש. אילו אל'מ שדמי לא היה שם, לא היה מתדרך את מלינקי?

המשך חקירת העד סא' הררי ע'י עו'ד חסיד.

ת. לא. כי שדמי אמר שהוא יהיה שם ויעשה זאת. אילו לא היה שם, הייתי אומר למלינקי לחכות.

ש. אולי זה קרה כך, שכאשר הגיע מלינקי אתה ישבת שם עם כמה מקצינך רצית לפנות אל מלינקי אבל באותו רגע אמר שדמי: שב אני אדבר אתו. ולא קודם לכן, אלא באותו מעמד.

ת. לא. כאשר ישבתי עם קציני המטה ותאמתי אתם ושוחחתי אתם, נכנס מפקד החטיבה. הוא עמד. אנחנו ישבנו. הוא נכנס לדקה או לשניה. לפני שמלינקי הגיע. נכנס מלינקי ורציתי לומר למלינקי שאני קראתי לו אמנם, אבל המח'ט רוצה אותו. אבל מאחר שהמח'ט היה שם הוא אמר: עזוב עזוב, אני אדבר אתך. והוא לקח אותו.

המשך החקירה בדלתיים פתוחות.

(4)

שעה יח

המשך חקירת העד ע.מ.מ. פרנקנטל ע"י עו"ד גילון.

ת. לא כלם, אחד לא היה נוכח.

אב"ד ב. הלוי: מי זה?

ת. מפקח ראשון גבעתי. הוא לא היה בכנס הגדודי.

המשך החקירה.

ש. כמה אנשים היו אתך?

ת. ליזרוביץ היה אתי, הוא היה בכפר סבא.

ש. אבל בתדריך הנוסף שנתת?

ת. הוא לא היה.

ש. אז מי היו?

ת. גבעתי, הולצדר, שאר, וסמל מחלקה אחד - וויס.

ש. אז ביניהם היו אלה שכן היו נוכחים בכנס הגדודי?

ת. כן.

ש. הסברת להם שיש שנוי בין מה שאתה נתת לבין מה שהם שמעו בכנס הגדודי?

המשך רשמה אד.

שישה(?) ח

המשך חקירת העד ע.מ.מ. פרנקנטל ע"י עו"ד טוויג:

ש. זה נכון שאתה, בתדריך שנתת לאנשי הפלוגה, לא דברת על: לא להכביר
יהיו מעצרים, את המלים: לא יהיו מעצרים, לא ראית לנחוץ/לאנשי
הפלוגה?

ת. דברתי להם את זה אמרתי להם, אנחנו לא נתעסק במעצרים, זה לא
ענינו מפני שלא צריך לעצור.

ש. אם כן צריך, אני רוצה שתחזור על מה שאמרת לאנשי הפלוגה,
לא אמרת שצריך לירות באלה שימצאו החוץ?

ת. כן.

ש. ואת זה אמרת בהקשר עם המלים שלא יהיו מעצרים?

ת. לא זוכר אם בהקשר.

ש. מה רצית שהחייל יבין מההקשר הזה של דברים, מצד אחד אתה אומר
לא צריך לירות באלה שימצאו בחוץ, מצד שני אתה אומר שלא יהיו
מעצרים, מה רצית שהם יבינו?

ת. אמרתי עוד דבר אחד: אחרי הכל אמרתי לא לפתוח באש רק המפקד
יגיד מתי.

ש. מה רצית שיבינו מהקשר הדברים?

ת. שיבינו את הרוח הכללית ולא יפתחו באש רק אם המפקד יורה.

ש. כאשר אמרת "המפקד", כיוונת לכל מפקד בשטח כולל מפקד
חוליה?

ת. כן.

ש. מפקד חוליה הוא מפקד לגבי בצוע הפקודה הזאת?

ת. שיטת הבצוע היתה בחוליות.

ש. מה צפית מהשוטר בחוליה לעשות כאשר קבל ממפקד החוליה פקודה
לירות?

ת. לירות.

ש. ומה רצית לעשות לאותו שוטר שיפר את הפקודה?

ת. להעמידו לדין.

ש. מה הוא החינוך או ההדרכה שמקבלים השוטרים ביחידה שלכם?

ת. הנושא רחב מאוד.

ש. אני נותן לך את הקרדיט שאתה יודע פחות או יותר את הגבולות
... אני מחכוון בשאלה זאת.

חקירתו של העד ע.מ. פרנקנטל ע"י עו"ד אורן

ת. מבחינה טופוגרפית בין היתר עובר ציר תנועה בכפר קאסר. אבל זה לא אומר.

ש. אבל הקצינים ידעו שזה אחד מצירי התנועה?

ת. יש כבישים, זה ציר תנועה.

ש. אמרתי שזה אחד מצירי התנועה.

ת. נכון.

ש. האם באותו יום ראית תנועות צבא באזור לפנות ערב, מיקום יחידות שונות?

ת. אני לא ראיתי. לא היתה לי אפשרות. מכפר סבא נסעתי לבית ליד. ראיתי ב-4.30 איזה שירה צבאית.

ש. אתה הסברת לחברי פה על הישח ועל האימון והחינוך שאתם נותנים לאנשים איך לבצע משימות, מהירות הביצוע, אחריות הבצוע, השיקול. כל הדברים האלה נעשים על הרקע הכללי של המלחמה המתמדת שקיימת בקביעות בין הישוב העברי והערבים הסובבים אותו?

ת. מסכים.

ש. ואת הדבר הזה אתם מבצעים יומם ולילה בגופותיכם ובנפשותיכם?

ת. נכון.

ש. ובאותו ערב חשבתם שהארחיות גדלה, הגיעה לשיא.

ת. מפני שהגיע באותו לילה לדברים שבזמנים רגילים זה לא קורה.

המשך החקירה ע"י עו"ד חסיד.

ש. האם אתה הבנת שאותם החוזרים מהשדות יכולים לראות אנשי צבא ובאיזה דרך להעביר את הידיעה הזאת לעבר ~~הגבול~~ הירדן ?

ת. קיימת אפשרות.

ש. אתה נתת דעתך על האפשרות הזאת, שאסרת פתיחת אש עד 6.30 .

ת. לא נתתי. אבל אם מישהו בא לכפר, אז הוא לא יכול לצאת, כך שהשקול הזה לא מפריע.

ש. אתה תסכים אתי שהפקודה על פתיחת אש, אפשרות אחת היא הותרה, היא העברת ידיעות, או שהדרך היחידה היא לעצור?

ת. אני מניח שבמקרה כזה, גם אם היינו רודפים אחריהם, אני [illegible] הדברים נהירות להם היטב.

המשך חקירת העד ע.מ.מ. פרנקנטל ע"י עו"ד אורן

ת. (המשך)

כך, שאחת האפשרויות היחידות היא לירות בו ולהרוג, כדי שלא יעבור את הגבול.

ש. אתה מסכים אתי שמפקד במקום צריך היה לחשוב על זה. אתה אמרת שלא נתת את דעתך על כך?

ת. כשאתה הערת את זה, אני מתחיל לחשוב.

ש. אתה תסכים אתי שמפקד בשעה 5 שנתן את דעתו ימצא בדילמה קשה מאד כאשר הוא פוקד על אנשיו לא לפתוח באש בידיעה שזה עלול לסכן את הצבא?

ת. כשאתה מניח אותה כך, זה דילמה. אני לא מאמין שבתנאים המקומיים היתה אפשרות של הדילמה הזאת, אך האיש נכנס לתוך הכפר, הוא נכנס אלי, כך שהדילמה הזאת לא חשובה.

המשך רשמה אד

קירת העד ע.מ.מ. פרנקנטל ע'י עו'ד חסיד.

ש. הצבא מתחיל לנוע אחרי שעה חמש. הפקודה היא שאף ערבי לא
ימצא באזור אחרי שעה חמש. עד שעה חמש הדלתות פתוחות.
לא ימצא שום ערבי באזור הואיל והצבא ינוע, ואז יש אפשרות
שהערבים יראו את הצבא, כאשר זה עומד בפני מפקד - זו. צאאאאאדי למה?

ת. זו דילמה.

ש. דילמה רצינית?

ת. רצינית.

<u>חקירת העד ע'י סא'ל גילון.</u>

ש. אני רוצה לשאול אותך בקשר לידיעתך וידיעת אנשי הגדוד בקשר
למשימות מדיניות. אתה יודע היום שלמעשה באותו לילה התחיל
הצבא לזוז בדרום?

ת. היום אני בטח יודע.

ש. האם היו לך ידיעות על כך באותו לילה של 29 באוקטובר?

ת. ידיעות בלתי רשמיות, מתוך שמועות.

ש. לך?

ת. לי אישית.

ש. בדרך כלל בגדוד חלק אנשים אחרים בדרגתך היו להם ידיעות על
אותם הדברים?

ת. שוחחתי אתם על כך.

ש. עם ממ'ים?

ת. לא.

ש. אתה יכול להגיד לי?

ת. נזהרנו במיוחד שזה לא יעבור לידיעת דרג יותר נמוך, כי הצורה
לא היתה נאותה.

ש. עד כמה שידוע לך, זה לא היה ידוע לדרגה של מ.מ.

ת. לא דרכי ולא ממני.

ש. האם בקבוצת הפקודות הגדודיות נאמר משהו ע'י מפקד הגדוד בקשר
למשימות הכלליות של הצבא?

חקירת העד ע.מ.מ. פרנקנשל ע'י שא'ל גירלון.

ת. עד כמה שאני זוכר - לא. בקשר למשימה הכללית של צה'ל - לא.
נאמר שזה לא תמרון או משחק, שזה ענין רציני. כל התנועות
שהאנשים ראו בשבוע האחרון לפני המבצע הכניסו אותם לאוירה של
מתח מסוים.

ש. לפי מה שהוא אמר האם יכולת להסיק את המסקנה שצהל עומד לזוז
מזרחה? הוא אמר משהו כזה?

ת. הוא לא אמר משהו כזה; אם נשקול את האיש הפשוט שלא היה ברמה
מקום
שלי אלא מסביבה ממה שהוא ראה והריח היה לו מספיק להניח שהולכים
מזרחה.

ך חקירת ע.מ.מ. פרנקנטל ע"י סא"ל גילון.

ש. האם המג"ד אמר משהו בקשר לדחף לתושבי הכפרים האלה, הוא אמר משהו - כך העדת קודם - בקשר למתן חופש בבחירה?

ת. הוא אמר שאין לנו מה להכנס לבתים ובתוך הבתים זה לא ענייננו מה הם עושים.

ש. האם הוא קבע איזה מדיניות כלפי התושבים של הכפרים האלה חוץ מהדברים האלה או נוסף להם?

ת. עד כמה זכור לי לא.

ש. נשאלת אם הוא אמר דברים בקשר לגורמים עוינים, האם נאמר משהו על ידו בקשר לגורמים עוינים או לא?

ת. נאמרו הרבה דברים כאלה במחנה הצבא האחרון דובר הרבה מאוד על כך אני לא זוכר אם זה נאמר בקבוצת הפקודות, עד כמה שאני זוכר לא דובר על זה אז.

ש. נשאלת על מה שיעשה עם אדם שיבוא לכפר אחרי שעת העוצר, ונאמר שאי אפשר לגרש אותו, אתה אמרת שזה יהיה מוכן לגרש אותו, ז.א. למנוע את כניסתו לכפר כך שהוא ימצא בשדות. למה זה היה מוכן?

ת. בין היתר הוונה של הטלת העוצר היתה לסגור אותם בתוך הכפרים על מנת להבטיח שני דברים: 1) שלא יוכלו לצפות בתנועות הכלליות, 2) שלא יוכלו להעביר ידיעות כאלה אל מעבר לגבול. אם יבוא ערבי ויגרשו אותו אנחנו פוגעים במשימה הזאת הוא יראה את הדברים האלה ויהיה בשדות ויוכל להעבירם. איש לא חשב על הדברים האלה שיש לגרש ערבים מהכפר.

ש. ענין של מגע בינו לבין הצבא שלנו, ז.א. חוץ מזה מה שיראה שיודיע לאחרים זה ג"כ שחק חלק?

ת. במובן ביחס להקמת מוצב ומקומו, כל ערבי הוא מבחינת אלמנט עוין אם נדבר על כך שהם יפריעו באופן אקטיבי. אין לו מה לעשות הם.

ש. אתה מדבר עליהם כאלמנט פסיבי, זה שקול הבא בחשבון בכלל?

המשך/ חקירת ע.מ.מ. פרנקנטל ע"י סא"ל גילון:

ש. באיזה מובן?

ת. אנשי המיעוט הערבי, בדרך כלל, הם אלמנט אויב לפי דעתי, ולפי הנסיון שיש לי בעבודה. אם יובאו לידיעתו ידיעות המסכנות את בטחון המדינה, אין ספק שהוא ינסה להעבירם מעבר לגבול.

שנ"ד אורן: אני רוצה לשאול את העד שאלה, איך הוא יכול ליישב את הסתירה, הוא אמר שאנשי אלמנט ערבי הם אלמנט אויב, האם מצפה למידת נאמנות כזאת מתושבי המדינה או שהוא רואה פה איזה דבר אחר, כי הוא כינה אותם כתושבי המדינה, והאם זהו הדבר שהוא מצפה מתושבי המדינה, שבכל מקרה יעבירו את הידיעות אל מעבר לגבול.

סא"ל גילון: יש תושב מדינה שאני תובע אותו לדין על העברת ידיעות מעבר למדינה.

אב"ד - ב. הלוי: בית הדין אינו רואה צורך בשאלת השאלה.

העד פרנקנטל עונה לשאלות אב"ד הלוי:

ש. אמרת קודם שהדברים מסוימים היו צריכים להיות רק בכפר קאסם, טייבה ועוד מקום אחד מהו המקום השלישי?

ת. אפטן.

ש. ומה הדברים המיוחדים?

ת. אלה היו שלושה מקומות שבהם קבע הצבא מוצבים פלוגתיים כמערך הגנה בפני אפשרות פלישה למדינה. קרוב מאוד לכפרים. המוצב לא היה בתוך הכפר, היתה אפשרות מעשית לשמור על המוצבים האלה.

ש. ההבדל הזה בין שלושת הכפרים האלה בכל יתר הכפרים, איך הוא השפיע על השאלות שלנו?

ת. למעשה אנחנו לא קבלנו ידיעות מדויקות מתי יתפסו המוצבים אם כי היה ידוע שהמקומות יתפסו בזמן הקרוב. טפלנו בעצמנו

[...] בתוך הכוח הכללי. לא ידענו

מג/רח   הצבאי המחוזי - ישיבה יח'

ב, 1.5.57.

המשך חקירת העד ע.מ. מ. פרנקנטל ע"י אב"ד הלוי.

לעלות על מארבים האנשי הצבא עלולים בגלל זה את הכוחות מאפטן

שלנו קבלתי הוראה להוציאם.

ס. ההבדל הזה בין שלוחת הכפרים וכל יתר הכפרים, מה היו התוצאות המעשיות של ההבדל?

ת. לאותם תושבי הכפרים היו יותר אפשרויות לגלות או להפריע מאשר לכפרים אחרים שהיו רחוקים מן המוצבים.

ס. מה בנוגע לדחית שעת העוצר, אתה דחית את שעת העוצר באיזה מקום ונשאלת אם זה לא היה יכול לסכן תנועת צבא בסביבה, השעה המדויקת של התחלת תנועת הצבא לא היתה ידועה לך?

ת. נכון. לא ראיתי xxx תנועת צבא עד חמש ושניתי כי לא היתה אפשרות לבצע xx עד חמש.

ס. האם היה ידוע לך שהצבא היה יכול להגיע עם התחלת החשכה?

ת. לא אמרו לי מתי, אבל אילו היה מגיע, האנשים שלי היו רואים אותו ושבנו על צירי התנועה של הצבא. למעשה היה צריך להיות תיאום מדויק בינינו לבין הצבא.

ס. לפני שעה 17.30 הצבא לא היה צפוי?

ת. נכון.

ס. אבל בנוגע לאיחור בתיחת האם שעה וחצי מהתחלת העוצר (מחמש) ז.א. נתת פקודה לא לפתוח באש עד ארבע שעה?

ת. עד 18.30.

(אחרי כן רשמה מא)

המשך חקירת העד פרנקנטל ע"י אב"ד ב. הלוי.

ש. לא יכולת לדעת אם לא יהיה כבר צבא במוצביה לפני 18.30?

ת. למעשה לא ידעתי שהם צריכים לבוא. לא אמרו לי, ובשיקולים שלי לא לקחנו בחשבון את הצבא. מה שידעתי הוא, של יד טיבה יש מוצב שהצבא צריך לתפוס. אבל לא נאמר באיזה שעה.

ש. אולי המג"ד ידע דבר כזה שאתה לא ידעת?

ת. יכול להיות.

ש. איך יכולת לשנות את פקודת המג"ד, אולי הוא הביא בחשבון את השקול הזה?

ת. אם הוא היה יודע, היה אומר לי, כי אחרת היתה התנגשות בינינו ובין הצבא.

ש. האם למעשה עבר הצבא בכל הגזרה הצפונית שלך באיזו שהיא שעה בלילה?

ת. הרבה יותר מאוחר, בשעה 7.30-8.

ש. ומתי קבלת ידיעה מוקדמת?

ת. ב-7 קבלתי ידיעה על איפתן, שאני צריך להוציא את כל הכוחות שלי, את המחלקה ולרכז אותה על הכביש, כדי למנוע התנגשות אפשרית עם הצבא.

ש. ועל בוא הצבא לסביבת טיבה, איזו ידיעה מוקדמת היתה לך?

ת. כשהם באו נפגשנו אתם במקום, וצרפתי אליהם אנשים שלי, שכוונו אותם בדרך והובילו אותם למוצב. זה היה תאום מקומי.

ש. אסרת בכלל פתיחת אש במשך שעה וחצי על כל אדם שהוא?

ת. על אנשים.

ש. כולל חוזרים?

ת. כולל חוזרים.

ש. האם זה גם כולל מקרה של בריחת חוזרים?

ת. אני חושב שלא. זאת אומרת, אם היה מצטווה לעצור לשם זיהוי והיה בורח, צריך היה לירות בו.

ש. מבין המ.מ. ידע זאת, אחרי שקבל ממך פקודה של איסור פתיחת אש במשך שעה וחצי?

ת. יכול להיות שאם הוא לא היה יורה בו, זה היה חופף את הפקודה

המסך חקירת העד ע.מ.מ. פרנקנטל ע"י אב"ד ב, הלוי.

ש. ואם זה היה בסביבת מוצב, הבורח יכול היה להעביר ידיעות?

ת. נכון. אבל החוזרים בדרך כלל חוזרים בדרכים, והמוצבים נמצאו כלם לאורך הכבישים, ממזרח לכפרים.

המסך הישיבה בדלתיים פתוחות.

2.5.57 מג/סי

מודי

המסך חקירת העד ע.מ.מ. לוי ע"י עו"ד לוריצקי.

ת. נכון, אבל זה לא היה ב-29 אלא ביום שבת כלומר ב-27 לחדש.

ש. ונכון שבמקום שנמצאה החוליה של רב"ט עופר גם הוא היה
בין המקומות שצוינו על ידי שניכם?

ת. לפי מיטב זכרוני - לא.

ש. האם היה הבדל בין יום ולילה, שבלילה היה צריך להיות במקום
של ההצטלבות הדרך בשביל לשמור על מוצאות הכפר ומבואותיו
וביום היה צריך להתקרב יותר לבתים?

ת. אני הייתי חושב להפך. בלילה צריכים להתקרב לבתים באופן
הגיוני. זה נכון שביום המקומות שונים.

ש. המקום הזה ששם תפסה היחידה עם השלת העוצר סמוך לשעה 17.00
זה היה הגיוני בשביל לשמור על הכפר?

ת. זה היה מקום מצוין לגבי שמירה על מבואות הכפר.

ש. וזה היה מקום מצוין לשמור על העוצר?

ת. המקום היה טוב.

ש. אתה מסכים לו או מהסכמת לו?

ת. אינני זוכר, נדמה לי שזה לא המקום אלא אילו מקומות בצד
ההוא. בצענו את העוצר בכל הכפרים יחד. צריך פחות אנשים
לבצוע העוצר אם שמים שם, יכול להיות שמרויחים על ידי כך
חוליה.

ש. בשביל בצוע העוצר, החוליה היתה צריכה להיות שם?

ת. במקרה קונקרטי זה, זה חשבון של חוליה.

בית הדין הצבאי המחוזי - ישיבה יט'

מג/הי 2.5.57

סודי

-123-

המשך חקירת העד ע.מ.מ. לוי ע"י עו"ד אורן.

ש. גם מבחינת מספר התושבים?

ת. יש שם למעלה מ-2000 אבל פחות מעירה.

ש. המקום הזה, ההצטלבות, המזלג בפי סנקרא, אם שם הוצבה חסימה עם הטלת העוצר, היה הגיוני וסביר לגבי בצוע העוצר?

ת. לגבי בצוע המדיניות של הפקודה - כן.

ש. בתחומי הפקודה של הטלת העוצר על כפר קאסם ובמסגרתה?

ת. אדוני מתכוון לגבי המשימה, הצבת החוליות במקום, אפשר לומר שכן.

ש. שכחתי לשאול אותך בקשר לענין ציר התנועה, לפי ידיעתך, כפר קאסם היה מועד למסתננים שהיו עוברים בתור ברחנים לירדן וחוזרים, והיה גם חשש שיש מחבואי נשק או מתן מסתור בלתי חוקי למסתננים, היו שמועות כאלה?

ת. אני רואה זאת עוד היום.

ש. וב-29 לאוקטובר?

ת. גם אז.

ש. האם נכון שלמחרת, ב-30 לאוקטובר נתפס בכפר קאסם מסתנן שחזר מירדן ושהה שם כמה זמן?

ת. קשה להגדיר נתפס. המוכתר אמר שחזר אדם מירדן, הוא נמסר על ידי המוכתר לכוחות המשטרה.

ש. והוא שהה זמן מסוים בעבר הירדן?

ת. אני לא חקרתי אותו. יש להניח שהוא היה שם.

ש. עוד נקודה: מיקומי כוחות צה"ל בכפר קאסם היו צריכים להתבצע בתחומי הכפר, היו כמה עמדות או מוצבים?

ת. יש שם מוצב הנמצא ממש בגבולות הכפר.

ש. כשראית תנועות צבא, זה היה בהסתר, או שגם ראו את שוטריך?

ת. אני חושב שכן. אני יודע מה שאני ראיתי ולא יכול להגיד מה שראה שוטר שלי. אני חושב שכל יהודי בארץ הרגיש תנועת יחידות.

ש. אמרת פה שהכל תלוי במומנט הזמן, למחשבה ולתכנון היה הזמן

ש. למען בצוע המשימה?

ת. בן.

ש. כאשר נשאלת ביחס לכפר טירה שלא היה תיאום, אמרו לך שזה עלול לעלות בכוחות יקבים. הענין על כפר קאסם מבחינת הדאגה, לרגל קרבתו לגבול, היה בראש הדאגות וזה היה ידוע לכל החיילים, זה היה במקום בולט לרגל מכלול המשימות?

ת. הגבול למשמר הגבול איננו זר. נתנו דעתנו על זה לכן זאת היתה המחלקה הגדולה ביותר למרות שטירה יותר גדולה. החשיבות היתה בגלל הקרבה לגבול אף על פי שאוכלוסית טירה מהווה בעיה יותר חמורה.

ש. לכן גם החיילים היו חדורי הכרה, אלה שהוצבו ~~כפר~~ בכפר קאסם, שהמשימה הראשונה היא ראשונה במעלה מבחינת חיוניות ואחריות לגבי תוצאותיה.

ת. מקבל דעה זאת.

העד ע.מ.מ. לוי נחקר ע"י עו"ד רוט לוי.

ש. האוכלוסיה היתה עלולה להיות עוינת אמרת שהיו סימנים חיצוניים לכך או שזה היה צריך להתקבל לפי פקודה?

ת. לא היו סמנים חיצוניים, האוכלוסיה העוינת איננה מתקבלת מפקודה אלא ממשמעות מיוחדת.

ש. משמעות או מתוך הוראה לטפל בה בכזאת.

ת. לא קבלתי הוראה לטפל בה בעוינת. היתה יכולה להיות עוינת. יתכן שכן ויתכן שלא.

עו"ד סוויג: אין שאלות.

עו"ד חסיד: אין שאלות.

אחרי כן רשמה מא

<u>סודי</u>

סא"ל דוד חוקר את העד לוי

ש. באיזו שעה נודע לך על העובדה שכוחות צהל צריכים להתמקם בכפרים?
ת. אולי אדוני יגדיר באיזה כפרים.
ש. אתה אמרת שיותר מאוחר נודע לך על תיאום כוחות בין צה"ל נמשמר הגבול, ושצהל צריך להתמקם בכפרים. באיזו שעה זה נודע לך.
ת. אני חושב שזה היה בערך בשעה 19.00. לאחר שקרה מה שקרה בכפר ברה.
ש. רק אז נודע לך שצהל צריך להכנס?
ת. מהגדוד נודע לי רק אז.
ש. ממקור אחר נודע לך לפני כן?
ת. אני דברתי עם קצין שאני מכיר אותו והוא אמר לי: אנו נעבור כאן על מנת להתמקם.

ש. באיזה שעה דברת עם הקצין?
ת. כאשר הייתי בקאסם בפעם הראשונה.
ש. זאת אומרת בשעה 18.30?
ת. בערך בשעה 18.30-18.40.
ש. כאשר נפגשת עם המגד בגלגוליה בשעה 6, הוא לא אמר לך דבר על כוחות צהל?
ת. לא.
ש. אתה גם לא שאלתי ~~דבר~~ אותו דבר?
ת. לא. אינני זוכר ששאלתי אותו.
ש. אמרת שדברת עם דהאן ועוד קצין על כבוש ירדן. האם היתה תכנית לפעולה?
ת. לא. פשוט הערכת המצב, מה עלול לקרות, אם תהיה מלחמה עם ירדן ואיך יתחבר אז משמר הגבול במסגרת החטיבה 17 שאנו היינו גדוד בתוכה.

<u>אב"ד הלוי:</u> זו היתה שיחת רעים?
ת. כן. לא תכנית.

<u>סא"ל דוד:</u> אתה דבר על מסתנן שנמסר לכם על ידי המוכתר. האם נאמר לכם מתי המסתנן חזר לכפר, או שיכול להיות שהוא היה לפני ה-29 באוקטובר. ואז הוא מסר עצמו? מה אתה יודע?

ת. המוכתר אמר לי אישית, ואתי היה אלכנסדרונג י והוא שמע, וסמל ראשון וגם הוא שמע. המוכתר אמר לי שהלילה חזר ערבי מירדן, ששמו כך וכך והוא נמצא בבית זה וזה, והוא שלח את הבן ואני הלכתי עם הבן והערבי חיכה בדלת ויצא אלינו. הוא מסר עצמו ולקחו אותו למשטרת פתח תקוה.

המשך חקירת השופט דיבון את העד לוי.

ש. מה שמו של אותו קצין מצה"ל שנפגשת אתו בכפר קאסם?

ת. הוא סגן בגדוד 171, סמ"פ [illegible] בפלוגה ב', את שמו אינני זוכר. אני מכיר אותו, כי אני הייתי מפ. באותו גדוד.

ש. תסביר לנו את רשת הקשר של הפלוגה במשמר הגבול.

ת. על כל מכונית יש מכשיר קשר צמוד, ויש לנו מכשירי קשר נשאים. במכשיר הקשר של המכונית יש לנו שני גלים. על ידי העברת הסוויץ' עוברים לגל אחר. גל אחד הוא מחוזי משטרתי, ובל שני הוא משטרתי כללי. מכשירי הקשר הנשאים עוב דים על גל ארצי. בכל בסיס של משמר הגבול יש תחנה ניידת של אלחוט, וזהו הקשר שלנו. על כל ג'יפ יש מכשיר אלחוט צמוד למכונית. היום...

ש. אינני שואל על היום. אני שואל על אותו לילה ה-29 באוקטובר. מה היתה רשת הקשר של הפלוגה, ומה היתה רשת הקשר של הגדוד. מה היתה יכולת התעבורה של הרשת הזאת?

ת. לכל מפקד היה ג'יפ עם קשר. אינני זוכר בדיוק את חלוקת המכשירים הנישאים. אבל נדמה לי שבכפר קאסם היה אחד, אם לא יותר. יש לי בסך הכל 4, אבל יתכן שאולי היו אז 5, כך שאם היו 4 כוחות, לכל אחד היה אחד. זה מה שיש לפלוגה.

אשר לרשת הקשר הגדודית, במשרד יש מכשיר למגד. הוא יכול משם להתקשר עם כל ניידת, עם כל מכונית אלחוט בשטח, ויכול להעזר בכל בסיס משמר הגבול או בסיס משטרתי, במידה ואין קשר עם אחת התחנות. רשת הקשר של הפלוגה היא רשת הקשר של הגדוד.

ש. כמה ג'יפים כאלה עם מכשירי אלחוט היו?

ת. 5.

ש. והיו לך 5 מכשירים נישאים?

ת. כן.

ש. כולם על אותו גל?

ת. בשלבים מסויימים, נדמה לי שלא.

ש. מה זה נקרא - בשלבים מסויימים?

ת. בשעה 16.00-17.00. מכשירי הקשר הנישאים עובדים על הגל הכללי והמכשירים הצמודים על הגל המחוזי.

ש. לכל המכשירים יש אותם 2 גלים?

ת. [illegible]

המחך חקירת השופט דיבון את העד לוי

ש. לכל המכשירים יש או

ס. בג'יפים זה הגל הכללי?

ת. לא, המחודי. לתחנות המשטרה יש אותו מכשיר. לכל מחוז משטרתי יש הגל שלו, כולל משמר הגבול, וחוץ מזה יש גל ארצי.

ס. לפלוגה השניה היו מכשירי קשר באותה מידה?

ת. לפלוגה השניה היה מכשיר נוסף על קונדקו. וג'יפים. אם לי היו 4, לו היו 6.

(אחרי כן רשמה נע)

המשך חקירת העד ע.מ.מ. לוי ע"י השופט דיבון:

ש. גם היו תריסר מכשירים כאלה בגדוד, זה יהיה נכון. חמשה אצלך, חמש אצלם, ושניים רזרבה?

ת. האם אדוני מתכוון למכוניות?

ש. כן.

ת. כן, שנים עשר.

ש. זאת אומרת היו שנים עשר מכשירים שלכם פרט לזה, מכשירים שהיו במחוז, במשטרה.

ת. בתחנות משטרות.

ש. ואיך רשות הדבור, מי יכול להכנס לרשת?

ת. אפשר בגמר שיחה לומר מידי המתן, זה במקרה שיש דבר שהוא בוער. אבל אפשר להכנס לשיחה כל זמן שמדברים. אם מדברים וישנה הפסקה על הגל יש מי שמתפרץ. זה גם מותנה בטווחים.

ש. אבל בטווח קרוב, מי שמדבר הוא מדבר ואחר לא יכול להכנס לשיחה.

ת. עלול להיות מצב כזה שאני אהיה במרחק של מאה מטרה ואשמע מצוין ויכול להיות במרחק גדול יותר שלא אשמע. כך שאני עלול להפסיק, בדרך כלל שומעים טוב.

המשך חקירת העד ע"י השופט כהן:

ש. בקשר לענין הקשר, אני לא מבין לאור מה שאתה אמרת אני מניח שהיה צריך להיות בינך לבין המג"ד קשר, שאם כל המכשירים הם על אותה הרשת, הרי אתה שומע את אותם הדברים ששומעים במטה הגדוד, ואין צורך לעדיפויות, מי עדיף, אתה או המטה, היות ושניכם שומעים באותו זמן את הדיווח?

ת. נכון, אבל פה אני רוצה להעיר. אם נניח שמפקד דהאן מודיע משהו מכפר קאסם למטה, המטה מודיע לי.

ש. איך הוא מודיע למטה שלך, על הרשת?

ת. כן.

ש. אבל אתה שומע.

ת. אבל עלול להיות שאני לא אשמע. אז אם הוא יקרא לי אז יש

ס ו ד י

ש ק ו ף

בית הדין הצבאי המחוזי – ישיבה יט' נע/רח

ירושלים, 2.5.57.

המשך חקירת העד ע.מ.מ. לר' ע"י שופט כהן.

ש. האם אני מבין אותך נכון. ההבדל הוא שאם זה נקבע שהקשר הוא [illegible] עם מפקד הפלוגה אז מפקד הפלוגה חייב לחזור על כל הדברים [illegible]

[illegible] נקבע שהקשר הוא ישיר אליך, לא היה צורך [illegible]

[illegible]

המשיך חקירת העד [illegible]

ס. מי הוא מפקד הישיר סל דהאן?

ת. אני אדוני.

ס. מי הוא המפקד הישיר סלך?

ת. ס.מ.מ. מלינקי.

ס. האם דהאן חייב דיווח סוטף למפקד הישיר סלו?

ת. במידה סהיה, כן. אלי.

ס. במידה סקורה משהו חסוב בכפר קאסם חייב דהאן לדווח לך?

ת. בהחלט.

ס. מיד?

ת. מיד.

ס. האם היתה לו האפסרות הטכנית לדווח לך. זאת אומרת, הרסת xxxxxx והאפסרות הטכנית?

ת. היתה לו האפסרות הטכנית לעסות זאת.

המשך תקירת ע.מ.מ. לוי ע"י אב"ד ב. הלוי:

ש. אתה אומר שקבלת שלושה דיווחים מדהאן?

ת. כן.

ש. קבלת אותם באיזה דרך טכנית, על ידי אמצעי טכני?

ת. נדמה לי שבפעם הראשונה ע"י מטה הפלוגה, והפעם השניה באופן ישיר.

ש. באלחוט או בטלפון?

ת. באלחוט.

ש. שלוש פעמים באלחוט?

ת. שלוש פעמים באלחוט.

ש. גם אתה חייב דיווח למפקד שלך?

ת. כן.

ש. במידה שאתה מקבל ידיעות חשובות מכפר קאסם והמפקד שלך איננו נמצא, אז אתה חייב לדווח מיד למפקד הגדוד?

ת. אני מדווח לחדר המלחמה, לא אליו אישית. שם מתרכזות הידיעות ומשם זה צריך להגיע אליו.

ש. איזה אפשרות טכנית היתה לך להתקשר עם המג"ד?

ת. הייתי צריך להתקשר עם מטה הגדוד באלחוט ולוודא אם המפקד נמצא שם. אם אומרים שכן, אני אומר שאני רוצה לדבר אתו באופן אישי, ואם הוא איננו אני שואל היכן הוא, ואם אפשר להודיע לו משהו.

ש. ואני חוזר לאפשרות הקשר של דהאן אתך. דהאן יכול היה באופן ישיר לא ע"י מטה הפלוגה?

ת. מאחר והייתי בזמן, וגם שדהאן היה קשר, יכולנו לדבר אישית.

ש. למה לא היתה אפשרות להתקשר באופן ישיר עם המפקד הישיר שלך, זאת אומרת עם המג"ד?

ת. לא ניסיתי לעשות זאת. יתכן שאם הייתי מנסה, הייתי מצליח.

ש. באיזה מקרה יכולת להתקשר?

ת. במקרה שהוא נמצא באחד המקומות שיש לו קשר או אם הוא נמצא במשרדו, או במחגרת הבמים מאפשר לקרוא לו.

סודי

נע/רח

בית הדין הצבאי המחוזי - ישיבה יט'

ירוק ליב, 2.5.57.

- 134 -

המשך חקירת העד ע.מ.מ. לוי ע"י אב"ד הלוי:

ש. ואתה אומר, שלושת רבעי השעה לא קבלת שום דיווח מדהאן?

ת. כן.

ש. זה משך שלושת רבעי השעה שקרו המאורעות החשובים ביותר?

ת. כן, אני מניח כך.

ש. זה היה במשך שלושת רבעי השעה, אם אעשה חישוב, מ-5.15 ל-6 פחות עשרה?

ת. כן. משהו כזה.

״מרח פה בדלתיים סגורות. נתת הסבר

המשך חקירת העד ע.מ.מ. לוי ע״י אב״ד ב. הלוי.

<u>לשאלות השופט י. כהן</u>

ש. אני רוצה לשאול שלוש שאלות ביחס לרשת הקשר. אתה אמרת שהדיווח הראשון בא דרך מטה הפלוגה. זה היה מקרה שאתה לא שמעת אותו באופן ישיר? אתה יכולת לשמוע אותו באופן ישיר מדהאן?

ת. אני נזכר עכשיו בדיוק. את הדיווח הראשון קבלתי ישירות ממר דהאן. אני הודעתי למטה שלי שיאזין להודעה שאני אמסור למטה הגדוד וירשום את ההודעה הזאת. וכך היה.

ש. מטה הגדוד, מבלי שאתה תודיע, יכול היה גם הוא לשמוע את הדיווחים של דהאן?

ת. או כן, או לא. זה תלוי אם שומעים. לא מכל מקום שומעים. יתכן שהיה שומע, יתכן שלא. לא בדקתי זאת.

ש. זה היה תלוי במרחק המכשיר ממטה הגדוד?

ת. באופן תיאורטי היה חייב לשמוע, כי כפר קאסם נמצאת במקום גבוה וזה היה בערב ובערב האויר יותר נקי וצלול ושומעים יותר טוב. כפר קאסם זה מקום גבוהה מאד. האנטנה של כפר סבא היא טובה. באופן תיאורטי כן אפשר היה לשמוע.

ש. האם מראש העין יכולת לשמוע מה שנעשה על הרשת?

ת. כן ולא. את טירה, לא. את גלגוליה אני חושב שכן. כפר קאסם, אני חושב שכן, כי זה קרוב. הגבהים מתאימים.

ש. המכשיר היה פתוח כל הזמן?

ת. המכשיר היה פתוח במשך כל הזמן.

המשך חקירת העד שאל מרט ע"י שאל גילון.

ש. אמרת לנו, שאל מרט, שידעת מקודם על האפשרות של הטלת עוצר, כן?

ת. כן.

ש. לפני כמה זמן, לפני ה-29 לאוקטובר היו לך ידיעות אלה?

ת. הרבה זמן לפני זה. יחידות של הצבא עסקו בתכנון של הפעולות הקשורות בפעולות מלחמה ופעולות הקשורות לאוכלוסיה הערבית שעל הגבול, ובין האמצעים שתוכננו לנקוט בהם לצורך הפעולות הצבאיות, הבטחת הפעולות הצבאיות, היה גם הטלת עוצר. כך שהענין של העוצר היה ענין ידוע מראש לאנשים שעסקו בזה.

ש. אם הבינות את עדותך קודם, ז"א תשובותיך הקודמות אלי, הענין של הכרזת עוצר באותו יום ממש לא בא כהפתעה לך?

ת. לא, לגמרי לא.

ש. זה לא נוגע לתכנונים שנעשו זמן רב לפני כן. מה גרם לכך שהענין הספציפי הזה לא היה הפתעה עבורך?

ת. הייתי אחד מאלה שעסקו בתכנון הזה וידעתי שהעוצר בכפרים הערביים. זה אחד האמצעים שאהיה צורך לנקוט בו ולכן לא הופתעתי. וחוץ מזה, באותו יום בבוקר, ב-29 לחודש בבוקר, נפגשתי עם הממונה עלי במטה הכללי.

ש. מי הוא?

ת. אל"מ שחם. ושמעתי ממנו הנחיות צפויות בקשר למדיניות של הצבא לגבי האוכלוסיה הערבית בתקופת המלחמה.

ש. אתה אומר בתקופת המלממה?

ת. כן.

ש. היתה מלחמה אז, שדברתם?

ת. אנו ידענו שהיא צריכה להתחיל באותו יום.

ש. אתה מתכון למבצע "קדש" וההתחלה בו?

ת. כן.

ש. מה אמר לך אל"מ שחם?

ת. הוא אמר לי שבנגוד ...

עו"ד אורן: איך אפשר לשאול מה הוא אמר לו. הוא לא [illegible]

סודי

המשך חקירת העד סאל מרש ע"י סאל גילון.

השופט אב"ד ב. הלוי: הוא אמר בפרוש, הממונה עלי.

עו"ד אורן: אני אומר שהוא לא היה ממונה עליו מבחינת זו שהוא נתן לו פקודה שהוא צריך לבצע אותה. הוא לא היה צריך לבצע את זה.

אב"ד ב. הלוי: אבל זה היה בדיוק התפקיד.

עו"ד אורן: אני לא חושב שזה מותר לשמוע, ואני מבקש להחליט על זה. זה לא שהוא שמע, וזה נכון. אלא מה שאמר שחם זה נכון. אז יביאו את שחם ויגיד.

אב"ד ב. הלוי: לגילון יש משהו לומר בתשובה לזה?

סאל גילון: אחת השאלות המתעוררות במשפט זה, זוהי השאלה - מה היתה המדיניות הכללית לגבי האוכלוסיה הערבית באותו זמן. העד הזה מתפקידו לדעת ולהיות עמוק בתוך הענינים האלה ולדעת מה המדיניות הזאת. הוא מקבל הוראות בצנורות הרגילים שלו, מהמפקד שלו, והמפקד שלו מקבל מהמטה הכללי. כדי לדעת מה קובע המטה הכללי, אנו מוכרחים לשאול את העד הזה. כפי שאל"מ שדמי היה רשאי להגיד, אלוף הפקוד אמר לי שהמדיניות היא כך ובך, באותה מידה רשאי העד הזה להגיד מה שבאמת דומה לגבי קרבתו למקום, ואף אחד לא חלם על כך שיש מקום להתנגד לעדותו של אל"מ שדמי בשהוא העיד עדות שהיא אינה שונה מבחינת משקלה מהעדות שאני מבקש לשאות את העד הזה.

אני מסכים שהיה רצוי אולי שקודם אשאל אותו מה תפקידו של אל"מ שחם, ואני מבקש רשות להוסיף את השאלה הזאת. לאור התשובה שנקבל, אין כל מקום להתנגד לזה.

ש. מה תפקידו של אל"מ שחם?

ת. במטה הכללי ישנו אגף ממשל צבאי ומתפקידו להדריך ולהנחות את המושלים הצבאיים בשטח המדיניות לגבי האוכלוסיה הערבית.

ש. מדיניות של מי?

ת. מדיניות הצבא. מבחינה זו ממונה עלי אל"מ שחם. ממנו אני מקבל הוראות והנחיות בקשר לאוכלוסיה הערבית. את זה אף פעם לא עושה אלוף הפקוד וקציני המטה שלו.

סודי

המשך חקירת העד סאל מרט ע"י סאל גילון.

ש. מה הם אף פעם לא עושים, אלוף הפקוד וקציני המטה שלו?

ת. הם אף פעם לא נותנים לי הנחיות ופקודות מה לעשות ומה לנהוג בתוך האוכלוסיה הערבית. זה צנור מקצועי. אלוף הפקוד יכול לתת לי הוראות הנוגעות ליחידות עצמן, למנהלה של היחידה, לאפסנאות, לשלישות, אבל מבחינה מקצועית, אני אינני מקבל הוראות מאלוף הפקוד, להיפך - אני משמש לו יועץ בעניני מדיניות בשטח.

ש. והנחיות אתה מקבל... ?

ת. ישיר מהמטה הכללי באמצעות אל"מ שחם.

סאל גילון: אני מבקש מביה"ד רשות לשאול שאלה כזאת:
מה הן ההנחיות שקבלת מהמטה כללי באמצעות אל"מ שחם.

השופט כהן: יש פה טעות אחת, אם אל"מ שחם הוא הנותן את ההנחיות, כלומר - הוא המטה כללי, אז אפשר לשמוע, אבל השמיעה הזאת לא מעידה על ההנחיות שקבל אל"מ שחם מהמטה כללי.

סאל גילון: העד אומר שאל"מ שחם הוא המטה הכללי.

השופט כהן: אתה אמרת שאתה רוצה לשאול אותו מה הן ההנחיות המטה הכללי שנתנו באמצעות אל"מ שחם. אולי תאמר מה הן ההנחיות של אל"מ שחם.

סאל גילון: אני רוצה אולי ברשות ביה"ד להוסיף שאלה.

אב"ד ב. הלוי: מה היא השאלה שאדוני רוצה לשאול והוא רוצה החלטה בנוגע אליה.

סאל גילון: מה היו ההנחיות שנמסרו לו ע"י המטה הכללי באמצעות אל"מ שחם. אני מסכים עם הערה של כבוד השופט כהן שיש צורך להראות, כדי לאפשר לי לשאול את השאלה. אני צריך להראות שאל"מ שחם הוא באמת זרוע אחת של המטה כללי, אבל אני מבקש רשות להוסיף ולשאול את העד, אם זה של אל"מ שחם.

השופט כהן: השאלה במילים אחרות, לא באמצעות אלא מפיו.

אב"ד ב. הלוי: השאלה היא, מה ההנחיות שנתן לך אל"מ שחם.

סודי

המשך חקירת העד סאל מרט ע"י סאל גילון.

עו"ד אורן : העד הבהיר בצורה בהירה מאוד שהוא רק קצין מקצועי. שלומר; יכול מפקד יחידה לשאול את הפרקליט הצבאי או את הרב אם זה טרף, ולתת פקודה, בשלו בשבת, אעפ"י שהרב אומר לא. זהו המצב כאן. זוהי עדות שמיעה.

השופט כהן: אבל אלה הנחיות של העד שמחייבות אותו.

עו"ד אורן: אין זה מחייב אותו.

אב"ד ב. הלוי: מה, הוא יכול לצפצף עליו? קצין מקבל הנחיות, צריך

עו"ד אורן: למלא אותן.

עו"ד אורן: אני מצטער כבוד ביה"ד, אני לא השתמשתי בבטוייך כאלה.

העד כפוף במסגרת הצבאית לאלוף הפקוד.

השופט כהן: הוא אומר שהוא כפוף לאל"מ שחם.

עו"ד אורן: אני מבקש רק דבר קטן, היגידו שיביאו את אל"מ שחם, אני אסיר את ההתנגדות.

אב"ד ב. הלוי: זה לא משפיע על כשרות של השאלה או אי כשרות, אם העד יכול להעיד.

עו"ד אורן: אני אומר שלא. אי אפשר שהעד הזה יגיד על דבר שמישהו אמר, על אמיתותו.

השופט כהן: אנו רוצים לדעת מה שהוא שמע, לא אם זה נכון או לא.

עו"ד אורן: בהסתייגות זו אני מסכים, שזה יהיה רק על דבר שהוא שמע.

השופט דיבון: אם יבוא שחם ויגיד שהוא שמע, זה גם כן לא יספיק.

אחרי כן רשמה מא

סודי

לפני כן רשמה נע

מא/סכ

בית הדין הצבאי - ישיבה כ"א
8.5.57

המשך חקירת העד מרט ע"י סא"ל בילון

השופט דיבון: אם יבוא א/מ שהם ויגיד שאמר, זה גם כן אינו מספיק.

עו"ד אורן: אז השאלה היא למי תאמינו.

השופט דיבון: אבל עוד איננו יודעים מה הוא אמר.

אב"ד הלוי: זה היה ברור מלכתחילה. כל השאלה היתה מנוסחת כך: מה ההנחיות שנתן לך א/מ שהם? אדוני מתנגד לשאלה או לא?

עו"ד אורן: מתנגד לשאלה שש מע מפיו.

אב"ד הלוי: מה ההבדל בין שמע ובין נתן?

עו"ד אורן: יש הבדל, כי אם נתן יכול היה לתת בכתב.

השופט דיבון: אפשר להוסיף - נתן בעל פה.

אב"ד הלוי: שמעת או נתן לך, זה בדיוק אותו הדבר.

עו"ד אורן: מה שנתן לך, זה הדבר כמו שהוא. מה שאין כן אם יהיה כתוב, מה שש מעת מפיו, ליתר הדיוק בית הדין יגיד אז, כדאי להביא את האיש שנתן.

אב"ד הלוי: זה בדיוק כמו שהפקודה שאנו דנים עליה, מה הפקודה שנתן מלינקי לדהאן. מצד המפקד זוהי נתינה, ומצד הפיקוד זו היא שמיעה. אם אדוני מסכים לנוסח: מה ההנחיות ששמעת מפי שהם, למעשה אדוני מסכים לשאלה: מה ההנחיות שנתן לך שהם

עו"ד אורן: עם הסיוג הנוסף שהוסיף השופט כהן, שהדברים משמשים לא לאמיתות הדברים אלה לשמיעה עצמה.

אב"ד הלוי: אף פקודה אינה משמשת אמיתות. איזה אמיתות יש בדבר? פקודה זו היא עובדה.

השופט כהן: את אלוף/מ שהם הוסמך לתת את הפקודה, העדות מוכיחה את את אמיתות הפקודה. אם שהם קבל איזה הנחיות מהרמטכ"ל, הפקודה שניתנה למרט אינה מוכיחה שזה הוא מה שהוא קבל מהמטכ"ל. הפקודה נשארת פקודה. היא מחייבת את מרט, אפילו אם שהם לא שמע מהרמטכ"ל אותם הדברים. הוא לא הלך לשאול את שהם אם הוא שמע את הדברים מהרמטכ"ל. הוא יודע כי מה שהם אומר לו, זאת הוא חייב למלא.

עו"ד אורן: בסיוג זה אני מסכים.

סודי

מא/סכ

בית הדין הצבאי - ישיבה כ"א
8.5.57

המשך חקירת העד מרס ע"י סא"ל גילון

אב"ד הלוי: ה ח ל ט ה: השאלה "מה ההנחיות שנתן לך א/מ שחם" - היא כשרה ורלבנטית ואינה מהווה עדות שמיעה.

שופט	אב"ד הלוי	שופט
(-)	(-)	(-)

אב"ד הלוי: אתה יכול להשיב על השאלה.

ת. א/מ ש חם אמר לי, שהתנהגות הצבא כלפי האוכלוסיה הערבית באזור הגבול, תהיה התנהגות מאופקת ומחייבת, ומגמתה תהיה לאפשר לאוכלוסיה הערבית להמשיך בחיים תקינים ללא הפרעה, כל כמה שהדבר יהיה ניתן. עוצר יוכרז רק לזמנים קצרים על מנת לאפשר העסקות הכח, ולאפשר להם להמשיך ולעבוד בשעות לאחר מכן. יש להמנע מכל פגיעה באוכלוסיה הערבית. להמנע מכל הכרח. אלו הן ההוראות שקבל גם אלוף הפיקוד, ולמעשה גם אלוף הפיקוד מקבל הנחיות מאותו א/מ שחם.

ש. בענין זה בתור הזרוע של המטכ"ל?
ת. כן, כי בשביל אלוף הפיקוד אתם הוא הקצין המקצועי שלו.
ש. מתי קבלת הנחיות אלו?
ת. ב-29 באוקטובר בבוקר.
ש. באיזו שעה אתה זוכר?
ת. לא.
ש. בערך?
ת. המשרד של א/מ ש חת. ישרד בין 8-9.
ש. [illegible] העובדה שקבלת הנחיות אלו מצביעה על כך שקודם לא היו בתוקף?
ת. [illegible] הן לא היו ידועות. ניסוח זה לא היה ידוע קודם. לי היה [illegible] כאת הוראציות האפשריות.
ש. [illegible] את האפשריות היתה שתהיינה הנחיות כאלה?
ת. [illegible]
ש. [illegible] שהוראות היו קיימות?
ת. [illegible] היו אפשרויות רבות, כי בתכנון נושא זה עסקו מחות שונים
[illegible]

ש. אחרי שקיבלת את ההנחיות האלה, מה עשית?

ת. חזרתי למשרד בכפר יונה. באחת משעות היום נפגשתי עם הנציגי
הסברתי להם בעל-פה את המדיניות הסופית שנתקבלה מהמטה הפלל
ובו במקום גם סיכמתי את זה בכתב והם קיבלו את זה ביד. המ
הזה נמצא בידי.

ש. האם התפוצה היא אותה תפוצה כמו במסמך הקודם?

ת. התפוצה היא אותה, אבל בהרכב אחר.

ש. האם אחד המכותבים הוא מג"ד 2?

ת. אחד המכותבים הוא מג"ד 2.

ש. האם שלחת את המכתב הזה?

ת. כן.

ש. בצינורות הרגילים?

ת. הצינורות הרגילים באותו יום היו מאד מפותחים. היו רצים מ
אבל שלחתי את זה.

ש. מאיזה תאריך המכתב הזה?

ת. מה-29 לאוקטובר.

בית הדין קיבל את המכתב כמוצג ת/45.

אחר כך הפסקה מג.

ס ו ד י

המשך חקירת העד ס/א מרס ע"י ס/א גילון.

ש. בנימוק האחרון כתוב: במקרה של פינוי בתים בודדים, יש לקבל הודעה למפרע מהמטה. מה המטה הנזכר שם?

ת. הירות והמכתב נשלח כפקודה לנציגים, זאת אומרת שהם צריכים לקבל אשור למפרע מהמטה שלי.

ש. אם אלוף הפקוד היה רוצה לפנות בית בודד, האם היה ניתן לו לעשות זאת לאור מכתב זה אם לא קבל הסכמה למפרע מהמטה?

ת. אין ספק שלאלוף הפקוד זה היה ניתן, אבל הוא היה שואל אותי אם כדאי לנהוג לגבי הבית הזה כך, או אחרת, כי יתכן שגרים בו אנשים שלא מן התבונה לפגוע בהם.

ש. האם קרה דבר כזה באותו לילה?

ת. כן.

ש. באיזו מקום ?

ת. בבקעה.

ש. בקעה הוכרה בגיזרת חטיבה 17?

ת. לא, בגיזרת חטיבה אחרת.

ש. מה קרה בבקעה?

ת. בבקעה מפקד אחד שעלה על המשלט, מצא שם מספר בתים ערביים והוא רצה לפנות את הבתים, הנציג שלי, שהיה במקום, התנגד שמפקד פלוגה זה יפנה את הבתים, הסביר לו שזה נוגד את הפקודות שקבל. היה מיקוח ביניהם, ובסופו של דבר התקשר מפקד הפלוגה עם המפקדים שלו והנציג התקשר אתי. הנציג שמע ממני שאין להסכים לפינוי הבתים מפקד הפלוגה הגיע עם הערעור שלו עד לפקוד הצפון, פקוד הצפון התקשר בענין זה עם המטכ"ל ומשם קבל הוראה לא לפנות את הבתים האלה. בסופו של דבר הודה מפקד הפלוגה לפני הנציג שלי שהוא לא יפנה כי אסרו עליו.

ירושלים, 8.5.57

סודי

המשך חקירת העד ס/א מרט ע"י ס/א גרלדן.

ש. היתה עוד דוגמא באותו לילה שהוראות אלה פעלו?

ת. באותו לילה, פלוגה אחרת של אותה יחידה, היתה צריכה להתבסס בבית הספר בג'ת שזה כפר מחוץ לחטיבה 17. בית הספר היה סגור ו שלי לא הסכים, במקום עם מפקד הפלוגה, לפרוץ את הדלת של בית הספר. הלכו וחפשו את מנהל בית הספר בכפר ולא מצאו אותו, התקשר אתי ואז אני הסכמתי שישברו את הדלת. לפני זה לא שברו.

ש. זה היה בשעה מאוחרת?

ת. זה היה בשעות הערב.

ש. אני הולך אחורנית, כי כך זכרתי את הפרטים. ב-ב' מדובר על מע חלק מרשימה א' בהתאם לצוים שנחתמו ונמצאים בידי המשטר האם בוצעו המעצרים האלה?

ת. רשימה א' היא רשימה די ארוכה אבל נחתמו בס"ה כ-10 צוים לתוש המשולש ועד כמה שאני זוכר, נעצרו בסך הכל 6 אולי 10.

ש. ב-א' נזכר העוצר הקיים ממילא בכפרים, מהו העוצר הקיים ממיל

ת. באיזור התיכון קיים עוצר מאז שהאיזור נספח למדינת ישראל ועד היום. העוצר משתנה בהתאם לשעות היום בחורף ובקיץ.

ש. אני מניח גם לפי השעון?

ת. על כל פנים הוא קיים לרוב משעה 10 בלילה עד 4 לפנות בוקר. בחגים יש שינויים. על כל פנים הוא קיים בשעות החושך.

ש. והוא מתחיל בדרך כלל כשעתיים אחרי החשיכה?

ת. בדרך כלל שעתיים אחרי החשיכה.

ש. זה קיים בכל ימות השנה?

ת. כן.

שופט כהן: רציתי לשאול שאלה אחת בקשר ל-ת/45, למה מג'ב 2 הוא ב המכותבים שמעל לקו, כתוב לנציגיך וגם מג'ב 2 מעל לקו כאילו ז הוראה אליו?

סודי

המשך חקירת העד ס/א מרט ע"י ס/א גילון.

ת. מג'ב 2 היה צריך להיות מתחת לקו כי הוא לא היה תחת פיקודי.

אב"ד ב. הלוי: למה מפקד חטיבה 17 כן וחטיבה אחרת לא?

ת. במקום זה יש פיקוח צפון הגמ"ר. בפקוד הצפון האיזור היה קצה אחרת.

אב"ד ב. הלוי: זה כולל את כל המשולש?

ת. כל אורכו של המשולש.

הפסקת צהרים.

אחרי רשמה

שמגר מ' 1
מא/ב
41-52

בית הדין הצבאי - ישיבה כ"ח

21.5.57

המשך חקירת העד איסמעיל מחמוד בדיר ע"י השופט כהן

ש. האם הרגשת בצד ימינך כאשר נורית, מאיפה באו הכדורים - מלפנים אחורה או שהם פגעו בך מאחורנית קדימה?

ת. קודם כל נורית במותן השמאלי. בזמן השכבתי פגעו בי הכדורים מצד

ש. אתה נפלת על פניך, וראשך לאיזה כוון?

ת. שכבתי כך כלפי האדמה.

ש. לאיזה צד, מזרח, דרומה או מערב?

ת. בכוון מערבה אבל קצת דרומה. הראש שלי לדרום והפנים שלי כלפי מערב.

ש. הנה ציור של אדם, שים אותו על המפה בצורה שנפלת.

ת. כך.

ש. אתה אומר שזחלת לצד דרום?

ת. כן, בך.

ש. זה צפונה?

ת. כן.

ש. הנה קטע הכביש שם נורית, איך נפלת פה, איך היה הראש שלך?

ת. נפלתי כך עם הראש דרומה מערבה.

ש. פניך למטה?

ת. כן, כך (מוריד את ראשו).

ש. איפה עמדו החיילים?

ת. החיילים באו מצד מזרח.

ש. איך החיילים ירו בך כאשר שכבת ופגעו בך מצד ימין, כאשר זה מכ-

ת. האי הם באו ומהמשיכו לירות עלינו מהצד השני.

ש. האם אתה רוצה לאמר שהם הלכו מאחוריך?

ת. הם באו מכאן, מצפון וירו בי.

ש. האם יכל להיות שכל היריות פגעו בך בזמן עמדת?

ת. לא.

ש. אתה מתכוון שהיריה הראשונה פגעה בך, אחר כך נפלת והם המשיכו ל בך בזמן שנפלת ואז פגעו בך היריות מצד שני?

ת. כן.

ב"ה

21.5.57

המשך חקירת העד איסמעיל מחמוד בדיר ע"י השופט כהן

ש. האם יכול להיות שהפכת את הסדר, שהיריות בצד ימין פגעו בך ואחר כך באחור נפלת פגעו בך בצד שמאל?

ת. לא, קודם נפגעתי מכוון השמאלי, אחר כך באו סביב ונפגעתי מצד ימין.

השופט דיבון חוקר את העד

ש. באיזה מקום עמדת בתוך השורה של השלושה, הראשון, באמצע, השלישי מצד מערב?

ת. אני מכוון דרומה.

ש. מי עמד מימינך ומי משמאלך?

ת. אני לא יודע. לא הסתכלתי עליהם. הסתכלתי על ההרוגים.

ש. אינך זוכר איפה היו השניים האחרים?

ת. לידי, אני לא הסתכלתי עליהם, זה לא לקח זמן.

ש. אינך זוכר אם הם היו מצד ימינך או מצד שמאלך?

ת. [illegible] בכוון צפונה.

ש. היו מימינך או משמאלך?

ת. שניהם היו משמאלי.

ש. לידך הימנית או השמאלית?

ת. ידי השמאלית.

עו"ד יאורן: השופט כהן שאל אותו איך היריות, כיון שהם לא [illegible] אחת באו מצד יוצא שהחיילים [illegible] לעבור קברת דרך בכדי להחליף אותו עד שהוא נבל [illegible] ל-אול כמה זמן זה - נמשך ולמה היו צריכים להעסיק אותו [illegible]

[illegible] מתנגד. לשאלה מתוך נימוק שהשאלה היתה [illegible] [illegible] בחקירה הנגדית המושכת שחברי כבר [illegible]

בית הדין הצבאי - ישיבה כ"ח   מא/חכ

21.6.57

המשך חקירת העד איסמעיל מחמוד בדיר ע"י עו"ד אורן

<u>עו"ד אורן</u>: לא שאלתי אותו, כי חשבתי כשאדם נופל ומתעלף זה יהיה אכזרי לשאול אותו באיזה צורה נפל. אולם משמשאלה השאלה אני רוצה להציג בפניו שאלה זאת. אם חברי מתנגד, אני מבקש החלטה של בית הדין. השאלה היא: אם חיילים היו ממולו ירו בו, איך הם פגעו בו באותו כורך?

<u>סגן אלוף גילון</u>: במשך חודשיים שהמשפט מתנהל לא קרה, שאחרי החקירה הנגדית הסניגור המלומד לא יציג שאלות נוספות. אני חושב שאין להמשיך לתת לסניגור המלומד הזה להמשיך ~~בחקירו~~תיו הבלתי פוסקות.

אחרי רשמה ש.י.

המשך חקירת העד אסמעיל כמוד בדיר

עו"ד אורן (המשך) ראשית, אני אומר שזה לא נכון מבחינה עובדתית. [illegible] אינני יושב כאן כדי לעשות נחת רוח לחברי, ואפילו לא [illegible] אני חייב למלא הזכותי כפי שאני מבין אותה, ולא כפי שמישהו [illegible] שאני אבין אותה. אם לא שאלתי שאלה, משום שלא העלתי על דעתי. אנחנו רוצים לגלות מהו שניתן לגלותו ואפשר בקצור נמרץ לקבל [illegible] ולאבחר את הפרשה. אבל אם חברי המלומד רוצה לדקור אותי ולפגוע [illegible] קובע עלי - אני מקבל זאת, אני יכול לקבל זאת. אבל אני [illegible] תשאל, כי לא בשבילי אלא בשביל דהאן.

ס/א גילרן: אפשרות שלא ניתנת לסנגוריה ע"י הפרוצדורה הרגילה. וכל הזמן חברי מבקש לסטות מהפרוצדורה הרגילה [illegible] הזדמנות יוצאת מהכלל. לעניות דעתי, הגיעה השעה שלא להמשיך [illegible] מזכויות יתר אלה.

השופט י. דיבון: הדבר בכל זאת במסגרת הפרוצדורה.

ס/א גילרן: זה יוצא מהכלל ההפך לכלל. נכון שהוא מגן על [illegible] ובינתנה לו האפשרות הולאה, והוא לא צריך לנאום נאומים אלה.

אב"ד ב. הלוי: אני רוצה לפנות לסעיף 377, למלים המפורסמות" הקד[illegible] הדין עד לאחר שחקרהו בעלי הדין, רשאי אפילו להרשות להם להוקי[illegible] בנקודות מסוימה להבהרת ענין שנתעורר בחקירתו של בית הדין". זה [illegible] מה שמר אורן מבקש. אומנם אנחנו נותנים לסנגורים וגם לקטגוריה הזדמנויות רחבות מאד לנהל את המשפט ולהבהיר את כל הנקודות [illegible] הנאשמים והקטגוריה. אבל אי אפשר שאחרי שבית הדין שאל שאלה [illegible] שבגלל זה דוקא לא לתת את הרשות, מפני שבשלבים קודמים נתנו [illegible] לשאול.

ס/א גילרן: אינני מדבר על השאלה המסוימת הזאת. זה אני משאיר [illegible] דעתו של בית הדין, הינני מתנגד לשאלה כשאלה. אני רק אומר שאין [illegible] תורק למה השאלה הזאת לא נשאלה בזמן הנכון, כאשר חברי המלומד [illegible] מהזכות להקדר נגדי. אין סיבה מדוע לא נשאלה השאלה. לכן אני [illegible] שאין לתת רשות מיוחדת. אולי בגלל השאלה המסוימת הזאת, יש לה[illegible] מהדרך הרגילה, אבל על זה אינני מביע דעה.

סי/

ב'ת הדין הצבאי המחוזי - ישיבה כח'
ירוסלים 22.5.57

המסך חקירת העד אסמעיל מחמוד בדיר

אב"ד ב. הלוי: אנחנו נותנים רסות לסאול את הסאלה, אבל היא צריכה להיות מנוסחת באופן פסוט וברור. אני מציע סהסופט כהן, סהתחיל בעניין זה, יסאל את הסאלה סל מר אורן.

עו"ד אורן: אני מודה לבית המספט הנכבד, וסאיל לבית הדין לנסח את הסאלה, אבל אני מבקס סכוונת הדברים תיסמר.

הסופט י. כהן:

ס. האם אותם החיילים הלכו מסביבך וירו בך בסעה ססכבת, או הלילים אחרים ירו בך?

ת. א זה לא לקח זמן. אנחנו סכבנו על האדמה והמסיכו לירות.

ס. כמה זמן זה לקח להם? היריה הראסונה ירו בך מהצד האחד. אחר כך הם הלכו וירו בך מהצד הסני. כמה זמן עבר מהיריה הראסונה ועד סהלכו סביב וירו בך סנית?

ת. האנסים סנהרגו, מכאן וצפונה, וגם הם ירו בי מצד צפון.

ס. אתה מתכוון לצד צפון, בניגוד לדרום?

ת. כן.

ס. כמה זמן לקח בין היריה הראסונה ועד סהחיילים הלכו ביירו בך סנית?

ת. אפילו אין דקה.

הסופט י. דיבון:

ס. באיזה מרחק עמדו החיילים האחד מהסני?

ת. אחד על יד הסני. אחד כאן ואחד כאן.

ס. כמה מטרים בין האחד לסני?

ת. מטר, או יותר.

ס. תחסוב היטב ותיזכר כמה היה המרחק בין אחד לסני.

ת. מטר, מטר וחצי ביניהם.

אב"ד ב. הלוי:

ס. תסביר לי עוד את ענין בתך והילד. התוכל לזכור איך זה היה בדיוק עם בתך והילד, בפרטים?

ת. בתי החבה על ידי.

ס. רכבה, כוונתך נסעה על ידך בעגלה?

... והבת ראתה ככה;

המסך חקירת העד אשמעיל מחמור עבדיר ע"י אב"ד ב. הלוי

ת. (המסך) זו ילדה קטנה. וזהו, וירו בי. הילדה והילד הלכו.

ש. הלכו ברגל?

ת. לא, נסעו בעגלה.

ש. ז"א שהילד עלה על העגלה.

ת. כן, הילד עלה על העגלה ובלך, נסע עם הבת.

ש. וכל זה היה לפני שפתחו באש?

ת. כן, לפני.

ש. מי ביקש את זה? האם מישהו ביקש, או שהם עשו את זה בלי בקשה?

- אני אומר לך שהילדה התחילה לבכות, והם הסיעו את הילד אתה.

ה פס ק ת צ ה ר י ם

קירת העד מחמד עבדול רחים עיסא ע"י ס/א גילון.

<u>העד נשבע כחוק</u>

ש. בן כמה אתה?

ת. 14.

ש. מה אתה עושה, אתה עובד?

ת. הייתי עובד באדמה שלנו.

ש. אתה יודע קצת עברית?

ת. לא יודע עברית.

ש. אתה מבין אותי?

ת. קצת, כך.

ש. אתה מכיר את אסמעיל מחמוד בדיר?

ת. אני מכיר אותו.

ש. באת אתו מהכפר הבוקר.

ת. כן.

ש. הוא מחכה בחוץ?

ת. כן.

ש. אתה יודע שהוא פצוע ?

ת. כן.

ש. האם אתה יודע איך הוא נפצע?

ת. נפצע (מצביע על המותן הימנית)

ש. לא באיזה מקום בגוף, אתה יודע מה קרה כאשר הוא נפצע?

<u>אב"ד הלוי:</u> ראית כשהוא נפצע?

ת. לא ראיתי.

ש. היית בסביבה כאשר הוא נפצע ?

ת. באתי אתו מהמיסור. על המקרה הזה. אתה באת מהמיסור?

ש. אני רוצה לשאול אותך על כך,

ת. כן.

ש. מי היה אתך כאשר באת?

ת. היו אבו חמחא, איסמעיל מחמוד בדיר וראזי מחריב כדוויק.

ש. אבו-שמחא האם אתה יודע אם יש לו שמות אחרים חוץ מזה?

ת. ... לו מוחמד אבו-שמחא.

המסך חקירת העד מוחמד עבדול רחים עיסא עצ׳ ס/א גילון.

ס. איך הלכתם, ברגל?

ת. משם לכאן? ברגל. אסמעיל מחמוד בדיר היה בעגלה.

ס. היה מישהו אחר יחד אתו בעגלה?

ת. הבת שלו הקטנה.

ס. ואיפה היה אבו סמחא?

ת. היה בגן הירק.

ס. אבל כאשר הלכתם, הגעתם לכפר, איך הוא הלך, הוא נסע?, אבו חמד?

ת. הלך לכפר יחד אתנו.

ס. ברגל או נסע?

ת. היה הולך ברגל.

ס. ובאזי?

ת. היה הולך ברגל.

ס. ואתה?

ת. הלכתי אתם.

ס. לא נסעת בעגלה?

ת. לא.

ס. היה מישהו אחר יחד אתכם שהלך ברגל?

ת. לא היה.

ס. אני אראה לך את התמונה הזאת (מוצג ת/4) אתה יכול להכיר את המקום?

ת. כן, משעי זיתים כאן (מצביע לצד שמאל של התמונה).

ס. אתה מכיר את הכביש?

ת. כן, מכיר.

ס. אני הצבעתי על התחלת הכביש, שהוא בצד ימין של תמונה, איזה י... לאן הוא מוביל?

ת. זה מוביל לכפר.

ס. והכביש השני שבא לצד שמאל של התמונה?

ת. מזרחה.

בית דין צבאי מחוזי, ישיבה ...
ירושלים 10.6.57.

המשך חקירת העד א/מ ...

ש. איזו בעיה?
ת. סברתי שיוטל עוצר באיזה שהם ... בחוץ וצריך לתת להם להכנס ... נושא המרעה, אם יש לאשר מרעה ... סיס לרועה בשטח. נגענו בנושאים ... במדה שזה נוגע לשעות היום. ...

ש. ...
ת. אמרתי שיהיה מצב תקין.
ש. מה כתוב במכתב שנכתב בפקודתך?
ת. אני לא נותן פקודות לשום איש.
ש. אני מבין, נדמה שהגעת למטה חטיבה לתת ...
ת. אני לא צריך לתת הוראות. אמרתי לו מה ... לכפוף לו.
ש. וזו תוצאה מהשיחה אתך?
ת. כן.
ש. במכתב הזה כתוב: - - - לאחר שהתלבנו ... יכונסו מספר שינויים באמצעים שנקטו. ... מהשיחה שלך עם מרט?
ת. כן. אני רוצה להעיר ... המסמך הקודם ... זה מסמך שמרט כתב לאחר הדיונים אבל ...
ש. על זה יש ...
ת. לאחר השיחה אתו הסברתי מה תהיה ה... מאחר והכוונה היא אחת. כתוצאה מזה ...
ש. כרגע זה אינני מסכים אתך שבין ...
ת. זו זכותך.
ש. מה היו המסקנות אתה הטלת על מרט ... הכללית תהיה לא לנקוט באמצעים שיש בהם ... התושבים ... קיים שהדבר ... להערכות ...
ת. נכון.
ש. ... להמנע מכל פעולה שיש בה ... באוכלוסיה ... מתי יש הכרח ומתי לא?

המשך חקירת העד אל"מ שחם ע"י עו"ד לויצקי.

ש. במקרה זה המח"ט?

ת. המח"ט קובע מה צריך לעשות, ובדרך כלל הוא מקבל על זה אשור אלוף הפקוד. במדה ולאיש הממשל הצבאי ידוע על כוונה שהו חושב שהיא נוגדת, הוא מפנה זאת אלי ואל אלוף הפקוד, היינו לממונים, כדי שידעו לאחוז באמצעים הנדרשים.

ש. אם יש הכרח כזה קובע האחראי. אם הוא מצא שיש מקום לפתוח באש בשביל לקיים את העוצר, הוא צריך להודיע לך?

ת. לי - לא. לאלוף הפקוד.

ש. ואלוף הפקוד?

ת. אם יאשר, הוא יכול לבצע.

ש. ואם לא?

ת. אלוף הפקוד צריך לקבוע אם הוא רוצה להתיעץ או להחליט בעצמו.

ש. אחר כך כתוב: "הכרזת העוצר...;

למעשה "חלק מרשימה א" איננו שייך למשימת העוצר.

ת. זה מעצר האנשים הידועים כ"בעלי יכולת".

ש. מכתב זה הלך לנציג מושל טייבה, נציג מושל בקעה, נציג מושל אום אל פחם, מג"ב 2, מח"ט 17, פקוד הצפון, מפקד הגנה מרחבית ולמטכל, היינו אליך. אין פה שום דבר על בעית החוזרים.

ת. אין.

ש. אם זה נשלח למח"ט 17 ולמג"ב 2, ואם היתה הנחיה מיוחדת שאתה נתת ב-9 בבוקר.

ת. לא אמרתי שהיתה הנחיה מיוחדת. אמרתי שתוך כדי חדיונים על כל מיני אמצעים שינקטו, נדון גם נושא זה.

ש. אבל העובדה היא שאתה בתור ראש הממשל הצבאי מצאת לנכון להזכיר את זאת מראה כי חשבת שזה דבר חשוב בשעה 9 בבוקר.

ת. על כל פנים כדבר נצפה.

ש. האם לא נכון היה לתת זאת בכתב, כדי שמח"ט 17 ומג"ב 2 ידעו שיש להחזיר את החוזרים לבתיהם?

ת. אני רוצה שתדע שהוראות למח"ט נותן אלוף הפקוד, ומרט כיועץ, במדה ונשאל, ובמדה והוא חושב שיש מחשבה או נטיה לא למלא זאת, אז הוא צריך להתקשר.

ש. למה היה צריך מרט לכתוב מכתב כזה?

השופט דביון: איך שואלים שאלה כזאת את שחם? זאת צריך לשאול את מרט.

המשך חקירה.

ש. יש פה עתק לשחם וזה נעשה לפי הוראותיו ידיעתו או הסכמתו. אני אומר לך שהמכתב הזה נשלח על ידי מרט או לפי הוראה שלך או [illegible] הנוהג שהיה מקובל, על כל פנים על פי ידעתך.

ת. אם אתה שואל על המכתב, הוא הגיע אלי 3 ימים אחרי הכתבו כי הוא נשלח בדואר. לכן אינני פועל לפי המכתב. הפעולה היתה אישית ישירה ע"י טלפון ודבורים בשטח. באותו זמן לא עסקנו בפעולה ע"י מכתבים. אני אומר לך שבשיחתי אתו בגענו בנושא זה, לא כאחד הנושאים החשובים אלא בנושא [illegible]

המשך חקירת העד אל"מ שחם ע"י עו"ד לויצקי

המשך.

אילו הוקדם העוצר מ-9 ל-8, הנושא היה מצומצם. שעה 8 באוקטובר זה לילה. אבל אם מקדימים את העוצר לשעות הצהרים לשעות שבהם אנשים נמצאים בחוץ אז ההיקף יותר גדול. לכן נגענו בזה במדת ויוקדם העוצר. מבלי ידיעה אם הוקדם לשעה 5 או לא. אשור הקדמת העוצר נדון בשיחתי עם אלוף משנה רבינוביץ מבלי לומר לי לאיזה שעות.

ש. מדוע לא לתת הוראה זו במכתב על כך כבר ענית לי שאינך נותן פקודות, אתה איש המטה.

ת. אני נותן הנחיות ומעביר פקודות.

ש. אני סבור שהיתה צריכה להיות פקודה. עכשו אנו מגלים שבכל זאת בכתב משהו, נכתב מכתב אחרי השיחה אתך, ומדובר על כך שיהיה עוצר והוא יוקדם?

ת. תקרא את הנוסח.

ש. "האמצעים שינקטו: א. הכרזת העוצר לשעות היום נוסף לעוצר לילה הקיים ממילא בכפריםבהם או על ידם נערך הכוח......"

ת. אני מבין שזה מכתב שהוצא לנציגויות של הממשל הצבאי לאחר שלמרט היתה ישיבה אתם בהמשך לדברים שנאמרו שם. הוא אשר זאת בכתב. לגבי מכתב זה אינו מעלה ואינו מוריד. כי אינני זקוק לאשורממרט לגבי מה שאמרתי לו.

השופט דיבון: האם אתה חייבת את מרט להוציא סכום של הפגישה?

ת. לא.

ש. האם חייבת אותו להוציא את ההוראות האלה בכתב לנציגים?

ת. לא, יכול היה לתתה וראות בע"פ.

אחרי כן רשמה מי

ד י

המשך חקירת העד א/מ כהם ע"י עו"ד לויצקי.

<u>הכופט דיבון</u>: אני רוצה להבין. א/מ כהם נמצא בתל אביב. ס/א מרט יושב בכפר יונה. מרט מוציא פקודה או מכתב או הוראה או הנחיה. איך אפשר לשאול את כהם מה כתוב בו ומה לא כתוב בו, ולמה כתוב בו מנהו מסויים.

<u>עו"ד לויצקי</u>: התחלתי לשאול אותו אם הדבר הזה נכתב לפי הוראותיו והסכמתו.

<u>א/מ כהם</u>: הוא הוציא הוראה, וזה הגיע אלי 3-4 ימים לאחר מכן.

ש. גם למלינקי זה הגיע 3-4 ימים לאחר מכן ?

ת. זה לא הלך למלינקי. קבוצת פקודות ניתנה בעל פה בשני סיוורגים לפחות, לפעמים אפילו יותר, ואישור מכתב מוצא אחר כך בפקודה בכתב. אבל זה לא שייך להוראותי.

<u>השופט כהן</u>: אתה אומר שקבוצת פקודות בע"פ אתה מתכוון שמרט קיים קבוצת פקודות ונתן הוראה למלינקי ?

ת. לא. מרט קיים קבוצת פקודות לפקודיו. אם מלינקי השתתף הם או לא אינני יודע. אני יכול להבין שהוא הוציא את זה בכתב, אבל הנצגים ידעו באותו יום. המכתב עלול היה להגיע אליהם אחרי גמר כל המבצעים.

<u>עו"ד לויצקי</u>: מה היה הצורך בדבר זה?

ת. אינני יודע אם היה צריך להוציא את זה בכתב. אני לא הוצאתי מכתב בענין זה. קיימנו בענין זה דיון, הסברתי מה הקו שנקבע כדי שהוא יהיה בתוך העינינים והוא הסביר את זה הלאה לנציגויותיו.

ש. אבל אתה התכוונת לזה שהוא יודיע לנציגויותיו.

ת. מה שאני מוסר לו כהנחיות מובא לידיעה עד למטה בזמן המתאים לפעולה.

ש. נניח שהוא מסר לנציגויותיו בע"פ. עכשיו, בין הנחיותיך היתה הנחיה האם יוקדם העוצר ויהיה בשעות היום, אז את שאלת החוזרים יש לפתור כשהוג במשטל הצבאי, זאת אומרת לתת להם להכנס ?

ת. כן.

<u>הכופט דיבון</u>: האם היתה הנחיה כזאת בזמן השיחות ?

ת. אני אומר: הנחיות הן לגבי המדיניות. עוצר זה לא מדיניות, זה אמצעי.

<u>עו"ד לויצקי</u>: אז היתה דרישה כזאת

ת. לקחנו בחשבון את האפשרות הזאת במידה ויוקדמו שעות העוצר.

<u>סודי</u>

משך חקירת העד א/מ שתם ע"י עו"ד לוריצקי.

ש. זה צו ?

ת. זה הכבר ברור שבעיה זו עלולה להיות בשטח.

ש. וצריך להכניס אותם ?

ת. צריך שהנציגים ידעו זאת.

ש. ומה יעשו ?

ת. ידאגו לזה. בנושא זה ינחו אותם שצריך לתת לאנשים להכנס.

ש. אז זאת הוראה ?

ת. הם אינם נותנים הוראה לכוחות הפועלים בשטח. הכוח הפועל בשטח יכול להביך: אתה אומר לי זאת, אבל לי יש פקודות ממפקדיה.

ש. אבל עד כמה שאתה נוגע בדבר?

ת. ניתנות לו ההנחיות האלה.

ש. זאת אומרת שזאת היא הנחיה. ההנחיה הזאת שצריכה היתה להיות כללית ושהיא היתה בהתאם למדיניות כפי שמוסברת פה, היה צריך שלא רק הנציגיים שלך ידעו מזה. נכון ?

ת. אמרתי שאלוף הפקוד ידע על מדיניות, ולפקודיו הוא מוריד ישירות. לא הנציג צריך לתת פקודה. את הפקודות הם מקבלים ממפקדיהם. במידה והם נועצים בהם בנושא זה לגבי האוכלוסיה, הם יודעים מהצד המקצועי שלהם את ההנחיות והם מיעצים.

ש. אני רוצה להבין איך אתה, שהיות ממונה על הממשל הצבאי, איך יכולת להיות בטוח שלא תהיה טעות, שהפקוד הוריד לשדמי ושדמי העביר את זה ?

ת. אמרתי שבאותו יום נפגשתי עם ראש מטה פקוד מרכז ושאלתי אותו אם ברור לכוחות הפועלים בשטח. הוא אמר לי: כן. השוני היחיד שישנו הוא אפהרות של הקדמת שעות העוצר. זאת אומרת שאלוף הפקוד הוריד את הפקודות וההנחיות לגבי המדיניות לגבי האוכלוסיה, ובתוכם ענין החוזרים, שצריך להבין שחיים כתקונם זה דבר פשוט. אני לא הייתי נוכח באותו זמן. אני מניח שהוא נתן את כל ההוראות לאותו דרג שמשתתף בקבוצת הפקודות, שהגזרה תהיה רגועה, שהחיים ימשכו כתקונם. זאת המדיניות כלפי המיעוט ואין חדוש שמפקד חטיבה לא יבין מה פרוש המלים האלה. כל קצין מבין זאת.

ש. האם הוא מבין בתוך זה את הצורך להכניס חוזרים לכפר?

...והקצינים ברובם הם אנשים החיים בשטח ויודעים

ל ו

הדיון

המשך חקירת העד א/מ החם ע"י עו"ד לויצקי.

יש גם אפשרות לעצור אותם ולהחזיק אותם מחוץ לאיזור הפעולה.

ש. אתה הבנת שההנחיות האלה הורדו לאלופי הפקוד.

ת. ודאתי זאת על ידי ראש המטה.

ש. האם ודאת גם שאלוף הפקוד הוריד את זה למפקדי החטיבות ?

ת. ודאתי את זה בשיחתי עם ראש המטה. ודאתי עם ראש אגף המטה הכללי ודאתי את זה בנוגע למדיניות זאת. אמר לי מאיר עמית, אם לפקודיה נתנו הוראות שהערכותה כל יחידה זו או אחרת כרוך מאיר עמית: בהחלט. ואם יש חשש שהערכותה כל יחידה זו או אחרת כרוך בסיכון, לא יפוגה השטח ולא הערך היחידה. זה היה מה שאמר לי ראש אגם/מטכ"ל. נפגשתי עם ראש מטה פקוד מרכז ואמרתי לו, אחר כך התקשרתי עם ראש מטה פקוד צפון והוא אמר לי בדיוק כך.

ש. אנחנו שמענו כבר כמה עדים בקשר לשאלות האלה, ביניהם שדמי. הובדל פה לפנינו בין מדיניות כללית לגבי המיעוטים, לגבי ערבים, זה מה שאתה אומר מדיניות כללית, ובין שיטת בצוע העוצר. כך למדנו הרב דברים. יש דבר שנקרא שיטת בצוע העוצר. זה מה שאתה הפרת לנו, זה מה שהעדים האחרים קוראים מדיניות כללית. המדיניות הכללית הזאת ניתנה ברגע האחרון אחרי שמגבוה באו ההנחיות. עכשיו הענין הזה של לתת לחוזרים להכנס לכפר אחרי שהעוצר הוטל, אחרי שיש כבר עוצר, האם זו שאלה של מדיניות כללית או של שיטת בצוע העוצר ?

ת. אפשר לתת לאנשים להכנס ואפשר למנוע אותם מלהכנס. זו אינה מדיניות, זה בצוע. או שתתן להכנס, או שתחזיק אותם בפתח תקוה או בכפר סבא עד שתגמר ההערכות. אין פה שאלה של מדיניות.

ש. יש עוד דרך שליכית: יכולים לשים אותם במכלאות.

ת. בשביל זה צריך מכלאות.

ש. אז אתה צריך או למנוע אותם מלהכנס או לתת להם להכנס, אבל בשום אופן לא להרוג אותם.

ת. במדיניות לא כתוב שצריך להרוג אותם.

ש. מכיון שהדבר רציני והיה עוצר בשביל מערך צבאי, ויכולות להיות תקלות בין אנשים שלנו ובין ערבים שאינם יודעים שיש עוצר, לכן מצאת לנחוץ לוודא את כל הדברים האלה. איך הועברה ההנחיה הזאת של ענין החזרתם שצריך לתת להם להכנס או למנוע אותם מלהכנס, אבל שאסור

ב, 11.6.57

סודי

המשך חקירת העד א/מ שחם ע"י עו"ד לויצקי.

ת. אני לא קבעתי אם לתת להר להכנס או לא. זה ענינו של האחראי בשטח.

ש. אם מרט אינו אחראי לכל אלה, אלא רק לנציגויות שלו, למה הוא כותב העתקים למפקד חטיבה 17, למפקד פקוד צפון, ולמג"ד 2 של משמר הגבול ?

ת. אני לא יכול לענות על השאלה למה. להסביר זאת אני יכול, אבל למה אינני יודע. בנוגע לאלוף פקוד צפון ומרכז, אלה הם שני פקודים שהוא כפוף אליהם. חלק משטח נמצא תחת פקוד צפון, וחלק - בפקוד מרכז.

ש. ולמה הוא כתב למפקד חטיבה 17 ?

ת. הוא היה האחראי על הגיזרה.

ש. למה למג"ד 2 ?

ת. אני לא יודע. אם מג"ד 2 היה בגיזרה הזאת חודש קודם או יום קודם, תמיד הוא עמד בקשר. יש מגע מתמיד בין משמר הגבול והממשל הצבאי בשטח.

ש. מה עוד דובר בפגישה הזאת ב-9 בבוקר ?

ת. אמרתי שדרוש פינוי. היו עוד כוונות שרצו... מאחר ואין כל כוונה לעשות זאת במצב זה, אם כי בעבר היו מחשבות שבמקרה כזה שבו אנחנו נהיה חמוחקפים, עלול להיות מצב שנצטרך לפי נוחיות הפעולה לפנות. לכן מצאתי לנחוץ להדגיש זאת כדי שיובן שהמדיניות היא כונה מכל מחשבה שנדונה אי פעם. לכן גם היתה ההוראה החמורה, שאפילו אם לא תערך היחידה, זה לא פסוק להחזיק שטח בלי להערך, אבל הפקודה היתה קיצונית כדי למנוע רצון להשתמש בסיבת ההערכות להזזה של אנשים.

אחר כך רשמה נ.ע.

נע-נט

ירושלים, 11.6.57

המשך חקירת העד אלמ שחם ע"י עו"ד לויצקי.

ש. אם זה היה רצונו של אלוף עמית ורצונך אתה, למה אתם לא נקטתם בצעדים בפרוש לכל הפקודים שאת החוזרים תכניסו לכפר?

ת. אנחנו מכבדים תבונת מפקדיה ויש מקרים לא מעטים שאתה נכנס למפקד והוא אומר לך, מה אתה צריך לאמר לי.

ש. הממשל הצבאי צריך היה לפרש את הפקודות של המטכל בענין זה, והממשל הצבאי לא נקף אצבע כל אותו היום, להביא לתשומת לב האנשים שרצונו של המטכל, לא רק רצונו של אלמ שחם הוא — שמכיון שהקדימו את העוצר אז צריך את האנשים האלה להכניס ולא מכלאות וכל זה שדובר. המדיניות היתה אחרת. אתה מסכים שלו היו אומרים את זה ולא היה נשאר סוד בין בין עמית יותר או בין שחם ומרט, לא היה קורה מה שקרה בכפר קאסם?

ת. מאחר ש.... לא צריך לתת לי ציון, אני מרשה לעצמי לשמוע מה שאתה אומר, אבל אני רוצה לאמר לך שעד היום לא קבלנו בקורת כזאת.

ש. האם תתפלא לדעת שמרט עד כמה שאני יודע חוץ מהמכתב הזה, לא עשה שום דבר בכדי להודיע לאחראים על הדבר, שאת החוזרים יש להכניס לבתים?

ת. אני לא יודע מה הוא עשה ומה הוא לא עשה.

ש. הוא נתן עדות פה ואתה קראת בעתונים.

ת. אגב, בזה אתה לא צריך להיות כל כך בטוח.

ש. אין להתפלא, שדוקא בשעה 5 הוא קיים קבוצת פקודות ושוחח אתם על זה בשעה שאתה אומר שצריך להיות במקום, לתת עצות במקרה שיידרשו?

ת. אתה לא יכול להסביר את זה, אבל אני אסביר. היה לו יסוד מאחר והוא ידע שהמדיניות היא כה קיצונית.

ש. הוא ידע, אינני מפקפק בדברך; הוא ידע את כוונותיך. הוא באמת חרד לשלומם של הערבים, אבל אתה יכול להגיד לנו מה הוא היה צריך לעשות כדי שגם שדמי ידע את זה, ומלינקי ידע את זה?

ת. ביחס לשדמי, הוא לא אתו במגע. אמרתי לך גם שבדאתי את זה בפיק

המשך חקירת העד אלמ שחם ע"י עו"ד לויצקי.

ס. אתה ודאת אם אלוף משנה רבינוביץ דברים שונים, אבל לא על ההוראה הזאת שצריך לתת להכנס לאנשים. זה מראה כמה חשבתם מראש.

ת. אם בתוך 112 וכפרים שהיו ראיתן זמן ולא קרה בהם כלום, זה מראה משהו. אז אם זה נוח לך, אז אני מבין שזה תכסיס שלך. אבל בעשרות כפרים זה לא קרה. זה קרה במקום אחד. הוא לא בן-נביא. הוא ודאי לא נביא, אבל גם לא בן נביא שידע שדוקא שם זה יקרה. זה הדהים את מי ששמע את זה. העוצר היה בהרבה כפרים וזה לא קרה, אז אם זה קרה, לא מפני שאתה תגיד שהממשל לא ודא. ההנחיות ברורות נתנו מהמטה הכללי למפקדים, ואם קרה מההו זה בד-לאק. זה אני לא יכול להסביר לך.

ס. באופן פוזיטיבי, אתה לא יכול לאמר לבית המשפט אם ידוע לך שחדמי קבל הוראה שאת החוזרים צריך או להכניס לבתים או להחזיק אותם בשטח.

ת. אני יכול לאמר בהחלט לבית המשפט שודאתי לגבי כל הנוגעים בדבר הזה, הועברו פקודות ברורות. בנוגע לחוזרים לא הייתי צריך לודא בכלל. מה שסיך לשדמי בהחלט בשיחה טלפונית שאלתי אותו אם זה ברור, הוא אמר לי: זה ברור.

<u>השופט כהן</u>: יש פה שני דברים שונים. אתה מדבר על מדיניות כללית והוא מדבר על דבר ספציפי של החוזרים. כאשר אתה אומר ברור, אתה מתכוון למדיניות הכללית שיהיה שקט בגזרה והחיים התיקינים ימשכו או שאתה אומר שדברת עם מרט ושאלת אותו ביחס לחוזרים?

ת. זה לא הדבר העיקרי. הפקודה היתה ברורה.

<u>אב"ד ב. הלוי</u>: אנחנו שואלים על החוזרים, ודאת או לא?

ת. אני אומר במפורש, בשיחתי עם מרט ~~עלה~~ ענין זה.

ס. אחר כך ודאת עם מרט, אם הענין של החוזרים הוברר לכל הנוגעים בדבר?

ת. עם מרט ודאתי.

ס. מתי?

ת. במשך היום.

ס. על החוזרים?

ת. על הכל. כולל החוזרים.

ס. באופן ספציפי?

המשך חקירת העד אלמ שחם ע"י עו"ד לויצקי.

ש. באופן ספציפי לא?

ת. לא.

<u>המשך החקירה.</u>

ש. האם היה לדעתך צורך בתיאום לצרכי הטלת העוצר. זו היתה המשימה היחידה. היה צריך להיות תיאום בין הצבא ובין הממשל הצבאי ומשמר הגבול?

ת. כל יחידה יכולה להטיל עוצר ואיננה צריכה לתאם עם הממשל הצבאי, ומשמר הגבול היה יחידה במסגרת הצבא, והמפקד יכול היה להחליט בעצמו.

ש. עצם העובדה שהוא כפוף לפיקוד האם זה לא מחייב תיאום?

ת. זה מחייב את מפקד החטיבה שהוא כפוף לו אם הוא רוצה לפעול יפעל, לא רוצה - לא יפעל. היה בידו המכשיר הזה במבחינה פורמלית להשתמש בו. אם הוא לא השתמש, זו חובתו או זכותו לעשות כן.

ש. אני שאלתי אם הוא חייב?

ת. הוא לא חייב לפעול. שום קצין ביחידתו לא יגיד אם הוא רוצה לעשות משהו.

<u>המשך בדלתיים פתוחות</u>

אחרי כן רשמה מ.ג.

המשך חקירת העד א/מ נחב ע"י עו"ד אורן

ש. מנסיונך בכפר קאסם האם נכון יהיה לאמר שזה אחד ממקומות המעבר למסתננים ומבריחים, שזה כפר הנמצא על דרך המלך לעבר הירדן ?

ת. מסתננים אינם הולכים בדרך המלך. באופן נורמלי יש מברחים והיו הסתננויות בסביבה.

ש. ומבחינה בטחונית הכפר איננו כפר של אזרחים שלוים. הוא מקור סכנה בטחונית באופן פוטנציאלי ?

ת. זה יחסי. אם תשאל מה השואה בין טייבה וקאסם, אגיד לך שטייבה זה כפר רציני בו בזמן שקאסם הוא כפר, אבל יש בו אפשרויות.

ש. זה איננו כפר נועד ואף לא כפר שלא מושב זקניה. זאת אומרת שיש סכנה פוטנציאלית מכמה בחינות הסתננות והברחה ואי אפשר לומר שכפר זה מורכב מאזרחים נאמנים ואין בו סכנה פוטנציאלית בזמן מלחמה.

ת. אני מסכים אתך שאם אינם "למד וונקים".

ש. בפוטנציה המצב המיוחד הזה ידוע לאנשי משמר הגבול לדרגותיהם ?

ת. אני מניח שהם מתמצאים בנושא.

ש. הדבר הזה ידוע להם ?

ת. הם עושים את המלאכה הזאת במשך שנים.

ש. שמעת כאן את נ/3 שהוקרא, בתוך כל האוירה ששררה בארץ באותו יום האם אנשים אלה שהסבירו להם שהם יוצאים לבצע עוצר, שהוא זרוע של המבצע הכללי, שלא הסבירו מה מטרתו, האם אתה כמנוסה בשטח הממשל הצבאי ומכיר את המצב בו, האם לדעת סביר ומובן, שמבחינה בטחונית הדבר הוא כורח מבצעי שאין בו משום הבדלה....

ת. לא ירדתי לסוף דעתך.

ש. אותם חילי משמר הגבול שצורפו לחטיבה 17 ונשלחו לשטח לבצע עוצר, היו יכולים באופן סביר לחיות בטוחים שהם הולכים לעשות מבצע מלחמתי שהוא לפי מה שהוסבר להם.

ת. אני סבור שאנשי משמר הגבול שהלכו לבצע עוצר התיחסו אליו ברצינות הדרושה, ולא ראו בזה משימה פחותה. אבל אם אתה רוצה להגיד שבצוע עוצר הוא בעל אותו מתח כמו התקפה.

ש. לא, באותו יום במיוחד אחרי השבר שקבלו, בצוע העוצר בשעות הראשונות היתה בו משמעות במסגרת המבצע המלחמתי הכללי. אתה מסכים אתי שבצוע

המשך חקירת העד א/מ נחום ע"י עו"ד אורן

ש. העוצר באותן מסיבות היה בעל משמעות רצינית, חמורה וחשובה יותר מאשר באיזה מקום אחר ?

ת. נכון.

עו"ד הרוטלי:

ש. נכון שתפקידי הממשל הצבאי מוגדרים בתפקידים הנעשים על מנת להבטיח את המדינה מסכנת המיעוט הערבי שבה.

ת. אני לא בטוח שכתוב שם " מיעוט ערבי". אני חושב שהבטחת בטחון המדינה איננה אומרת רק מפני הערבים, גם יהודים באותו שטח של הממשל הצבאי. אם יושבים בשטח הממשל הצבאי יהודים המסכנים את בטחון המדינה, אנו דואגים שלא יסכנו.

ש. שטחים אלה מסוכנים בעיקר מפני שהם על הגבול או משום שקיים שם ישוב ערבי צפוף ?

ת. הממשל הצבאי קיים באותם מקומות בגלל הערכה שקיימת בהם סכנה פוטנציאלית של אוכלוסיה שמהמנות אינה בטוחה.

ש. אוכלוסיה ערבית ?

ת. יש גם יהודית, ואני יכול לציין ישוב - יד חנה (של שנה) והוא נמצא בשטח הממשל הצבאי, ואני מעריך את סכנתו לא פחות מאשר סכנתם של ישובים ערביים.

ש. וזה הישוב היהודי היחידי, והוא קומוניסטי ?

ת. אמרתי ישוב יהודי, ויש יהודים שהם מסכנים את בטחון המדינה מפני שהם קומוניסטים, ויש מפני שהם סתם יהודים. אבל אם שאלת אותי על ישוב ציינתי את יד חנה. לא אמנה עשרות ישובים. אילו זה היה כך היו פני הדברים אחרת לגמרי.

ש. לכן האופייני הוא ישוב יהודי בודד והשאר ישובים ערביים.

ת. אתה רוצה לפרש דברים, אני לא מעריך אותם במלוא הניומה.

ש. ביד חנה הוטל עוצר באותו לילה ?

ת. לא ידוע לי. המשק הוא איזור סגור והכניסה והיציאה ממנו ש[illegible]

רכיון.

מא/ בית הדין הצבאי המחוזי –

ירושלים, 12.6.57

סודי

המשך חקירת העד א/מ שחם ע"י עו"ד רוטלוי

ש. נכון שהממשל הצבאי נמצא במקומות אלה לאו דוקא מפני היותה קרובה לגבול אלא מפני שהאוכלוסיה בהר היא ערבית, למשל איזורים רחוקים מהגבול בגליל הם בתחום הממשל הצבאי, יש בהם ערבים.

ת. יש ישובים בשטח יותר עמוק במדינה שאין בהם ממשל צבאי, אם כי לתקופת המלחמה הזאת מונה מפקד צבאי לאיזור.

אחרי כן רשמה א.ד.

סודי

המשך חקירת העד אל"מ שחם ע"י עו"ד רוטלוי.

ש. האם נכון שממשל צבאי קיים באיזורים רחוקים בגבול בגלל ה סבה שאין שם ישוב ערבי צפוף?

ת. הממשל הצבאי קיים באותם איזורים, הממשל הצבאי הוטל בשטחים המאוכלסי אוכלוסיה בלתי מהימנה ואין חשיבות לקרבת הגבול, אלא יש ישובים מרוחקים שהם באחריות הממשל הצבאי.

השופט כהן: אם הם ערבים.

ת. קודם כל האוכלסיה הבלתי מהימנה היא אוכלוסיה ערבית.

המשך חקירה.

ש. היא ערבית. הכרקטריסטיקה שלה שהיא ערבית.

ת. הכרקטריסטיקה היא שאלת המהימנות.

אב"ד הלוי: מה בקשר לאבו גוש.

ת. אבו גוש הוא בשטח הממשל הצ אי, אבל לאמופעלת בו תקנה 125 היינו אין סוגרים את השטח; אותו דבר לגבי בית צפפה, שם לא מופעלת תקנה זו. תקנות אחרות הופעלו; למשל כאשר אבו רשיד וחבריו הוגלו זה היה בסמכות הממשל הצבאי.

ש. ונצרת, כפר קנה.מג'דל קרום.

ת. כולם באיזור הממשל הצבאי.

ש. נכון שהדו"ח של ועדת רטנר ידועה לך?

ת. לא, ידוע לי מה שפורסם ברגע שהחומר הונח בכנסת. מה שפורסם בעתונות באותו זמן.

צריך לפסוק, ...

עו"ד אורן: - ברשות בית הדין.

ש. מה ידוע לך בתוקף תפקידך וידיעתך את המקום על פעילות שנעשתה בתוך הכפר מכל מיני צדדים להכין את התושבים למסור עדות או הכנת העדים למשפט או דברים אחרים בקשר לענין שקרה שם.

ת. לא ידוע לי על צעדים. אבל ידוע לי על מאמץ שנעשה שם כדי לעשות מזה ניצול רציני מפלגתי.

ש. מצד מי?

ת. מצד מק"י ועוד ציבורים?

ש. לאיזו מטרה?

ת. אני רואה לפעמים שיש רצון למצוא איזה שעיר אחר. כך יש מי שמקרה זה משמש לו אפשרות לנצל זאת לנושא אחר, והנושא האחר הוא דבר מאד פופולרי - והממשל הצבאי. [illegible] הוא בוודאי [illegible]

המשך חקירת העד אל"מ שחר.

עו"ד אורן:

ת. (המשך) על עדויות, לא ידוע לי. אבל היתה כוונה לנצל זאת לצורך מטרות ציבוריות מפלגתיות.

ש. על ידי מה?

ת. על ידי הכנת דעת הקהל, דיונים שונים וכו'.

ש. וגבי ניפוח הענין.

ת. אני מתער כך. הם ניסו כל מיני דרכים.

לשאלות ס/א דוד:

ש. דיברת על הברחות והתנגדויות בכפר הזה, כפר קאסם.

ת. גם בכפר הזה.

ש. אם תשווה כפר זה לכפרים אחרים במשולש, האם אתה רואה איזה שוני במצב הבטחוני או אחר בינו ובין כפרים אחרים?

ת. בהחלט. יש לנו דירוגים שונים. כפר קאסם אינו מתווה לכפר אום אל פחם וחייבה.

ש. באיזה מובן?

ת. הוא בדרגה יותר נמוכה.

ש. למה אתה מתכוון?

ת. שאלה כפרים רציניים, ויש בהם כחות רציניים ואפשרויות פעולה רציניות מצד האוכלוסיה.

השופט י. דיבון:

ש. מבחינת החיוב, או השלילה?

ת. מבחינת השלילה. גם מבחינת החיוב. טייבה עולה מבחינת החיוב על כפר קאסם. לטייבה 20 תלמידים באוניברסיטה בירושלים. לנתניה אין מספר כזה של תלמידים באוניברסיטה. לטייבה יש 20 תלמידים מבני הכפר הלומדים באוניברסיטה. זה כפר מבוגר, בעל תודעה לאומנית חזקה, בעל עבר עשיר בפיקוד בשעתו על כל איזור התיכון במאורעות 1936 - 1939 בכל מקרה התפרעות. מי שהיה עבדול ג'אזיק הוא גם כן מבני טייבה.

המשך חקירת העד אל"מ שחם

עו"ד אורן: אני מבקש שכל התשובות האחרונות תכנסנה לפרוטוקול הפתוח.

אב"ד ב. הלוי: אני חשבתי להיפך. העד לא נשאל וזה היה מיותר, ואולי יש בכלל מקום למחוק את זה מהפרוטוקול. אבל זה ישאר כמו שהוא.

ס/א דוד:

ש. אתה אמרת אתמול לעו"ד לויצקי, שהחיים ימשכו כתיקונם. מה הדבר הזה, איך אתה מפרש זאת לגבי החוזרים. איך נוהגים לגבי החוזרים?

ת. החוזרים אינם דבר המשנה את החיים מתיקונם. גם אם לא נותנים להם להכנס באותו לילה, אין זה משנה את החיים מתיקונם. לא ראיתי בזה חשיבות מיוחדת. חיים כתיקונם פירושו שלא תהיה הפסקת החיים התקינים. אולי יהיו אי אלו קשיים נוספים. אבל בכללית, ימשכו כסדרם.

המשך חקירת העד אל"מ שחם ע"י אב"ד הלוי.

ש. האם היו הפקודים ובמיוחד פקוד מרכז, זקוקים לאשור של המטכל?

ת. לא. לצורך זה שלתוספת שעות עוצר לא היה זקוק. זו סמכות של אלוף פקוד גם בימי שלום.

ש. סעיף ב' מדבר על מעצרים. מי אשר זאת, איזה דרג?

ת. דרג לא פקודי, אלא דרג מטכלי.

ש. אז יש הבדל בין אשור של א' וב' ?

ת. כן. את א' יכול היה הפקוד לאשר . ב' אושר ע"י דרגים מטכליים.

ש. אבל א' לא אושר ע"י דרגים מטכליים?

ת. לא. הפקוד לא עסק בזה. זו משימה שעוסקים בה שרותים אחרים.

ש. אבל שוב בנוגע לא', הוא לא אושר ע"י המטכל למעשה.

ת. הוא לא היה זקוק לקבל אשור.

ש. אבל אולי אושר בלי צורך?

ת. לא היה צורך, כי לאלוף הפקוד סמכויות מליאות להכריז על עוצר, ביום ובלילה, מתי שהוא חושב לנכון.

ש. ולמעשה זה לא הובא לדיון לפני דרגים מטכליים?

ת. אם להזכיר שהפגישה ב-29 לאוקטובר בשעה 9 היתה אתי, הרי דובר על נושא זה כאפשרות.

ש. זו היתה פגישה בינך ובין מרט?

ת. כן. היו ליפגישות גם עם מושלים צבאיים אחרים. בשבת, ב-27 לחודש הייתי בבאר-שבע בקשר לנושא זה.

ש. אתה היית צריך לאשר את זה?

ת. לא. מספיק שהפקוד יאשר זאת. בדרך כלל מודיעים לי על כך אם אין לי התנגדות.

ש. שאלו אותך בנוגע לעוצר אם אין לך התנגדות?

ת. מאחר וב-29 לחודש מרט דבר אתי, הוא שאל אותי אם יש לי התנגדות, אמרתי לו שנראה לי שיהיה צורך להקדים את שעות העוצר. הפקוד לא פנה. אילו מרט היה חושב שהפעולה של הפקוד נוגדת את הקו הכללי, הוא היה מודיע לי - הייתי מתקשר עם הפקוד ומבקש או לא לאשר או משהו אחר. אבל לא היה שום דבר מנוגד לכל הענין.

ש. ת/45 אינו מחולק, אינו מפוצל לא' וב' לחוד, אלא בתור תכנית ת/45 כולו קבל תוקף?

ת. לא.

ש. רק חלקים ממנו קבלו תוקף?

ת. לא קבל בכלל תוקף. נאמר לי שאלה אמצעים אפשריים. לכל מקרה של צורך יאושר אמצעי זה או אחר. אין זה בכלל מחייב לנקוט את כולו בנשימה אחת.

המשך חקירת העד אל"מ שחם ע"י אב"ד הלוי.

ש. על רקע המדיניות כפי שאושרה מפרט ת/45 כמה אמצעים שהם עכשו מותרים או צפויים או כפי שאתה רוצה לקרא לזה שהם עכשו עומדים על הפרק.
ת. שאפשר יהיה לנקוט בהם.
ש. מי החליט על כך שאפשר יהיה לנקוט בהם?
ת. אני הודעתי למרט שאפשר יהיה להקדים אתשעות העוצר. האלוף נתן אשור להכריז על העוצר.
ש. זה לגבי נקודה א'. את ב' אשר דרג אחר?
ת. על ב' החליט דרג מטכלי גבוה. היה זה בסמכותו של ראש אמ"ן לאשר זאת. סעיף ג' מדבר על"פינוי כפרים או בתים בודדים יעשה רק בהתאם לצרכים הטקטיים של הכוח. בכל מקרה של פינוי או טפול יש לקבל אשור".
ש. אז מי קבע את סעיף ג'?
ת. נוסח הדעיף אומר שלא נקבע.
ש. מי קבע שיש לקבל אשור.
ת. את זה מודיע מרט לנציגים שלו לידיעה, שבמקרה שתהיה פניה של פינוי או טפול, אין לעשות זאת אוטומטית אלא יש לקבל על זה אשור.
ש. המכתב הזה נכתב על ידי מרט לנציגיו. לפי התכון של המכתב הזה, מה מותר או מה אסור, מה האמצעים שינקטו, אם אשור, בלי אשור, זה שונה לפי כל האמצעים.
ת. הפרוש הוא שעלולים להיו להתנגד.
ש. אבל עם כל הסיוגים האלה שאני מקבל אותם, בכל אופן מונה המכתב 3 אמצעים מסוימים. מאין היה למרט למנות דוקא את האמצעים האלה ולא 5 או שניים? מי אמר לו מה מותר ומה אסור?
ת. אני.
ש. ומאין היה ידוע לך?
ת. מהמטכל.
ש. ממי במטכל?
ת. מראש אג"ם.
ש. מתי קבלת זאת?
ת. זה היה בדיונים שהתקיימו באותו שבע. היו מספיק דיונים.
ש. ז"א התוכן הממשי של מכתב ת/45 בא למרט ממך, ואליך - מהאג"ם של המטכל?
ת. מראש האגף שאני כפוף לו.
ש. וזה כולל גם את הסעיף על העוצר כמובן.
ת. זה סעיף א'.
ש. ז"א אתה קבלת בין השאר מראש אג"ם שאתה כפוף לו גם את האפשרות הזאת שתדרשה הקדמת שעות העוצר בתור אחד האמצעים שיצטרכו לנקוט בהם בקשר עם הערכות הכוחות. ואת זה קבלת לפני ה-29 לאוקטובר?
ת. כן. דיונים התקיימו במשך כל השבוע. אצלנו לא היתה אז שבת.
ש. אז קבלת את זה ב-29 באוקטבר.
ת. לא, במשך כל השבוע שקדם ל-29 לאוקטובר.
ש. במה ימים?
ת. לפחות שבוע [illegible] ימים קודם.

המשך חקירת העד אל"מ שחם ע"י אב"ד הלוי.

ש. מעניין אותי היחס הזה של הסעיף הזה שהיהתוצאה ממה שאתה קבלת במשך השבוע מאג"מ מטכל. קבלת את זה בתור אמצעי פוטנציאלי אחר כך זה נהפך בהמשך הימים לאמצעי אקטואלי, ואתה אומר שזה נודע לך רק ב-29 לאוק. בצהרים, שזה נהפך לאמצעי אקטואלי.

ת. שהוקדם העוצר - כן.

ש. פה כתוב האמצעים שינקטו , אמרת שאפשר לנקוט בהם, אבל באמת נקטו בהם?

ת. זה נודע לי כשנפגשתי עם ראש המטה ב-29 לאוק. בשעות הצהריים.

ש. והחלטה לנקוט באמצעי זה באופן ממשי, זאת אומרת הטלת העוצר, של מי היתה הפקודה הזאת?

ת. של פקוד מרכז למפקד חט. 17. זה היה לפי דרישת מפקד חט. 17 ואשור פקוד המרכז.

ש. האם זה היה טעון אשור - יותר גבוה?

ת. לא היה הכרח.

ש. האם זה קבל אשור יותר גבוה ?

ת. לא היה הכרח.

ש. אבל בלי הכרח האם זה קובל?

ת. זה לא הובא לידיעה. אמרתי שלא ידעתי לאיזו שעה הוקדם העוצר. ידעתי שאושר להקדים את העוצר, אבל לא ידעתי לאיזו שעה.

ש. אבל נודע לך שאושר להקדים את העוצר?

ת. כן, שניתן אשור לקדים את שעות העוצר ע"י מפקדת פקוד מרכז לחט. 17.

המשך חקירת העד ע"י השופט סא"ל דיבון.

ש. הבטחת לסניגורים תשובה ביחס לנושאים שנדונו באותה פגישה שלך ב-29 לאוק. עם מרס ועם מושל צבאי צפון. אולי אתה יכול לתת עוד דוגמא?

ת. זה היה נושא הפינוי. וזיות והיו דרישות או בקשות או הודעות על צורך בפינוי זה היה בעצם גם המניע שאני נסעתי בנסיעה מיוחדת למצפ"ע . היו דרישות בצפון לפינוי וי. היות ואני ידעתי שזה נוגד את הקו רציתי להבטיח לעצמי שניתנה הודעה ברורה לכל הפקודים.

ש. אולי אתה יכול לתת את רשימת הנושאים שנדונו באותה פגישה, ודרך אגב גם תגיד מה היה משכה של אותה פגישה.

ת. הפגישה היתה קצרה. לפני שהוא נסע למטה, הוא עבר דרך ת"א ונכנס אלי. בקשר עם הנושאים היתה מחשבה לגבי מניעת מרעה לאורך הגבול, זה איזור הערבות, ואמרתי לו לא לנקוט שום יוזמה מאחר וממילא אם יהיו שם כוחות, הם יתרחקו. אנחנו לא נקטנו זאת כיוזמה. המושל יכול היה להוציא צו שהרועים לא ידעו בסביבה זו. לא רצינו לעשות שום התעוררות מיוחדת. לכן לא נקטנו בזה.

ש. אז לעת עתה הנושאים הם : פינוי, עוצר ומרעה. אלה הם 3 הנושאים שנדונו בפגישה.

ת. היו בוודאי עוד נושאים .

ש. כמה זמן ארכה הפגישה?

ת. לא יותר מחצי שעה 3/4 שעה. היינו עסוקים באותו זמן בהכנות בדרום. לא חשבנו שיצטרך [illegible] יותר [illegible] בכלל לא חלמנו על זה.

המשך חקירת העד ע"י סא"ל דיבון.

ש. גם דובר על זה?
ת. היו עוד נושאים כי היחידה קבלה תגבורת, והיו נושאים כאלה או אחרים. חשבנו לקחת אנשים , לגזרה הדרומית. כל הנושאים האלה נדונו באותה הזדמנות.
ש. בעית העוצר היתה בעיה מיוחדת שנודה?
ת. לא, לא במיוחד. הוזכרה אפשרות של הקדמת שעות העוצר במדה וההערכות תהיה יותר מוקדמת. נגענו בנושא זה. אמרתי קודם שבאותו זמן הלומותיכו לא היו בכלל לגזרה זאת. מאחר שהיינו בטוחים שלאור המדיניות הזאת אחנו יכולים להיות . . שלוים ושקטים. התרכזנו בעקר בשטח אחר.

<u>חקירת העד ע"י השופט רס"ן כהן.</u>

ש. אני חוזר לת/45 שמופנה לנציגי המושל בטייבה, בקעה, ואום אל פחם. במכתב כתוב: " האמצעים שינקטו א) הכרזת עוצר לשעות היום וכו' מה היה צריך נציג המושל לעשות כתוצאה מהמכתב הזה?
ת. הוא היה צריך לדעת את המצב, ושזה ימנע ממנו את הצורך להתקשר ולהגיד: הנה עושים פה דבר כזה וכזה, ולהייע במידה שיתבקש.
ש. "מעצר חלק מרשימה א' יעשה ע"י משטרת ישראל וכו'" מה היו צריכים נציגי המושל הצבאי בקשר לסעיף זה?
ת. לסייע בזהוי מקומות, כתובת וכו', השגת ידיעות לבצוע פעולה זו.
ש. "עינוי כפרים או בתים בודדים..."?
ת. להודיע באם תעשה הפעולה הזאת, כי היא בנגוד למה שחשבנו.
ש. בשלילה אחרות המכתב היה מכוון לכך שנציגי המושל יהיו בתוך העניינים?
ת. כן.

אחרי כן רשמה מא

ירושלים, 12.6.57

סודי

המשך חקירת העד א/מ שחם ע"י אב"ד ב. הלוי.

ש. ת/45 מתחיל במדיניות הכללית: "המגמה הכללית תהיה לא לנקוט באמצעים שיש בהם הפרעה למהלך התקין של חיי התושבים". זה כתוב במפורש. מתי מדיניות זו קבלה את תקפה בתור מדיניות ?

ת. במשט"ל ?

ש. כן.

ת. יום יומיים לפני זה. לא היו צריכים לנסח זאת, כי כל נסוח היה מסביר לאן מופנה הדבר. ואיש לא היה מעונין שידעו את הכיוון, ולא עשו שום דבר כדי להביא לידיעה מוקדמת דברים שעלולים לגלות את הכיוון. ואילו היו אומרים: פה יהיה שקט ושלוה ברור איפה לא יהיה שקט ושלווה

עו"ד הוריג: אני רוצה להזכיר שבזמן עדותו של רסר דנגור הוא נתבקש ע"י השופט דיבון להביא את המכתב שהוא קבל.

ס/א גילון: המכתב נמצא בידי.

המשך העדות בדלתיים פתוחות.

<u>אב"ד בית הלוי:</u> בית הדין עדיין לא הכין את הנמוקים להחלטה לקבל את ההודעות מהנאשמים. יכינו את זה לאחת הישיבות ועם זה נוח, אני אקרא את הנמוקים לפני שנשמע את פרשת ההגנה:

(מקריא את ההחלטה)

<u>ה ח ל ט ה</u>
מס. 2

אלה הם הנמוקים לשתי החלטותינו מיום 24.4.57 (ישיבה י"ד ע' 7,2), בהן קבלנו את הודאותיהם של הנאשמים מס. 4 ו-5 מיום 2.11.56 (מוצגים ת/32, 34) ואת הודאותיהם של הנאשמים מס. 6, 7 ו-8 מיום 16.12.56 (מוצגים ת/36, 38, 39) כראיות כשרות לפי סעיף 477 לחש"צ.

סגן שוריג, ב"כ הנאשמים, התנגד לקבלת ההודאות הנ"ל מהטעמים הבאים (ישיבה ו' ע' 52, ישיבה י"א, ע' 67, 68):

א) הנאשמים נצטוו ע"י הממונים עליהם (נ' 4, 5 ע"י מפקח ראשון מנשה, נ' 6, 7 ו-8 ע"י סגל ראשון (ששם זכאי) להופיע ולהעיד בפני הקצין הבודק, סגן משנה דנאי, שידע על הפקודה שניתנה להם להעיד.

ב) לא ניתנה לנאשמים כל אזהרה שהיא, לא אזהרה לפי סעיף 266 לחש"צ ולא אזהרה אחרת.

ג) דברי הנאשמים נגבו בצורת "עדות" אף כי הקצין הבודק ידע, או צריך היה לדעת, כי יש מקום, לפחות, לחשוד בנאשמים בקשר לענין בו נגבתה עדותם. לצרף זה יש לצרף את ידיעותיהם של הקצין הבודק הראשי רב-סרן חולדר ושל ראש מצ"ח סגן אלוף בר-נר, לידיעתו של גובה העדות סגן משנה דנאי.

ד) העדות נגבתה שלא כדין בכך שלא נרשמה מפיהם של הנאשמים, אלא נרשם תכנה בלבד.

ה) היתה חקירת שתי וערב של הנאשמים תוך כדי גבית

אחר לנמוק הראשון ("פקודות"), התברר כי אמנם כל הנאשמים הנ"ל קבלו פקודה להתיצב ולהעיד בפני הקצין הבודק. ביום 2.11.56 פנה ס/מ דנאי אל מ.ר. מנשה, קצין משמר הגבול, ואמר לו שהוא בא לגבות עדות מפי נ' 4 ונ' 5 בענין כפר קאסם. מ.ר. מנשה לא הרשה לקצין הבודק לגבות את העדות מפי שני פקודיו, עד שקבל אשור לכך ממטה הגדוד של משמר הגבול, ואז אמר לנ' 5,4 שיכנסו אל הקצין הבודק וימסרו לו את עדותם. מ.ר. מנשה הסביר בעדותו (ישיבה י"ב, 93, 96) שמטרתו היתה למנוע מנ' 4 ו-5 מתן עדות העלולה לשמש הוכחה במשפט, בלתי אם תהיה הוראה מפורשת לכך ממפקדת הגדוד של משמר הגבול. כונתו היתה אפוא להגן במדת יכלתו על פקודיו מפני דרישתו של הקצין הבודק, כונה שבאה לידי בטוי גם במניעתו את הקצין הבודק לחקר ביתר הזדמנות את נ' 6, וגם בבקשתו להיות נוכח בשעת חקירת נ' 1-5.

ב-16.11. פנה ס/מ דנאי אל ס.ר. זכצקי ממשמר הגבול ואמר לו שהוא בא לגבות עדות, בין השאר, מפי נ' 6,7,8. ס.ר. זכצקי קבל הוראה קודמת ממטה משמר הגבול שהקצין הבודק יבא לבסיס לשם גבית עדות של פקודיו הנ"ל ושעליהם למסור עדות, ואת הפקודה הזאת העביר ס.ר. זכצקי לנ' 6,7,8 (ישיבה י"ב, 98 -99).

הפקודות הנ"ל שניתנו לנאשמים 4 - 8 ע"י הממונים עליהם למסור עדות על פרשת כ"ק לקצין הבודק היו פקודות חקיות בהתאם לסעיף 256(א) לחש"צ, הקובע כי -

"קצין בודק רשאי לגבות עדות מכל אדם שעדותו עשויה, לפי דעתו, לסייע לבירור העובדות והנסיבות של המעשה המהוה את העבירה הנבדקת, והוא רשאי לחקור את העד ולרשום את דבריו."

בתקף סמכותו לפי סעיף זה היה הקצין הבודק רשאי לדרוש במישרין מאת הנאשמים הנ"ל למסור לו עדות, אך בהתאם למשמעת השבאית פנה ס/מ דנאי אליהם לא במישרין, אלא באמצעות מפקדיהם, ומפקדיהם לא אפשרו לקצין הבודק לגבות את העדות אלא אחרי קבלת פקודה מאת מטה הגדוד של משמר הגבול שאישרה את דרישתו של הקצין הבודק. הפקודה המאשרת של מטה הגדוד לא ניתנה אלא כדי לאפשר לקצין הבודק להפעיל את סמכותו החקית לפי סעיף 256(א).

כאן יש לציין שהנאשמים 4-8 לא היו בגדר "נאשמים" בזמן גבית עדותם. בנגוד לנאשמים מס. 1 - 3, אשר עוד ב-1.11.56 הודחו מתפקידיהם ומקצתם (נ' 2-3) גם הושמו במעצר פתוח (ר' מוצג ת/13), ואשר ב-14.11.-

הואשמו ברצח (ר' מוצגים ה/9, 10, 18), הנאשמים מס' 4 - 8 לא הודחו מתפקידיהם, לא נעצרו ולא הואשמו בשום עבירה במשך כל חודש נובמבר 1956. בימי גבית עדותם ע"י קצין הבודק (2.11 לגבי נ' 6, 7 ו-8) היו הנאשמים הנ"ל חיילים ששמשו בתפקיד פעיל ביחידתם במשמר הגבול, בני חורין שהיו כפופים רק למשמעת הצבאית הכללית. בתוקף משמעת זאת נצטוו הנאשמים הנ"ל ע"י מפקדיהם להתיצב בפני הקצין הבודק, שהיה מוסמך לגבית עדותם לפי סעיף 256(א) לחש"צ, ולמסור לו את עדותם בנוגע לפרשה כ"ק.

הפקודות שניתנו לנאשמים הנ"ל להתיצב ולהעיד בפני הקצין הבודק היו פקודות חקיות, ואין בהן כדי לפסול את הודאות הנאשמים. אף רמז כלשהו. לא מפקדיהם ולא הקצין הבודק לא השפיעו על תכן עדותם, ואיש לא צוה, כפה או לחץ על הנאשמים להתודות בעבירה או להודות בעובדות מפלילות. כל מה שנאמר לנאשמים ע"י מפקדיהם - שלא היו מעונינים כלל להביא את הנאשמים לידיד הודאה- היה היכנסו אל הקצין הבודק וימסרו לו עדותם.

אמנם טענה חשובה אחת יש בפי הנאשמים, והיא שאיש לא הסביר להם - לא מפקדיהם ולא הקצין הבודק - כי לפי החק אינם חייבים להשיב על כל שאלה, אם יש בתשובה כדי להפלילם. סעיף 257 קובע:

"עד הנחקר ע"י קצין בודק חייב לומר דברי אמת,
וחייב הוא להשיב על כל שאלה שנשאל בתהליך
הבדיקה, ובלבד שאין בתשובה כדי להפלילו."

הנאשמים העידו - ואנו מאמינים להם - כי לא ידעו על זכותם שלא להשיב תשובות שיש בהן כדי להפלילם, והוסיפו כי אילו ידעו שלפי החק ניתנה להם ברירה שלא להשיב על שאלות הקצין הבודק (כלן או מקצתן), היו בוחרים שלא להשיב. השאלה היא אם יש בנסבות אלה, בהצטרפן לפקודה להעיד, כדי לפסול את ההודעות.

התשובה על שאלה זאת נמצאת בסעיף 477. אבן הבוחן היחידה לקבלת הודאה כראיה

זה יש משמעות משפטית מסויימת, המוגדרת היטב ע"י הרצאת ארוכה של תקדימים אנגליים ויטראליים. עיין -

ע"פ 69/53 (פסקי דין ז', 801, 808) :

"נכון גם, שסעיף 9 של פקודת העדות דורש בלחון כללית שההודאה תנתן "באופן חפשי ומרצון". אבל למלים אלו יש משמעות משפטית מסויימת, למרות כלליותן... היכן עלינו למתוח את הקו בו מתחיל תחום הרצון החפשי במובן הסעיף 9? לשם כך עלינו לחזור למשפט האנגלי, שממנו נלקח הסעיף הזה. בעיונתנו כן נוכח לדעת, השופטים והמפרים אינם מדברים על "הודאה מרצון חפשי" כעל דבר מופשט וכללי, אלא הם מפרידם תמיד, בעקביות רבה, שהמדובר הוא, כדברי הלורד סומנר בפסק הדין הידוע של מועצת המלך בענין אברהים ו.ר., בהודעה מרצון "במובן זה שלא הושגה ע"י פחד מרעה או תקוה לטובה, שהופעלו ע"י איש מרות". נוסחאות דומות לזו אפשר למצוא בתקדימים אנגליים ללא ספור, ובאור זה מוצג הענין גם בספרי החוק האנגליים. גם בית משפט זה הלך בעקבות הגדרות כאלה, בזמן המנדט וגם מאז קום המדינה. פרשה בפני עצמה היא פרשת ההודאות הנסחטות מפי הנאשם בלחץ המתבטא בעצם דרכי החקירה, כגון חקירת כחי וערב בלתי הוגנת של נאשם-צעיר."

ע"פ 2/48 (פסקים א', 279, 280)

"כאן יש לציין את ההלכה שנקבעה במשפט האנגלי, כי אין הודאתו של נאשם נפסלת מחמת הבטחה או איום, אלא אם כן ברור שההבטחה והאיום עשויים היו להשפיע עליו להגיע לכלל מסקנה, שמצבו, ביחס למעשה אשר עשה, יוטב או יורע, בהתחשב בנכונותו ליתן הודאה או בסרובו לתתה... הטעם לפיפולה של הודאה הניתנת מתוך לחץ או הבטחה מונח בחשש שיש לחשוש, כי הלחץ

מתוך רצון להחלץ מן הלחץ או מתוך תקוה להפיק טובת הנאה מן ההבטחה".

ע"פ 177/53 (פסקי דין ח', 182, 185):

"הסבה לכך שבתי המשפט דוחים הודאות שנסחטו מהנאשם בכפיה, או הוצאו מפיו בדרכי הסאה ורמיה, איננה - כפי שנוטים בדרך כלל לחשוב - מפני החשד שהודאות כאלה אינן נכונות, כי אם משום שאין זה "בטוח" לסמוך עליהן."

ע"פ 294/55 (פסקי דין י', 182, 185):

"ושוב מסתמך אני על הדברים שנאמרו ע"י בית משפט זה ב-ע"פ 20-21/49:

הכלל הוא - נאמר שם - כי אין הודאה נפסלת בשל הסאה, אלא אם כן כח המשיכה - בין אם הוא מתגלה בצורת איום ופחוד, ובין בצורת הבטחה או עצה טובה - ע-י לנטוע בלב הנאשם את האמונה, כי הוא יפיק טובת הנאה בקשר למעשה העבירה אשר בו הוא נאשם...

פרושו של דבר: אין הסאה, אלא אם כן יש מתן שכרה בצדה, והשכר צריך להיות מסהו הניתן לנאשם בעד ההודאה. גלוי האמת יכול, כמובן, לתת ספוק מוסרי למודה, אך אין הוא השכר הנגמל לו תמורת ההודאה. והא זה אבסורד שאין למעלה הימנו, אם הודאה שניתנה מתוך שאיפה לגלוי האמת, תיפסל, בשל הא גופא, כאמצעי לקביעת האמת".

לאחרונה (אחרי מתן החלטתינו מיום 24.4.57) אומצה דעתו של ויגמור בע"פ 186/55 (מיזאן נגד י.מ., טרם פורסם):

"כלל הוא שהודאה מתקבלת כראיה כשרה אלא אם היא

על ראיות, הוצאה חמישית, ע"מ 167.
בספרו, הוצאה שלישית, |||, 823-822,
מדגיש שזהו הטעם היחידי לפסילת הודאות "מעולות"
ושאין לערבב טעם זה עם הטעמים, שבהם נעוצה זכותו
של אדם שלא למסור עדות המפלילה אותו, ראיה לכך
שחוסר מהימנותה הוא הנמוק היחידי לפסול הודאה שלא
נמסרה מתוך רצון חפשי להודות באשמה, אפשר למצוא
בעובדה, שאין פוסלים הודאה שנתקבלה מפי חשוד בעבירה
ע"י תחבולה או אפילו מעשה מרמה."
שאלתנו היתה: אדם שנדרש (או חייל שנצטוה) בתוקף הסעיף
256 להעיד בפני קצין בודק, בלי שידע ובלי שהוסבר לו שלפי החק
(סעיף 257 סיפא) אינו חייב להשיב על כל שאלה שכיה בתשובה כדי
להפלילו, והוא הפליל את עצמו או הודה בעבירה בעדותו בפני הקצין
הבודק - האם הודאתו ניתנה "מרצונה הטוב" במובן הסעיף 477, אם לאו?
תשובתנו, לאור האסמכתאות, היא כי ההודאה עוברת את מבחן הסעיף 477.
בקשר לכך יש גם לציין את הסעיף 478, הקובע לאמר:
"העובדה כאמרת נאשם שיש בה הודאה נתקבלה שלא בהתאם
לכללים הנקובים בסעיפים 266 עד 272 אינה מונעת
את בית הדין מקבוע כי ההודאה ניתנה מרצונו הטוב
של הנאשם."

רשמה ל.צ.

הסבה לכך כי הסעיף 25ז אינו נזכר יחד עם הסעיפים 266 – 272 בסעיף 4 8, נעוצה בכך כי הסעיף 25ז אינו מטיל על הקצין הבודק כל חובה או הגבלה בחקירת העד. הקצין הבודק רסאי, כפי סנקבע בסעיף 256, "לחקור את העד ולרסום את דבריו", וסמכותו זאת אינה מוגבלת לאותן סאלות סאין בתסובה עליהן כדי להפליל את העד. כמו כן אין הסעיף 25ז מטיל על הקצין הבודק כל חובה להפנות את תסומת לבו סל העד לזכותו סלא להסיב על סאלות סיס בתסובה עליהן כדי להפלילו. החובות וההגבלות היחידות המוטלות על הקצין הבודק בקסר לחקירת אנסים הם "הכללים הנקובים בסעיפים 266 עד 272", כלומר החובה להזהיר אדם כסהקצין הבודק "סבור כי יס מקום להאסים אותו בעבירה", סלא לחקור "נאסם או עציר המוסר אמרה", וכו'. סעיף 48 אינו מזכיר "הודאה סנתקבלה סלא בהתאם לכללים הנקובים בסעיף 25ז"; מפני סהודאה או תסובה מפלילה סניתנה לקצין הבודק ע'י עד, סלא ידע סאינו חייב להסיב, אינה בגדר הודאה סנתקבלה סלא בהתאם לחק.

החק רואה את זכות האזרח סלא להפליל את עצמו כזכות טבעית, סידיעתו והפעלתו מסורה לחוס הבריא סל כל אדם. לכן גם כאסר מעיד אדם בסבועה בבית המספט, מותר להציג לעד כל סאלה, כולל סאלות העלולות להפליל את העד, ואין חובה על בית המספט להזהיר את העד או להפנות את תסומת לבו לזכותו סלא להסיב על סאלות מסוג זה (ויגמור, כרך 8, §§ 2268, 2269), ואם העד הפליל עצמו, הודאתו מהוה ראיה כסרה נגדו בכל מספט פלילי. עיין ארצ'בולד, מהדורה 33, ע' 500, סעיף 843; רק אם העד טען סאינו חייב להסיב על סאלה, מפני סהתסובה עלולה להפלילו, והסופט דחה את טענתו סלא כדין ואילץ אותו להסיב, מתעוררת הסאלה אם הפרת זכותו סל העד פוסלת את הודאתו. להפרה מסוג זה (הפרת זכות המוקנית בארצות הברית ע'י הקונסטיטוציה) מתכונת הערתו סל ויגמור, § 823 (עיין בכרך 8, §2270): (ראה ציטטה באנגלית).

--גם על קצין מסטרה החוקר אדם בתוקף סמכותו לפי סעיף 2 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות) - עיין ע"פ 146 52 (פסקי-דין י' 1190) - אין
... לזכותו סלא להפליל את עצמו

להזהיר בה את האדם הנ"ל: "אני עומד להאשים אותך בעבירה פלונית. האם יש ברצונך לומר דבר על האישום? אין אתה חייב לומר מאומה אם אין רצונך בכך, ואולם כל מה שתאמר יירשם ויוכל לשמש ראיה במשפטך" (סעיף 26).
הסעיפים הנ"ל אינם חלים אפוא אלא אם כן הגיע הקצין הבודק, בפועל ממש, לידי מסקנה או סברה כי יש מקום להאשים את האדם בעבירה מסויימת. כל זמן שלא הגיע לידי המסקנה או הסברה האמורה, אין לאל ידו לומר לו שהוא "אומד להאשים" אותו "בעבירה פלונית" ולשאול אותו אם יש ברצונו "לומר דבר על האישום". חשד בלבד שהעד הנחקר לפי סעיף 256 מעורב אישית בבצוע העבירה הנבדקת אינו מספיק כדי להטיל על הקצין הבודק את החובות החקיות לפי הסעיפים 266 - 268; עוד פחות מספיק הטעם, כפי שהוגדר ע"י ב"כ הנאשמים בנמוק ג) של התנגדותו, כי "הקצין הבודק ידע, או צריך היה לדעת, כי יש מקום, לפחות, לחשוד בנאשמים בקשר לענין בו נגבתה עדותם". השוה גם את "תקנות השופטים", שהסנגור המלומד הסתמך עליהן בצדק כ"מורי דרך" (ע"פ 20-21.49, פסקה 25) להבנת הסעיפים 266 - 2 2:

(ראה ציטטה באנגלית)

המשך ההחלטה רשמה לצ

סעיף 256 מקנה לקצין הבודק סמכות מלאה לגבות עדות "מכל אדם" – בין אם חשוד הוא ואם לאו – שעדותו עשויה לפי דעתו לסייע לבירור העובדות והנסיבות של המעשה המהווה את העבירה הנבדקת", וכן "הוא רשאי לחקור את העד" (ולא רק לשאול אותו "שאלות הדרושות להבהיר את אמרתו", כפי שנקבע בסעיף 269 לגבי "אמרת נאשם או עציר"), ובלבד שהקצין הבודק לא הגיע למסקנה או לסברה כי יש מקום להאשים את האדם בעבירה.

ביום 1.12.56 נתבקש ראש מצ"ח, סא"ל בר-נר, "לחקור בחקירת כפר קאסם ולהגיש דו"ח לאלוף הפיקוד, על העובדות בלווי מסקנות עד שעה 020800" (מוצג ת/15). ראש מצ"ח העביר את התפקיד לקצין הבודק הראשי, רס"ן [illegible], והלה ועוזרו, הקצין הבודק סג"מ דנאי, חקרו במשך יממה אחת עדים רבים, ובכללם אל"מ שדמי והנאשמים מס' 1 – 5, ורשמו את עדותם. ב-2.11 מסר הקצין הולצר לאלוף הפיקוד את הדו"ח הנדרש, ובמסקנותיו (בהן הביע סברה בנוגע לאחריותו של נ'1) לא הביע כל סברה שיש מקום להאשים את נ'4-5 בעבירה פלילית. יתכן, אמנם, ששיקול מספיק נכון של כל העדויות שנגבו ביממה הנ"ל, ובכללן ההודאות הנדונות של נ'4-5 עצמם, עשוי היה להביא את הקצינים הבודקים למסקנה כי יש מקום להאשים את נ'4-5 בעבירה, אבל עובדה היא ששום שיקול יסודי לא נעשה ע"י הקצינים הבודקים עד למסירת הדו"ח, ואנו משוכנעים בלי לסמך בהכרח על כל יתר פרטי עדותם – כי לפני וגם תוך כדי גבית עדותם של נ' 4-5 הם לא היו סבורים ולא הגיעו למסקנה כי יש להאשימם בעבירה. לכן לא היה צרך חוקי באזהרה לפי הסעיפים 266, 268.

שונה היה מצב הדברים שבועים לאחר מכן, בתאריך גבית עדותם של נ' 6-8 (16.11.). ב-14.11 האשים סג"מ דנאי, לפי הוראות הממונים עליו, את נ' 1-3 ברצח. הוא ידע כי לפי העדויות שנגבו קודם לכן היו מעורבים בעבירה זו גם נ' 4-5 ואולי גם נ' 6-8. לפי עדותו שמע סג"מ דנאי כי בדעת התביעה הצבאית להעמיד לדין את נ' 1-3 בלבד ולקרוא את נ' 4-5 כ"עדי מלך"; אל מצבם של נ'6-8 לא נתן סג"מ דנאי את דעתו; הוא גבה את עדותם ב-16.11. באופן שגרתי, לפי הוראות הממונים עליו, בלי שתיק הבדיקה היה בידו ובלי להשתמש בשקול דעת מלא של קצין בודק. ואמנם עוד ימים מספר לאחר מכן, ב-22.11. נמסר לסג"מ דנאי "לבצוע" מכתבו של הפרקליט הצבאי הראשי (ת/27), בו מתבקש מפקד מצ"ח להשלים את החקירה בענין כפר קאסם, בין השאר, ע"י "קביעת זהותיהם של כל השוטרים שהיו נוכחים בשלב כלשהו של הירויות (בין שירו בעצמם ובין שלא ירו) וגבית עדות מכל אחד מהם". אנו סבורים כי בכל המסבות האלה אמנם יתכן כי ב-16.11 לא נתן סג"מ דנאי את דעתו על השאלה

להאשים את נ' 6-8 בעבירה; אבל ליתר זהירות לטובת הנאשמים עלינו להניח גם אפשרות אחרת, והיא כי מתוך העדויות הקודמות שגבה היה ברור לסג'מ דנאי די צרכו כי יש מקום להאשים את נ' 6-8 בעבירה, אם התביעה הצבאית תחליט על כך. אם כך הדבר - והספק הוא לטובת הנאשמים - עלינו לצאת מההנחה כי על הקצין הבודק היה להזהיר את הנאשמים מס' 6-8 בהתאם לסעיף 266.

ברם, כפי שנאמר בע'פ 20-21/49 (פסקי-דין ג', 34,7, פסקה 30):

"אין להפריז במדת חשיבותה (של האזהרה)... לנגד עינינו חל בית המשפט מן הדין שיהיו שיקולים אחרים בתכלית. בהעדר חקיקה מפורשת על כך, אין האזהרה המוקדמת עשויה להמס קשב קמיע, או לחש בפני מרעין בישין."

וכדי שלא תאמר כי הסעיפים 266 ואילך לחש'צ מהווים "חקיקה מפורשת על כך", בא הסעיף 478 וקובע כי -

"העובדה שאמרת נאשם ריו בה הודאה נתקבלה של בהתאם לכללים הנקובים בסעיפים 266 עד 272 אינה מונעת את בית דין מקבוע כי ההודאה ניתנה מרצונו הטוב של הנאשם."

אמנם שלא כמו "תקנות השופטים", שאינן מסמכות אלא "מורי דרך לעוסקים בגיבוי הודאות" (ע'פ 20-21/49, פסקה 29), הסעיפים 266 ואילך לחש'צ מהווים המחייב את הקצינים הבודקים לתת את האזהרה במקרים הדרושים; אבל מתן האזהרה אינו תנאי לכשרות ההודאה. המבחן היחיד לכשרות ההודאה הוא הקבוע בסעיף 477:

"לא יקבל בית דין צבאי הודאת נאשם כראיה, אלא אם הוכנע כי ניתנה ע"י הנאשם מרצונו הטוב" -

מלים שהסעיף 478 חוזר עליהן; אין זה אלא המבחן שנקבע, בנגוד למבחן התלוי ב"אזהרה", בע'פ 20-21/49, פסקה 30, למעלה מהמלים המובאות לעיל:

"לנו נראה... כי לפני עיניו של השופט צריך להיות מבחן אחד ויחיד, והוא: נאמרה ההודאה מפי הנאשם מתוך רצון חפשי וללא כפיה, פתוי או שדול - היא כשרה; לא נאמרה כך - היא פסולה; שכן אין כופין ואין מפתין אדם לחיב עצמו רשע."

"מציאותה או העדרה של אזהרה מוקדמת" תשמש - כפי הנאמר בפסקה 29 של אותו פסק דין - "אחת המסבות לבחינת מדת הרצון ומדת החפש שבהם ניתנה ההודאה"

בשקלנו את כל מסבות גבית הודאותיהם של נ' 6-8 אנו משוכנעים כי למרות העדר האזהרה הדרושה לפי סעיף 266 ניתנו ההודאות הנ"ל ע"י הנאשמים הנ"ל מרצונם הטוב; והוא הדין בנוגע להודאותיהם של נ' 4-5, אילו (בנגוד לדעתנו) היתה דרושה אזהרה גם לגביהם. שום לחץ, כפי, פתוי או שדול לשים את עצמם רשעים לא הופעלו על אף אחד מהנאשמים הנ"ל, שום פחד מרעה או תקוה לטובה לא התעוררו בלבם, ואיש מאנשי המרות לא נסה לשכנע את הנאשמים או אף לרמז להם כי יוטב להם אם יודו או יורע להם אם לא יודו בעבירה או בעובדות מפלילות. העדר האזהרה, אף בצרוף לפקודה להעיד ולחוסר הסברת הזכות שלא להפליל את עצמם, לא היה עלול בשום פנים לדחוף את הנאשמים, בכל המסבות, להודות במעשים שלא עשו או בעובדות מפלילות שלא היו, מתוך רצון להחלץ מלחץ כלשהו או מתוך תקוה להפיק טובת הנאה מהבטחה כלשהי. מכל הטעמים האלה אנו קובעים, בהתאם לסעיפים 477 ו-478, כי הודאותיהם של כל הנאשמים הנ"ל ניתנו מרצונם הטוב.

נמוקים ד) וה) מבוססים על הסעיפים 269, 272. סעיפים אלה אינם חלים אלא על "נאשם או עציר המוסר אמרה". הנאשמים מס' 4 - 8 לא היו בזמן גבית עדותם נאשמים או עצירים. לפי דעתנו אף העובדה שהנאשמים התיצבו בפני הקצין הבודק לפי פקודת מפקדיהם ושהמשמעת הצבאית מנעה אותם מלעזב את המקום לפני גמר חקירתם, לא עשתה אותם, על אף האמור ב-הריס ריבר (39.טי,אר,אי,אר.176, 182) ל"עצירים " במובן הסעיפים הנ"ל; שאם לא תאמר כן, היה כל חיל, המתיצב לפי פקודת מפקדיו בפני קצין בודק על מנת למסר לו עדות לפי סעיף 256 על עובדות הידועות לו בקשר לעבירה שאין לו כל קשר בבצועה, נעשה ל"עציר", והסעיפים 269 ו-272 היו מונעים את הקצין הבודק מלחקר את החיל ולרשם את עדותו בהתאם לסעיף 256. גם תכן הסעיפים הנ"ל, וביחוד האזהרה הנזכרת בסעיף 272, מראה שאינם הולמים אלא אדם שיש להזהירו לפי הסעיפים 266 - 268, היינו אדם שהקצין הבודק סבור כי יש מקום להאשימו בעבירה, או עציר ממש. הסעיפים 269 ו-272 אינם חלים אפוא על נ' 4-5, ולפי סעיף 256(א) היה הקצין הבודק "רשאי לחקר אותם ולרשם את עדותם", בלי להיות מוגבל לשאלות "הדרושות להבהיר את אמרתם" לפי סעיף 269.

בית הדין הצבאי המחוזי - יחידה מא'

לצ/אב.

ירושלים, 24.6.57

המשך החלטה מס' 2

גם כאן חל סעיף 478, המיפה את כוחו של בית הדין לקבע כי הודאה, שנתקבלה שלא בהתאם לכללים הנקובים בסעיף 266 - 172, ניתנה מרצונו הטוב של הנאשם.

אחרי שמיעת כל העדויות בנדון זה אנו משוכנעים כי אעפ"י שהקצין הבודק שאל את הנאשמים שאלות, ולא רק "שאלות הדרושות להבהיר את אמרותיהם" בגדר הסעיף 269, מכל מקום לא חקר אותם חקירת שתי וערב של ממש, חקירת שתי וערב בלתי הוגנת או חקירה שהיה בה משום לחץ להודות בעבירה או בעובדות מפלילות. עדותו של כל אחד מהנאשמים היתה קצרה; חקירתו, רישום עדותו, קריאתה וחתימתה ארכו כ-10 דקות בלבד. רק נ' 4-5 נשאלו שאלות נוספות, וגם שאלות אלה לא היו מכוונות לסחט מהם הודאות כלשהן. אשר ללשון ההודאות (סעיף 272) לא מן הנמנע הוא כי הקצין הבודק סגנן פה ושם את לשון הנאשמים, אך אנו משוכנעים שלא היו שנויים ממשיים מדבריהם, ואמרותיהם כפי שנרשמו נקראו בפני הנאשמים ואושרו על ידיהם כהודעותיהם הנכונות. סיכומו של דבר: הסטיות מהסעיפים 269 ו-272 היו קלות ואין בהן כדי למנע את בית הדין מקבוע, כאמור בסעיף 478, כי לאור כל המסבות שנתבררו ניתנו הודאותיהם של הנאשמים מס' 4-8 מרצונם הטוב של הנאשמים.

מטעמים אלה קבלנו את הודאותיהם של הנאשמים הנ"ל כראיות כשאות לפי סעיף 477 לחש"צ.

(-) אביר

(-) שופט

(-) שופט

[illegible]

נע-רע

סודי

המשך חקירת העד מפקד סגן לזרוביץ ע"י עו"ד לויצקי

ש. ואתה העבת את זה באותה רוח לאנשיך?

ת. באותה רוח.

המשך חקירת העד סמל ב' שפרבמן ע"י עו"ד עזרן.

ש. מה המרחק מכשראיתם את הערבים עד הכניסה?

ת. בכל אופן, זה לא היה בכניסה, כי אנחנו נסענו עד לג'לג'וליה

אנחנו פגשנו אותם בדרך.

ש. עצרתם אותם?

ת. לא.

ש. כשהגעתם לג'לג'וליה, איפה עמדתם על יד ג'לג'וליה.

ת. עמדנו בכניסה לכפר יש כביש המוביל לכפר מסוים בכניסה.

ש. בכניסה ראיתם ערבים?

ת. לא.

ש. כמה זמן בערך עבר עד שראיתם את הפריבט?

ת. את הפריבט ראינו ברגע שהגענו לשם.

ש. זה היה בכניסה לג'לג'וליה?

ת. ממש בכניסה.

ש. מי ירד לבדוק אותו?

ת. אינני זוכר, בדיוק, בכל אופן לא אני ולא מפקד הפלוגה.

ש. כל אלה שציינת לא נגשו, אם כן מי יכול היה לגשת?

ת. או סמל צייזלר או לוי.

ש. המ.פ. נתן להם הוראה?

ת. כן.

ש. כמה אנשים היו בפריבט?

<u>אב"ד ב. הלוי</u>

ש. מה זה פריבט?

ת. מכונית פרטית.

<u>המשך החקירה:</u>

ש. כמה אנשים היו במכונית?

ת. במכונית עצמה לא היה אף אחד, אבל לאחר זמן מה הגיעו שלושה איש

עם עוד אחד מכוון ג'לג'וליה.

ש. והם יצאו מג'לג'וליה?

ת. מהבית הנמצא על יד הכביש בצד השמאלי.

או/מד

(10)

ירושלים, 18.7.57

ישיבה נה
44-46

ש. האם שמעת את אוליאל מדבר במכונית?

ת. אינני זוכר.

ש. האם שמעת את עופר?

ת. אינני זוכר אף שם מי דבר במכונית.

ש. האם אי פעם לאחר המכונית, כאשר ירדתם או יותר מאוחר, או[illegible] אל
דבר אתך על מקרה זה וספר לך למה ובאיזה נסיבות הוא ירה בע[illegible]

ת. בדיוק את הנסיבות הוא לא אמר לי.

ש. הוא דבר אתך?

[illegible]ך שוורץ: אני מתנגד לשאלה מפני שלא ברור מתי [illegible]

אב[illegible]ת – הדין הלוי: תברר מתי.

סא"ל דוד: אתה זוכר שהוא דבר איתך?

ת. כן.

ש. מתי?

ת. למחרת.

ש. מה הוא סיפר לך?

ת. הוא דיבר אתי אחרי שהוא היה בוועדת החקירה. סיפר שהיתה חקירה.
מה שהיה בדיוק – לא סיפר.

ש. על הכפר עצמו?

ת. לא סיפר.

ש. ומה שדיבר בחקירה?

ת. הוא אמר שהיתה חקירה.

ש. אתה רוצה סתם להתחמק מהתשובות. הרי ברור שאתה יודע ואתה עומד כאן
בפני בית-דין. עליך לספר כל מה שאתה יודע.

ת. אני זוכר שהוא דיבר אחרי המסרה ואמר שהוא הרג וקיבל פקודה כזאת ולא
הניחה לך ברירה. אבל את המלים שאתה שואל אותי ...

ש. אינני שואל אותך מלים. אני שאלתי ורוצה שתאמר מה אתה יודע לפי זכרו[illegible]
אתה דיברת עם עופר על המקרה הזה אחרי שירדתם מהכפר?

ת. כן.

ש. גם עופר סיפר לך איך המקרה קרה?

[illegible] אותו מה קרה והוא אמר: מה שהיה – היה ואני

אן/מד

ירושלים, 28.7.57

ש. הוא אמר לך שירה?

ת. הוא לא אמר בפירוש. מה הוא עשה, הוא אמר: מה שהיה - היה ואין מה לדבר על זה.

ש. הוא אמר לך אם הוא נתן לאנשי חוליתו את הפקודה לירות ?

ת. לא.

עו"ד רוטלוי: כאשר ענית לחברי עזרן בקשר לאנשים שברחו, מפני שעשיתם מה שעשיתם לאנשים אלה, מדוע עשיתם זאת?

ת. אני לא יריתי עד שלא קבלתי תשובה. ברגע שנותנים לי פקודה אני מבצע אותה לא לפני זה ולא אחרי זה.

אתה בטוח שדברת עם אוליאל למחרת היום לאחר ועדת החקירה?

ת. כן.

ש. אחרי ועדת החקירה.

ת. כן.

עו"ד שוריג: אתה בטוח שדברת עם אוליאל למחרת המקרה?

ת. כן.

ש. וזה היה אחרי ועדת החקירה.

ת. כן.

ש. וגם אתה סיפרת לו?

ת. כן.

ש. אתה בטוח ?

ת. ברור.

ש. האם זה נכון שהתשובה שניתנה לתובע בפעם הראשונה שהוא זוכר דבורים ואינו זוכר ממי היא נכונה והתשובה שהוא שמע דברים דוקא מאוליאל אינה מדויקת?

אני מבקשת רשות בית הדין לשאול שאלה זאת שהיא אמנם שאלה של חקירה נגדית אבל אין לי דרך אחרת לשאול אותה.

סא"ל גרליץ: אין זה עד שהוזמן ע"י סניגור זה. אם הוא מעיד נגד מרשו של סניגור זה, אני חושב שאין הוא מוגבל ע"י חקירה ראשית.

אב"ד הלוי: אני יודע שאין הוא מוגבל. אבל אין זה מצדיק שאלה בצורה כזאת.

עו"ד שוריג: אני אמרתי את השאלה קצת באריכות. אם בית-הדין ירשה לי אני מוכן לשנות זאת.

<u>עו"ד סוויג:</u> העד אינו עד שלי.

<u>אב"ד הלוי:</u> זה מפחית את משקל העדות אם מנסחים כך.

<u>עו"ד סוויג:</u> האם אתה יכול לזכור מה אמר לך כל אחד מאנשי המחלקה למחרת היום?

ת. לא.

ש. האם זה נכון שכל אנשי המחלקה דברו על המקרה?

ת. רובם הגדול.

ש. האם זה נכון שכל אנשי המחלקה דיברו באותה הרוח?

אחרי כן רשמה מא.

סודי

25.?.57

או.

חקירת העד מנסס על-ידי אב"ד הלוי.

אב"ד הלוי: אתה הזכרת סיור שעשית ימיים לפני המקרה.

ת. כן.

ש. אולי תמסור לנו עדות על סיור זה?

ת. יצאנו עם מפקד הפלוגה עמ"מ לוי...

ש. מי עוד היה?

ת. היו דהאן, הסמל נמרוד, מר טיומקין ואני.

ש. מה עשיתם?

ת. היינו בטירה והוא נתן לנו הסבר.

ש. מה?

ת. עמ"מ לוי, שיתכן שנצטרך להטיל עוצר על הכפר הזה וקבענו לנו נקודות גבוהות בתוך הכפר לשם תצפית. זה הכל.

ש. הסיור היה רק בכפר אחד או בהרבה כפרים?

ת. אני חושב שהסיור היה רק בטירה.

ש. דובר רק על עוצר או על תכנון יותר כללי?

ת. לא, אנחנו ביקרנו גם בכפרים אחרים.

ש. איזה כפרים?

ת. היינו בכפר קאסם, בכפר ברה וגם בג'לג'וליה, זה הכל.

ש. מה עשיתם ביתר הכפרים?

ת. גם כן תפסנו נקודות גבוהות לתצפית, בתים גבוהים או גבעות.

ש. דובר על עוצר או על תכנון יותר מקיף?

ת. דובר אז עוצר. קיבלנו הסבר מיוחד, הוא אמר שיתכן שנצטרך להטיל עוצר.

ש. דובר על קו ד אחריות?

ת. אני חושב שלא.

ש. ניתן לכם איזה הסבר על תכנונים לקראת מלחמה עם ירדן?

ת. לא ניתן שום הסבר על תכנון.

ש. דובר משהו על פינוי אוכלוסיה?

ת. דובר על לאסוף. קבענו מקומות למכלאות על מנת לשים אנשים בתוך מכלאות לזיהוי.

ת. אין לי ...

השופט כהן –

ש. אתה בא במגע עם אנשי היחידה במדה מסוימת שאתה יכל לעמוד על הלכי
הרוח בינהם, אנשי הגדוד או אנשי הפלוגה?

ת. איזה הלכי רוח?

ש. אתן לך דוגמא: האם אתה יודע מה יחסם לאוכלוסיה הערבית?

ת. בגזרה שלנו אין כמעט אוכלוסיה ערבית. אין כפר ערבי שאני עובד בו.

ש. האם ידוע לך איזה רגשות מעוררת העובדה שאנשי הגדוד נתונים במלחמה
מתמדת עם המסתננים?

ת. אינני יודע למה אתה מתכון.

ש. אני אתן דוגמאות, אבל הן אינן ממצה את כל האפשרות. יכל אדם להיות
במשמר הגבול ולדעת שהפקידו לשמור על הגבולות: ולמלא זאת כחובה המתק
על הדעה מבלי לעורר בו, נניח, רגשות איבה לגבי הערבים. יכל אינו אחו
כאשר הוא סובל מעבודה, מנדודי שינה, מהעובדה שחבריו נפצעו, יכולי
להתעורר אצלו רגשות איבה לערבים בכלל, כי המסתננים הם ערבים?

ת. אינני חושב שמישהו מאתנו אוהב את המסתננים.

ש. אני חושב שכאשר התפקיד של משמר הגבול הוא לפגע במסתננים...

ת. התפקיד של משמר הגבול הוא לפגע במסתננים.

ש. השאלה היתה איך עבודה זו מתבטאת ביחס של אנשי משמר הגבול לאוכלו

ת. לא הבנתי דבר כזה.

קירת העד מנגב ע"י השופט כהן

ת. לא

האם העובדה שהם שונאים את המסתננים מעוררת בהם טינה כלפי האוכלוסיה
הערבית, כי הם מזהים את האוכלוסיה הערבית עם המסתננים?

ת. אינני יודע מה דעת האנשים. אני יודע מה דעתי. אינני אומר שצריך
להאמין בערבי, אבל בגלל זה לא צריך לשנא אותו.

ש. אתה אינך יודע מה יחס אנשי הגדוד

ת. אני יודע שהם שוכבים במארבים ויש הוראות לפגע' במסתננים.

ש. בשם שיש הוראות ביחס למסתננים האם יש הוראות ביחס לאוכלוסיה הערבית,
או הוראות השכות להפריד בין השנים ולהתיחס אל האוכלוסיה
הערבית בסדר?

ת. אינני יודע אם היו הוראות. זכור לי על הוראות בקשר לזהוי ערבים
העובדים בתוך פרדסים בגזרה שלנו. דבר זה בא כתוצאה מכך שפדאיינים
הוסתרו ע"י הערבים בפרדסים.

אב"ד הלוי: איזוהי הגזרה שלך?

ת. פרדסי רמלה, ראשון לציון, רחובות, נס ציונה וגדרה.

השופט כהן-

ש. אתה פקדת על אנשים?

ת. אני פקדתי על אנשים עד שנת 54; משנת 54 אני אחראי על שמירה בקיבוץ,
תכנון השמירה, בצועה והבקרת עליה.

ש. אינך בקי בהלכי הרוח השוררים אצל אנשי הגדוד.

ת. בזמן האחרון אינני בא במגע עם האנשים.

המשך חקירת העד מפקח ראשון מנטה ע"י סא"ל גילון

ש. השתתפת בקבוצת הפקודות של הפלוגה, גם לפני העניינים האלה?

ת. בקבוצת הפקודות בפלוגה השתתפתי.

ש. ואני מבין שתפקידך היה כעין תפקיד נפרד ?

ת. יש לי תפקיד נפרד. לא קבוצות פקודות אלא ישיבות מבצעיות.

ש. האם בסיור הזה לא נקבעו נקודות תצפית בלבד, אלא נקודות מארבים ונקודות לעמדות?

ת. לא. נקודות תצפית ומכלאות.

ש. רק הדברים האלה?

ת. כן.

ש. כאשר דיברו על העוצר בקבוצת הפקודות הגדודית ב-29 באוקטובר חשבת שזה המשך לעוצר עליו היה מדובר בסיור הזה?

ת. כן.

ש. את זה הבינות בדברים מפורשים שנאמרו ע"י מפקד הגדוד או זו היתה רק הנחה שלך?

ת. אני תארתי לעצמי, אם היינו יומים לפני זה בסיור, זה לשם המטרה הזאת נקרבנו.

ש. מה עם מכלאות?

ת. אז קבענו מכלאות.

ש. ומה היה בקבוצת הפקודות?

ת. לא דובר בכלל על מכלאות.

ש. ולא תארת לעצמך שיש צורך להשתמש בזה, במכלאות?

ת. אם לא קבלנו הוראה על-כך.

ש. אבל לפי שיקול הדעת שלך, לא יכולת לראות צורך להשתמש בהם?

נע/מד

ירושלים 25.7.57

<u>סודי</u>

המשך חקירת העד מפקד ראשון מנשה ע"י סא"ל גילון

ש. כן.

ת. במקרה שהיינו צריכים לעצור אנשים, הייתי עוצר ואוסף אותם.
לו הייתי מקבל פקודה לעצור.

ש. לא קבלת פקודה?

ת. לא.

ש. למעשה קבלת פקודה לא לעצור?

ת. לא קבלתי פקודה לא לעצור ולא קבלתי פקודה כן לעצור.

המשך חקירת העד מפקח ראשון מנשס ע"י עו"ד אורן.

ש. עד אותו יום לא עסקת בתפקידים הנוגעים לכפרים ערביים, או תפקידים הקשורים למסתננים, עד ה-27 לאוקטובר?

ת. עסקתי כמה שנים לפני זה. לא עסקתי באופן אישי הייתי מפקד תורן.

ש. אתה מחוץ לזה?

ת. לא.

ש. ב-29 לאשירי הוטל עליך לעמוד בראש מחלקה משוריינת במפתיע, בלי כל הכנה מקצועית?

ת. נכון. מקצועית, בקשר למשוריינים.

ש. אני אומר לך שלפי פקודת העוצר היה צורך לגרום לכן שהכפרים יהיו חתומים. זאת אומרת, אין יוצא ואין בא?

ת. איש לא אמר לי דבר כזה.

ש. זאת היתה מטרת הפקודה?

ת. נאמר: להטיל עוצר.

ש. הדבר נעשה בהצמדה למבצע של מיקום יחידות צבאיות והערכות צבאית?

ת. לא ידוע לי על זה.

ש. גם אז לא ידעת?

ת. גם אז לא ידעתי.

ש. אתה עד היום לא יכול לומר לי מה היתה מטרת העוצר שהטילו עליכם. אז לא ידעת בצאתך מקבוצת הפקודות לשם מה יוטל העוצר החמור?

ת. נכון.

המשך חקירת העד מפקח ראשון מנשה ע"י עו"ד רוטלוי.

ש. האם זה נכון שלא קבלת את השיור ברצינות, משום שלך לא יוחד שום תפקיד מעשי בו?

ת. אני לוקח כל דבר שמטילים עלי ברצינות.

ש. ובעיקר משום שאמרו לך שאתה ממשיך בתפקידך כאחראי ליחסים עבריים צה"ל?

ת. לא נאמר לי. הוצאתי מהבסיס ואמרו לי שזה הוטל על אני רציתי להשאר בתפקיד הנוכחי.

ש. מה יוחד לך בקבוצת הפקודה הזאת או בסיור?

ת. לא נאמר לי.

ש. שם כן נאמר?

ת. אני חושב שגם שם לא נאמר, היות והמקומות צריעו ברגע האחרון.

ש. האם היתה מתיחות בין קציני הפלוגה בענין התיכנון הזה, על מה שנאמר בפקודה הזאת?

ת. לא.

__עו"ד שוורג - אין שאלות.__

המשך חקירת העד מפקח ראשון מנשה ע"י עו"ד חביד.

ש. אתה ידעת מה הולך להתרחש ב-29 באוקטובר?

ת. נאמר לנו שהערב תפרוץ מלחמה.

ש. האם לא התענינת בכלל בקשר למה העוצר בכפרים הערביים?

ת. לא.

ש. האם ידעת לאיזה כוון תפרוץ המלחמה?

ת. לא.

ש. האם תארת לך שאולי עלולה לפרוץ בכוון ירדן?

ת. היה גיוס כללי. לא ידעתי איפה שהמלחמה תפרוץ.

ש. האם חשבת על כך אז שתהיה מלחמה בכוון ירדן?

סודי

המשך חקירת העד מפקח ראשון מנשה ע"י עו"ד חשיד.

ש. האם אתה מתענין בכלל מה גורל מדינת ישראל כשהיא מוקפת ע"י המדינות הערביות?

ת. ככל יהודי טוב.

ש. ואז?

ת. היה גיוס כללי. ידעתי שצריך לקרות משהוא, אבל מה - לא ידעתי.

אב"ד ב. הלוי: מר מנשה, אתה גמרת את עדותך.

(הפסקת צהרים)

אחרי כן רשמה מי.

חקירת רסן מלינקי על ידי עו"ד אורן.

ס. ביום 29 באוקטובר דברת על כוננות קרב. האם נכון הוא שהדעה הרווחת היתה שאם נהיה במצב מלחמה עם עבר הירדן, תתחיל המלחמה על ידי פעולה יזומה מצדנו או מצידם. בכפר קאסם תמצא ממש בתוך הדבר.

ת. אינני יודע מה זה היה רווחת. אני לא הבאתי דעה כזאת. אני אמרתי שאנחנו נכנסים היום למלחמה, אבל לא ברור לגמרי היכן תפרוץ ולא מן הנמנע שגם עבר הירדן תכנס לתוכה. הבאתי את המצב כפי שהוא.

ס. אמרת שאנחנו במצב מלחמה מהיום בשעה זו וזו?

ת. כן, במצב מלחמה.

ס. גם עם ירדן?

ת. לא אמרתי גם, אבל אמרתי שלא מן הנמנע.

ס. כאשר שאלתי מה הדעה שהיתה רווחת בגדוד, לא התכוונתי לטוראים.

ת. הסברתי שהמשימה שלנו היא לקראת הערכות הכוחות שלה.

ס. היה ברור שהעוצר היה דרוש להערכות הכוחות, ראשית - כדי לאפשר להם הערכות; שנית - לנטרל את הכוחות העוינים בכפר שלא יפריעו להערכות זו.

ת. שלא יפריעו בכל מיני דרכים.

ס. לנטרל אותם?

ת. נכון.

ס. לכן חמור העוצר יותר מאשר בשאר הימים?

אד-ר

סודי

המשך חקירת העד למפרע נמרוד ע"י עו"ד אורן

ס. אני רוצה להזכיר לך בקצור מה הם הדברים, נכון שבין העובדות שהעלו במוחך היו 2 דברים: דברים מפורסים ודברים נרמזים, בין הדברים המפורסים שהמג"ד הזכיר במפורש אתה לא זוכר מה, בין הדברים הבלתי מפורסים, הנרמזים אמנה מספר דברים ואתה תאשר או תכחיש אותם אם אלה אותם הדברים שהעלו במוחך את הרעיון הזה: 1. שהוכרזה מלחמה על חלק ממהנהגות ערב.

ת. זה נאמר.

ס. שהמלחמה הזאת היא גורלית בשביל בטחוננו שהיא רצינית ביותר?

ת. זה לא נאמר.

ס. זה היה ידוע, לאור העתונות והגיוסים?

ת. לאור גיוסים - כן. זאת לא ידעתי אם היא גורלית לעמנו.

ס. הפקודת העוצר על פרטיה היא חמורה?

ת. כן

ס. זה נראה חמור ביותר?

ת. כן. עוצר חמור ביותר.

סודי

אר.

המשך חקירת העד על-ידי עו"ד אורן.

ש. ארבע: העובדה שהוא דבר בטון חמור ורציני כמתאים למאורע בעל חשיבות כזאת.

ת. בהחלט.

ש. חמש: שבמהלך הדברים הוא אפילו לא נמנע מלהפריך את הסמג"ד בצורה די חמורה.

ת. כן.

ש. שש: העובדה שכתוצאה מהשאלות של מנשס ושל פרנקנטל לא נשאר ספק מה יהיה גורל האנשים שימצאו מחוץ לבתיהם אחרי שעה חמש.

ת. לא הייתי אומר זאת כך.

ש. אני שואל אותך אחרת: שהאמצעים שינקטו כלפי אלה שימצאו אחרי שעה חמש יהיו חמורים ביותר.

ת. כן.

ש. קיצוניים.

ת. כן.

ש. ולא כאמצעים שמשתמשים בהם תמיד?

ת. מה זה "תמיד"?

ש. בזמן רגיל.

ת. בזמן שלום בטח שלא.

ש. שבע: ושמתחיל מצב מלחמה?

ת. כן.

ש. שמונה: שאתה אף פעם לא נוכחת בקבוצת פקודות שניתנה לכל הדרגות בצבותא, כלומר - סמג"ד, מ"פ, מ"מ ואפילו סמל בתפקיד מ"מ.

ת. נוכחתי.

ש. של המג"ד?

ת. כן, אבל לא במשמר הגבול.

המשך חקירת העד למפרט ע"י עו"ד אורן.

ש. חכע: זהו הענין של הזמן הקצר עד הביצוע, כי עד הזמן שהייתם צריכים לבצע, היו בסך הכל 2 - 3 שעות?

ת. כן.

ש. גם זה הוסיף על הדבר?

ת. כן.

ש. עוד: הדבר האחרון שאני מעלה על דעתך כדבר שיכול לעזור היא העובדה שנקראתם למען מאמץ משמעתי לשמור על כבוד הגדוד ועל הטרדיציה של הגדוד והדבר נראה כסימן של הוראה או תוקף מיוחד. היו מלים כאלה?

ת. בקבוצת הפקודה אני חושב שלא. אולי היו המלים "לשמור על כבוד הגדוד".

ש. גם זה הוסיף?

ת. זה לא שייך.

סא"ל דיבון: השאלה היסודית היתה אחרת.

אב"ד הלוי : צריך לחזור על השאלה היסודית, כי העד בודאי שכח אותה.

השופט כהן : האם עברת הדברים השפיעו עליך, על המסקנה הכללית שהזכרת אותה?

ת. כללית - כן. שתי שאלות לא הייתי מגדיר כמוך.

עו"ד אורן : כאשר אתה אומר "כללית", אתה משתמש במובן "בכלל"?

ת. באופן כללי.

ש. ביחס לסיור ב-27 לאוקטובר, שחל בשבת, הוא ראשון ?

ת. נכון.

ש. אתה נלקחת מכפר סבא. לכפר סבא הגיע ע.מ. מלוי עם אחרים לפניך?

ת. זאת אינני זוכר.

ש. יותר מזה, הוא גם דבר אתם בנסיעה לשם.

אב"ד הלוי : אלה דברים שהעד שמע?

עו"ד אורן : בודאי.

ש. האם בנוכחותך לוי הזכיר סיור שעשה המג"ד רק עם המ"פים, עוד לפני שכל מ"פ עשה אותו עם המ"מ, יום או יומיים לפני כן, כלומר ביום ו' או ביום ה', לפני 27 לאוקטובר והסתמך על זה?

ת. נדמה לי שהוא אמר שהם עברו עם המג"ד וקבעו קווים כללים.